ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1271

5 динара

7.5.1976 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVII

КОМПЛЕТАН СТРИП

НЕУСТРАШИВИ РОЛДАН

Ripley Веровали или не!

Мушкарци

са Јаванског острва Онтонг објављују рођење свог првог детета на тај начин што **у пробушен нос стављају велики украс израђен од корњачиног оклопа.**

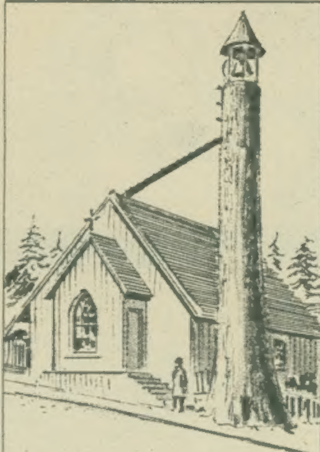

Звоник

цркве у Такоми (САД) у ствари је **џиновско стабло јеле на чијем се врху налази звоно.**

Мачку

са шаром која личи на **лептира** има Деирда Маркјен из Сан Дијега (Калифорнија).

Џон Вилкс

члан британског парламента, био је стављен ван закона због тога што је критиковао краља Џорџа III. **Вилкс је касније ипак постао председник Лондонске општине.**

Коњи липицанери

долазе на свет с црном гривом и црним репом **који му после 3 до 7 година побеле.**

Овај Либански кедар

који расте пред краљевским замком у Бад Хомбургу (Немачка) дао је **пре 155** година војвода од Кембриџа својој сестри као венчани дар.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● кад је градска већница у Ритбергу, у Немачкој, завршена примећено је да је заборављено нешто веома важно — степенице. У зграду су од тада улазили кроз прозор, помоћу лествица, док нису назидали нове степенице, али са спољашне стране.

● међу глупе опкладе свакако спада и ова коју је склопио извесни Џон Бауерс из Сомерсета (САД). Изјавио је да ће појести најскупљи сендвич на свету. Он је то заиста и урадио кад је између два режња хлеба ставио новчаницу од хиљаду долара.

● камен који се креће налази се у Борнхалму, у Данској. Камен има облик лопте и тежак је око тридесетак тона, а може да се помера напред, назад и са стране на велику радост деце из околине.

● пре извесног времена угинуо је у седамнаестој години мачак Артур. Он је био једна од звезда британске телевизије — рекламирао је храну за мачке. Међутим, откако га више немају власници су открили да је Артур у ствари био — мачка!

● пошто су детаљно прегледали деветорицу астронаута који су живели у америчкој васионској лабораторији „Скајла" медицински стручњаци НАСЕ дошли су до следећег закључка: сви ови астронаути изгубили су око 15% црвених крвних зрнаца а и удови су им знатно изгубили на тежини. Стручњаци сматрају да је узрок „мршављења" удова тај што су они у бестежинском стању релативно незапослени. Даље, срчани ритам био је за време лета нижи али се по повратку на Земљу враћао на нормалу. Тестови интелигенције вршени у васиони били су слабији од оних на Земљи. Разлог: мозак за време лета мора непрекидно да решава проблеме равнотеже који настају услед бестежинског стања.

● према рељефима и цртежима на старим египатским вазама и гробницама, Египћани су се од свих спортова највише бавили рвањем, боксом и разним играма лоптом.

● велики енглески прекоокеански брод „Квин Мери" био је први брод који је имао своју штампарију где су се штампале бродске новине.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ПОДВИГ НЕУСТРАШИВИХ

Тачно у подне у предграђу Добоја одлетело је у ваздух преко сто вагона муниције. Била је то највећа диверзија у Југославији, можда и у Европи, почетком другог светског рата.

Доказ за историју: од складишта оружја остале су само рушевине

У предвечерје једног августовског дана 1941. године излокалним путем који је водио у Добој према селу Костајници журно је корачао обућарски радник Дедо Трампић, младић ниског раста, познат у граду као вредан и окретан. Иако је имао само деветнаест година налазио се на челу Месног СКОЈ-а и уживао велико поверење старијих другова из партијске организације.

Чим је стигао у село, Трампић се упутио у једну кућу у којој се повремено састајао са истакнутим комунистом тог краја Исметом Капетановићем. Разговор између њих трајао је кратко, обавили су га готово с ногу јер је Трампић морао да се врати у град пре осам увече када је почињао полицијски час.

— Ноћас у четири часа ударамо на Добој! — обавестио је Капетановић младог обућара. — **Ти ћеш са омладинцима пресећи телефонске жице и обезбедити нам два водича који ће нас превести преко реке Босне где је најплићи газ! Нека нас сачекају на обали, у правцу железничке станице и Пловчика!**

— Ја ћу бити један од водича! — обећао је младић Капетановићу, чврсто му стигао руку на растанку, а затим се изгубио према граду.

НОЋ СЛОБОДЕ

Средином августа 1941. године у околини Добоја привођене су крају припреме за ослобођење града. **Припреме су почеле тако рећи одмах после уласка немачке Четрнаесте оклопне дивизије у Добој 14. априла 1941. године, када су делови Личке дивизије бивше Југословенске војске положили оружје без икаквог отпора.** Пословима око организовања устанка руководиле су партијске ћелије у Добоју и околини.

Баш оног дана када је млади обућарски радник Дедо Трампић разговарао с Исметом Капетановићем донета је одлука да се град нападне те ноћи, односно у цик зоре 23. августа 1941. године.

Све је текло по плану: народ се листом стушито на Добој, напао га са три стране и до подне га ослободио. Усташе и домобрани су се забарикадирали у утврђењу високо изнад Добоја и на торњу католичке цркве на Сајмишту. Устаници би их одатле сигурно истерали до вечери, али је стигла вест да непријатељу стиже појачање из Дервенте, Тузле и Зенице па су напустили Добој и повукли се

на падине Карабеговца, с оне стране реке Босне која протиче поред самог града.

Борци су се повлачили у нереду и групицама. По подне по Добоју су се поново размилеле усташе и домобрани који су изишли из својих утврђења. Уморни устаници седели су на падинама Карабеговца и тужно гледали шта се збива у граду. Било је, заиста, бесмислено да остану у њему, али им је било и жао што су морали да га препусте непријатељу.

ДЕВЕТ И ПО МИЛИОНА МЕТАКА!

Борци са Усоре узели онолико муниције колико смо могли да понесемо, али је доле, у магацину, остало ускладиштено још око сто вагона. Требало је вратити се натраг, преко реке, и дићи то у ваздух! Задатак је поверен Петку Димићу, провереном комунисти и деветорици другова. Одређена је и група за обезбеђење. Иако је било лето и водостај низак, Босна се, ипак, није могла прегазити тек тако па је акција одложена до следећег јутра.

Складиште муниције бивше Југословенске војске у некадашњој фабрици шећера неког Чеха, удаљеној неколико стотина метара од обале реке и око километар и по од Добоја, било је повезано железничком пругом са градом. После уласка Немаца у Добој складиште је прешло у њихове руке, али су они продужили у Сарајево и препустили га на чување домобранима тако да се у фабричким зградама увек налазио стражарски вод домобранских војника. Чим су устаници заузели Добој, ови војници су се разбежали, али када су се устаници повукли преко Босне, домобрански стражарски вод се поново обрео на својим местима у бившој шећерани.

Група Петра Ђурића имала је сада двоструки задатак: да савлада посаду складишта и да магацин дигне у ваздух. Невоља је била у томе што нико из Ђурићеве групе није знао да барата експлозивом и што нису имали ни штапина иницијалних каписли, без чега се оваква диверзија није могла ни замислити.

Међутим, Ђурић није хтео да одустане. И њему је било јасно да би била права штета препустити непријатељу толико драгоценог ратног материјала. **Јер, у складишту на Усори било је 95 тешких авионских бомби, 10.000 топовских граната и девет и по милиона пушчаних метака, укупно — преко сто вагона муниције! Осим тога, на самом улазу у фабрику стајала је композиција од 13 вагона натоварених муницијом која је требало да крене на источни фронт 24. августа у 12 часова и 30 минута, односно баш оног дана када је Петко Ђурић у рано јутро са својим људима прегазио Босну и шуњајући се кренуо према складишту.**

КАО ВУЛКАН

Простор који је диверзанте делио од обале до старе шећеране Ђурићеви људи прешли су готово нечујно. Осим неколико стражара, пред фабриком није било ни живе душе.

Ђурић је неколико минута осматрао околину и размишљао. Изненадити стражаре било је немогуће због брисаног простора пред њима. Једини начин да се заузме некадашња фабрика био је — ослободити се стражара, а затим силовитим јуришем на препад улетети међу домобране у фабричком кругу, док још буду збуњени изненадном пуцњавом.

Кад је акција отпочела домобрани су се снашли брже него што је Ђурић очекивао. Ипак, уз помоћ групе обезбеђења Ђурићеви диверзанти су потисли посаду складишта и упали у фабричке зграде.

Требало је радити брзо. Проблем дизања складишта у ваздух решен је на оригеналан начин: пошто није било штапина и иницијалних каписли, а Ђурићеви људи су морали да се уда-

МИНИ КВИЗ

1. **Како се звао глумац који је играо главну улогу у филму „Потера за златом"?**
2. **Шта је стомахион?**
3. **Шта је антологија?**
4. **Билине су:**
5. **Како се звао наш најпознатији гуслар?**

ОДГОВОРИ:

1) Чарли Чаплин; 2) Стомахион је древна игра коју је измислио Архимед. Реч стомахион у преводу са грчког гласила би: „оно што доводи у бес". Током векова ова стара игра занимала је Грке и Римљане који су се њоме забављали као ми данас шахом; 3) Антологија је збирка одабраних песничких или прозних састава. Име је настало од две грчке речи: антхос — цвет и легејин — скупља; 4) Билине су руске народне епске песме, називају се још и „старине". До 18. века постојале су у усменом предању, а од тада су бележене; 5) Наш најславнији гуслар звао се Филип Вишњић.

ље на растојање довољно да за њих експлозија не буде опасна, неко је предложио да се од складишта до обале Босне поспе барут, преко њега стави слама из сламарица на којима су раније спавали домобрански војници и да се све то запали. Петку Ђурићу се ово допало.

— Станко, ти и Спасоје ћете запалити барут! — обратио се он Станку Панићу. — **Ви, остали, идите до оближњих кућа и обавестите људе да се склоне у Добој! Само, брзо...**

Око дванаест часова диверзанти су се повукли на обалу Босне и потпалили барутни ланац. Шиштави пламен се као змија приближавао складишту: 300 ... 200 ... 100 ... још 50 метара ... барут није могао да се угаси јер је сагоревање одржавала запаљена слама. Још десет метара ... пет ... А онда је загрмело!...

Земља у пречнику од 25 километара затресла се као планина покренута вулканом. Делови вагона, кровова и зидова бивше шећеране, бурад, сандуци с муницијом, све је то измешано полетело увис као избачено из катапулта!

Пламен се надвио над Добојем. Готово све куће у близини биле су оштећене, а стара шећерана претворила се у рушевину. Мање експлозије потресале су околину до касно у ноћ.

Задатак групе неустрашивих био је извршен.

☆☆☆

Због овог подвига озренски партизани су похваљени од Главног штаба Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, док су Павелићеви доглавници у Загребу беснели над телеграмима које су тих дана добили од добојских усташких команданата. У њима је, између осталог, стајало да партизански диверзанти — никако нису за потцењивање!

М. Тодоровић

ДОБРО МОРЕ, СТЕНЛИ!

Неколико тренутака Боб је стајао збуњен, готово не схватајући шта се догађа. Освестио се тек када је чуо њиштање које је допирало из потпалубља!

Касно поподне 1. марта 1917, док је брисао хладан ветар и густа магла покривала Њупорт Њуз, луку у Јужној Вирџинији, двадесетпетогодишњи инжењер Боб Линч журио је на свој брод укотвљен на крају луке.

На саму помисао да ће се већ сутрадан отиснути на пучину, Боб се смркнуо: прошло путовање је протекло сасвим мирно али ко зна да ли ће и ово протећи тако. Атлантик је био препун немачких подморница и крстарица које су вребале савезничке бродове. А његов „E1082“ који је служио за снабдевање трупа на европском фронту, пловио је без пратње, наоружан са само неколико топова.

Интелигентна кукавица

Око подне ветар је престао да дува. Магла се разишла и сунце се стидљиво пробијало кроз облаке. Боб изађе на палубу да се надише свежег ваздуха и опази да су стигли камиони натоварени коњима које је требало превести до Солуна, за фронт у Грчкој.

Двадесет коњушара и два ветеринара ужурбано су намештали даске између дока и палубе преко које је требало превести коње. Укрцавање животиња које су узнемирено рзале, трајало је пуна четири часа. Све време Боб је остао на палуби, наслоњен на ограду. Већ су готово сви коњи били смештени у импровизованим коњушницама у унутрашњости брода кад један од преосталих привуче Бобову пажњу. Био је то врло леп коњ: сјајне, црвенкасте длаке, гордо подигнуте главе, дугих витких ногу.

Држећи га кратко на улару, коњушар поведе риђана према мосту. Опрезно и неповерљиво коњ закорачи за њим на несигурне даске а онда стаде као укопан. Очигледно, био је веома заплашен.

Није храбар али је интелигентан, помисли Боб посматрајући га. Можда на неки начин осећа колико би опасно могло бити ово путовање.

Кад још један коњушар пође ка мосту шибајући бичем кроз ваздух, Боб одлучи да ствар узме у своје руке.

— Пустите мене! — нареди оштро коњушарима и благо помилова коња по врату. Коњ устукну, искоси главу и неповерљиво га одмери. Нервозно је скупљао и ширио ноздрве и Боб је под својом руком могао да осети трзање мишића под свиленкастом длаком.

— Полако, дечко, полако! — говорио му је полугласно настојећи да га смири. Коњ мало затим поверљиво протрља своју влажну губицу о његово раме и послушно пође за њим. Пошто га је сместио у преграду која се налазила у дну коњушнице, Боб га још једном потапша по сапима и изађе. Коњ зањишта кратко, тужно.

Торпедовани

Рано следећег јутра „E 1082“ је испловио из луке. Пре него што је преузео смену, Боб похита у коњушницу носећи свом пријатељу риђану, за којег је од коњушара сазнао да се зове Стенли, јабуку и шаргарепу. Некада давно, док је још био дечак, тиме је хранио свог понија.

— Здраво, Стенли! — довикну риђану још с врата. Коњ подиже главу и начуљи уши. Очигледно, препознао је свог пријатеља.

Сваког јутра пре доручка Боб је одлазио у коњушницу носећи Стенлију понеку јабуку, 3—4 коцке шећера или шаргарепу. У знак захвалности, риђан би увек протрљао своју топлу и влажну губицу у његов длан.

Двадесет деветог марта „E 1082“ се приближио обалама северне Ирске. Боб с тугом помисли како би било добро да нема тог проклетог рата, да могу да пристану уз обалу и осете чврсто тло под ногама.

Око 11 часова Боб је стајао са капетаном на командном мосту и управо је хтео да припали цигарету кад осети снажан потрес.

— Торпедовани смо! — узвикну капетан и пожури да изда потребна наређења.

Неколико тренутака Боб је стајао збуњен, готово не схватајући шта се догађа. Освестио се тек када је чуо њиштање које је допирало из потпалубља. Не водећи рачуна о томе што брод сваког тренутка може да потоне, он потрча ка коњушници у којој се, привезан, налазио Стенли.

Брод је подрхтавао, све више се нагињући на леви бок где је кроз две рупе које су начиниле немачка торпеда куљала вода. Било је само питање тренутка кад ће потонути.

Ударајући о зидове коњушнице, Боб је трчао ка прегради у којој се налазио Стенли. Осећао је како му се хладан зној слива низ леђа. Ако не изађе довољно брзо напоље удавиће се.

Не дај се, момче!

У својој прегради Стенли је као помахнитао ударао главом о дирек за који је био везан. Боб поче да цима тамо-амо дирек не би ли га ишчупао. Најзад је успео да га снажним ударцем ноге преполови.

— Овамо, Стенли! — повика и повуче га уским пролазом ка ходнику.

Шљапкајући по води измешаној с уљем трчао је ходником и вукао за собом избезумљеног коња. Готово истог тренутка кад се нашао на палуби, брод се сасвим накренуо. Боба је запљуснуо огроман талас и понео га преко ограде.

Боб је отворио уста да удахне ваздух, али уместо тога прогутао је слану воду и загрцнуо се. У том осети како га нешто вуче навише и схвати да је то Стенли: све време Боб је држао један крај дирека за који је Стенли био везан. Већ следећег тренутка нашао се на површини. Али, не задуго: таласи га поново прекрише!

Боб очајнички замаха слободном руком и ногама, никако не испуштајући дирек за који се држао. А онда поново осети снажан трзај и још једном се нађе на површини. Готово тик уз њега вирила је глава коња који се борио с таласима. Не дај се, момче, помисли и заплива ка најближем чамцу. Иза њега чуло се очајничко рзање коња. Боб се окрену и погледа према свом спасиоцу таман у тренутку кад се таласи заувек склопише над њим.

О. В.

САМОНИКЛИ ЗЛАТНИ ЗУБ

Професор Јакоб Хорстиус је 1525. године објавио у Лајпцигу књигу која је врло брзо међу многим ученим људима тога доба изазвала бројне препирке. У књизи је описан случај једног дечака из Шлеске коме је „сам од себе“ изникао златни зуб. Дато је и научно објашњење ове несвакидашње појаве. Професор је објаснио да је дечаку изникао златан зуб због међусобног положаја небеских тела у моменту дечаковог рођења.

Многи научници су ово објашњење прихватили као исправно, али је био далеко већи број оних који су се успротивили професору Хортиусу. Најупорнији је био професор др Јуберт који је такође написао књигу и оповргавао објашњење професора Хорстиуса: нису небеска тела проузроковала појаву златног зуба него чињеница што је мајка поменутог дечака пре рођења додиривала неке златне предмете, па после тога, уместо да стави руке на леђа, „како је нормално“, она је додирнула један свој зуб и тако је дечаку касније никао златан зуб.

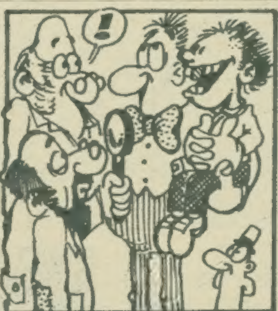

И ко зна докле би ове препирке трајале да се месни лекар није сетио да прегледа дечака. Установио је да је стварно један његов зуб од злата, али само делимично јер је на злату била једна шупљина испод које се видео нормалан зуб.

Притиснути доказима, дечакови родитељи су признали да су својевремено на овај дечаков зуб навукли једно шупље златно дугме. Када су видели како се због свога учени људи свађају, нису, у ствари, ни смели да кажу шта су урадили.

СПОМЕН

ЗБОГ ОДУГОВЛАЧЕЊА — Катедрала Светог Павла највећа је црква у Лондону, животно дело Кристофера Рена, једног од најбољих енглеских архитеката. Саздана је на месту средњовековног храма Стари Свети Павле који је **изгорео у великом лондонском пожару 1666. године.** Кристофер Рен добио је дужност да руководи обновом тешко настрадалог града и тада је, по његовим нацртима и надзором, почела изградња катедрале. Завршена је 35 година касније, а Рен је много пре тога смењен са дужности због „одуговлачења радова". Катедрала је огромна, величанствена грађевина у ренесансном стилу, али на готској основи, са две барокне куле које се уздижу над западном фасадом. Надвисује их чувена купола, друга на свету по величини, одмах иза куполе цркве Светог Петра у Риму, пречника преко 34, висине од пода цркве до врха крста преко 111 метара. **У раскошној, монументалној унутрашњости катедрале сахрањени су многи славни људи, у њој почива и њен творац Рен. Испод центра куполе је гроб адмирала Нелсона чије се тело чува у алкохолу, а почива у дрвеном ковчегу начињеном од главног јарбола француске лађе „Л' Оријан", смештеном у мермерни саркофаг.** За време II светског рата екипа добровољаца чувала је катедралу од пожара. Захваљујући њиховој пожртвованости она је избегла судбину Старог Светог Павла, али је 1941. добила директан погодак који је уништио велики олтар и северни трансепт.

КРАЉЕВСКИ СТАН — Бакингемска палата, **званична лондонска резиденција британских владара,** имала је другачији изглед до 1913. године када је, под руководством архитекте Астона Веба, дограђена главна фасада дугачка 110 метара од белог портландског камена. **Палата је подигнута 1703. године за војводу од Бакингема, а 1762. купио ју је краљ Џорџ III.** У следећем веку двор је реконструисао архитект Џон Неш по наруџбини Џорџа IV. Бакингемска палата налази се у најрепрезентативнијем делу централног Лондона, окружена приватним краљевским вртом и великим јавним парковима. Краљевска породица живи у северном крилу, а остале просторије су за званичне свечаности, пријеме и државне церемоније. **Када је краљица у Лондону, на крову палате вије се британска застава.** Врата Бакингемске палате нису отворена обичним посетиоцима, а чува их традиционална краљевска телесна гарда. **На пространом тргу од блештавобелог камена испред палате уздиже се циновски споменик краљици Викторији.**

СКЛОНИШТЕ У КАТАКОМБАМА — Свети Мартин у Пољима класична је енглеска црква из прве половине 18. века, главно дело Џемса Гибса, следбеника Кристофера Рена. Подигнута је код данашњег Трафалгар сквера на месту старије цркве из 16. столећа чији неки делови још постоје. Леп коринтски портик на улазу и унутрашњи коринтски стубови живо говоре о ослањању архитектуре 18. века на античке традиције, а висок, витак торањ све дочи да је Енглеска најдуже од свих земаља сачувала љубав према готици. Унутрашњу декорацију извели су италијански мајстори. **У црквеној књизи крштених забележено је име Френсиса Бекона, а у регистру венчаних песника Томаса Мура.** Веома старе црквене катакомбе очишћене су и за време II светског рата претворене у склониште од немачких напада из ваздуха.

ХОРАЦИО НЕЛСОН — Трафалгар сквер, трг на чијој јужној страни бронзана плоча обележава званични центар Лондона, саграђен је средином 19. века у спомен велике поморске победе 1805. године која је Великој Британији обезбедила превласт на мору за више од једног столећа. **Огроман споменик адмиралу Хорацију Нелсону, који је код рта Трафалгара на атлантској обали Шпаније тукао удружену француску и шпанску флоту у једној од најчувенијих поморских битака историје, висок**

НА АДМИРАЛА

ГРАДОВИ МУЗЕЈИ
ЛОНДОН

ВОЉЕНОМ СУПРУГУ — Принцу Алберту, вољеном мужу моћне британске краљице Викторије, подигнут је 1876. године огроман споменик према нацрту Џорџа Гилберта Скота. Читава екипа вајара и мајстора радила је три пуне године на високом, кићаном готском циборијуму испод кога седи **бронзани принц Алберт, преко 4,5 метра висок, и гледа у велику бронзану књигу — каталог светске изложбе одржане у Лондону 1851. године под његовим покровитељством.** То је била прва светска изложба уопште, а замисао, која се одржала до данас, приписује се њему. На постољу споменика урађено је 178 финих рељефа у мермеру који приказују ликове уметника из разних доба док групе у угловима представљају Земљорадњу, Занатство, Трговину и Технику. **На спољним угловима споменика мермерне групе фигура симболизују Европу, Азију, Африку и Америку.**

МУЗИКА И БОКС — Краљевски **Алберт хол** је огромна **кружна** грађевина са куполом од стакла, **широка преко 83, а висока преко 47 метара.** Саграђена је 1871. у такозваном електичком ренесансу и дело је архитекте Френсиса Фоха. Сматра се да се Фок није нарочито прославио пропорцијама ове грађевине, али такође и да Алберт хол савршено одговара својој намени. **У његовој веома функционалној дворани може да седи око 8000 људи и ужива у концертима врхунске класичне музике, али и у приредбама сасвим друге врсте као што су избор најлепше девојке света, боксерски мечеви, рвање, концерти поп-звезда.** Сала је тако пројектована да зачас може да се прилагоди најразличитијим потребама. **Познате оргуље Алберт хола са 10.000 цеви највеће су у Великој Британији.**

је 5,5 метара и постављен на гигантски коринтски стуб висине 51 метар. Четири бронзана рељефа у подножју изливена од заробљеног француског топа приказују сцене из битака код Сен Венсана, Нај... Копенхагена и Трафалгара. На Тра... фалгар свекру на... зе се, осим Нел... новог, споменик... нормалне величине **генералима Нејпијеру и Хавелоку, адмиралима Џеликоу, Битију и Канингему и краљу Џорџу IV.** Испод ограде трга на северној страни урезане су стандардне британске мере: инч, стопа, две стопе, јард, ланац и сто стопа. **Сви лондонски протестни маршеви и демонстрације завршавају се по традицији на Трафалгар свекру.**

ПЕТ ХИЉАДА СЛИКА — На северној страни Трафалгар сквера налази се једна од знаменитости Лондона, **музеј Национална галерија основан 1824. године,** познат по својој вредној колекцији слика и цртежа. Зграда Националне галерије саграђена је 1837. у неокласичистичком стилу са грчким тремом на стубовима. У време када је подигнута ова грађевина архитекте Виљема Вилкинса била је предмет многих критика. Најозбиљнија се односила на пропорције: фасада, дугачка читавих 140 метара, испала је сувише издужена према висини, купола недовољно истакнута, а кулице је јавно мнење назвало сланицима. Време је, међутим, учинило своје и здање се савршено уклопило у панораму града. **Национална галерија чува слике свих уметничких раздобља и школа, а нарочито је позната по богатим и вредним збиркама Рембрантових и Рубенсових дела, као и италијанског сликарства 15. и 16. века.** Сматра се да Музеј поседује нешто мање **од 5000 слика** од којих је само једна трећина изложена, а остале су смештене у такозвану Резервну галерију у подрумским просторијама.

КРАЈ

ТЕКСТ: Б. ДОЖИЋ

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ТРАГЕДИЈА У ЦИРКУСУ

У тренутку кад је храбри укротитељ повео са сцене своја три љубимца, пред узбуђеном публиком је отпочела нова смртоносна тачка.

У великој арени Шефилдског циркуса, у Енглеској, управо је у току била тачка у којој је наступао познати двадесет деветогодишњи укротитељ дивљих животиња Ласло Ендреш са своја три љубимца, медведима Сонијем, Миријам и Фрицијем.

Осветљене јаком светлошћу рефлектора, животиње су послушно извршавале Ласлова наређења: стајале усправљене на задње шапе на великим шареним лоптама, гурале бурад у круг, клацкале се и чиниле све да освоје публику. И заиста, из гледалишта се чуо буран аплауз, цика одушевљене деце, повици: — Још! Браво!

Медвед Сани изазивао је највеће одушевљење и Ласло се увек осећао тако безбедан са њим да му је каткад допуштао да га носи на леђима. Често су му други дресери у циркусу говорили:

— Овај медвед те, изгледа, на посебан начин воли!

НЕСИГУРНА НАДА

Кад је тачка завршена, Ласло је повео сва три медведа ка излазу. Миријам и Фрици су послушно кренули за њим. Он је корачао уназад да би стално могао да их има на оку. А онда се догодило нешто неочекивано.

Стално држећи Санија на оку, Ласло је погрешно оценио корак, спотакао се на спољну ограду круга и пао. То је на Санија деловало као електрични удар: скочио је на Ласла пре него што је овај успео да се усправи.

Дресер осети нешто влажно на лицу и претрну: ако је то крв, њен мирис ће у медведу подстаћи убилачки нагон. А онда је схватио да то нешто влажно није била његова крв већ Санијева губица. Знао је да је медвед у стању шока и његова једина шанса да остане жив била је да се не миче, да не покаже ни најмањи знак панике.

Изненађен и престрављен, Ласло је покушавао да смири медведа.

— Буди добар, дечко, буди добар! — мрмљао је једва успевајући да дише под тежином разјарене животиње.

Потом опрезно подиже руку и спусти је пажљиво на лице. Био је то једини покрет који је учинио да би се заштитио. Друго ништа није смео да уради. Претворен сав у страх и несигурну наду, Ласло је, избезумљен, чекао.

Његов брат Атила, који је такође учествовао у програму, стајао је на крају пролаза, немоћан да било шта учини јер је морао да држи на оку остала два медведа.

— Да ли му је корпа на њушци? — упита Ласла.

— Да — прошапута дресер не усуђујући се да проговори гласно.

Сани подиже шапу и стрже корпу, баш као да је разумео разговор двојице људи.

Узбуђење у арени све више је расло и претварало се у панику.

Деца су избезумљено вриштала. Затим почеше да вриште и њихове мајке. Настаде општи хаос.

Све је то још више уплашило и раздражило медведа. И он, одједном, као по договору, стаде да зарива своје зубе у Ласлову ногу, кидајући је. У арени као да је отпочела нова, смртоносна тачка.

ПОНОВО У АРЕНИ!

Атила, још у дресерском костиму, одлучи да брату потрчи у помоћ. Снажно грађен, мишићав, висок скоро два метра, Атила зграби Санијеве чељусти и поче да их развлачи. Ласло извуче ногу из које је шикљала крв и стежући зубе од бола, пође ка пролазу.

Атила и један од кловнова чврсто су држали Санија за вилице док се Ласло вукао према својим колима. Његова жена Морин, умивена сузама, потрча ка њему.

Десет минута касније Ласло је изгубио моћ говора. Касније, у болници, лекари су му рекли да су повреде тешке, али да, ипак, неће оставити озбиљније последице. Али, Ласло је мислио само на једно: да му се ране што пре залече како би могао да се појави у арени са својим старим пријатељем, медведом Санијем.

О. В.

ИЗ ДАВНИХ ДАНА БЕОГРАДА

БУБАЊ У КАРАВАН-САРАЈУ

Колико се данас зна, у Београду је до краја 17. века подигнуто пет или шест караван-сараја, у ствари гостионица и преноћишта за путнике који су долазили са трговачким караванима. Већ 1521, кад су Турци заузели Београд, подигнут је караван-сарај великог везира Пири Мехмед-паше, али се не зна где се ова грађевина налазила.

Други караван-сарај у Београду основао је Мехмед-паша Јахјапашић и то, вероватно, око 1548. године. Пишући о овом караван-сарају, чувени путописац тог времена Евлија Челебија је сигурно мало претерао: „Ако путник намерник у њему остане и цео месец, опет не плаћа ни паре, него се само помоли Богу за душу добротвора и одлази". Овај караван-сарај налазио се на Дорћолу, у комплексу Мехмед-пашиних задужбина, џамија, медреса и имарета.

Нешто касније, до 1553. године, подигао је тадашњи будимски беглербег Тујгун-паша свој караван-сарај који се налазио у Доњем граду, близу Царских амбара. Грађевина је била дугачка 53, а широка 23 корака. На све четири стране била су подигнута лежишта за путнике висока корак и по уз која су могли да се привежу коњи. Кувало се на 26 огњишта. Уз караван-сарај продавало се сено, јечам и месо, а ковачи су вршили „занатске услуге путницима".

У Доњем граду налазио се и караван-сарај султана Сулејмана I, покривен оловом и са гвозденом капијом.

Између 1572. и 1576. године подигао је славни Мехмед-паша Соколовић свој караван-сарај, који је био највећа грађевина те врсте у Београду. Налазио се у Вароши, испод југоисточне стране тврђаве, приближно између данашњих улица Дубровачке и Браће Барух, и није био далеко од дубровачких дућана. Караван-сарај Мехмед-паше Соколовића имао је велик број соба у приземљу и на спрату за смештај путника и пространог дворишта са коњушницом. Евлија каже да је у његово време, око 1660. године, у Београду најпознатији био Соколовићев караван-сарај, који је имао 160 просторија на спрату и у приземљу, са огњиштима, стајама за камиле, коњушницама и двориштима. Био је сазидан од чврстог материјала као нека тврђава и имао је гвоздену капију. Његови вратари и ноћни чувари свако вече би залупали у бубањ, па онда затварали капију. Евлија је забележио и натпис са те грађевине: „Сви који су коначили у овом караван-сарају отишли су..." Соколовићев караван-сарај имао је у дворишту чесму.

Хроничари су записали да су сви београдски караван-сараји грађени у истом стилу од камена и опеке, с кровом од олова и правоугаоном основом. Време, ратови и пожари нису, на жалост, поштедели ниједну од ових грађевина.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

Хитлер је остао ж

»Тетка Фрида долази сутра, пошаљите коње на станицу. Немамо резервних делова за жетелицу...« гласила је порука од које је зависио један од најважнијих задатака чланова пољског Покрета отпора.

Почетком јуна 1942. године шеф мале железничке станице Бак у близини Гдањска био је немало изненађен када му је пришао човек и рекао:

— За неколико дана овуда ће проћи Хитлеров специјални воз. Фирер путује у Источну Пруску и на овом месту ће настрадати. Запамти, не сме остати жив!

Javor, шеф станице, добро је познавао човека који му се обратио: био је то капетан Лас, бар тако су га звали, који је као и он, припадао пољском Покрету отпора.

— Ко ти је то рекао? — упита он Ласа, изненађен свако крупним задатаком.

— Поуздан агент — гласио је кратак одговор и тиме је разговор био окончан. Тај поуздани агент био је Јан Банах кога су у Покрету отпора звали Лисац јер — био је веома лукав. За Немце он се звао барон фон Бенех и важио као окорели нациста!

Јан Банах, звани Лисац

Javor, шеф станице Бак

ЛИСАЦ У БЕРЛИНУ

Нову 1941. годину барон фон Бенех дочекао је код свог „пријатеља“ грофа фон Крокова. Били су присутни и други високи официри Вермахта, међу којима фон Бок и фон Грац. Барон Бенех се том приликом доста зближио с њима и два официра су га позвала да их посети у Берлину. Фон Бенех, који је иначе радио као инспектор немачког Друштва за територије освојене на истоку, обећао је да ће то свакако учинити — радујући се у себи унапред због замисли која му се рађала у свести. Јер, у току те новогодишње вечери фон Бок је споменуо да се Хитлер спрема на пут, а специјални воз, када Фирер путује на исток, обично иде пругом Берлин — Кенигсберг.

Лисац је планирање практичних детаља у вези са атентатом на Хитлеров воз поверио Ласу. Требало га је извршити на 49. километру пруге у шуми иза места Чев. Лас је морао да сазна тачно време када воз туда пролази и да то јави Лисцу. Али податак о проласку Хитлеровог воза није било нимало лако добити јер такве ствари спадају у највише државне тајне.

Међу Лишчевим обавештајцима био је и један железничар на берлинској станици, Пољак Јозеф Плата. Њему је поверено да сазна када ће Хитлеров специјални воз кренути из Берлина. Једини који је то могао знати био је Алберт Раке главни диспечер берлинске железничке станице, човек кога се требало бојати јер је био фанатичан нацист и прислушкивач Гестапоа. Платини другови железничари, немачки комунисти Сродлер и Басун, саветовали су му да никако Ракеа не упита за специјални воз јер би њему то могло бити сумњиво. Проблем је на изглед био нерешив!

Тада се Лисац одлучио да, колико може, искористи познанство са фон Боком и фон Грацем за које је мислио да су против Хитлера. Отпутовао је у Берлин.

АКЦИЈА »БЕЧКА КРВ«

Фрау Герда се много обрадовала фон Бенековој посети. Изашли су у један локал где су уз пиће разговарали о свему и свачему.

— Не брините, драги мој — рече Герда на крају, учинићу за вас све што могу... А могла је доста, **јер Герда је била једна од вођа немачке групе комуниста - обавештајаца чија се берлинска организација звала „Бела ружа“.**

Лисац је од Герде ускоро сазнао пресудну вест: фон Бок је заиста противник Хитлера и антифашиста. За опште добро Лисац је тада одлучио да стави све на коцку: телефонирао је фон Боку и најавио своју посету...

Фон Бок је био веома предусретљив. Обећао је да ће сазнати тачно време поласка Хитлеровог воза из Берлина и јавити то на телефонски број који је Лисац добио од Герде.

Око подне 8. јуна 1942. Герда се шеткала парком који се налазио у близини њеног стана. Био је леп, сунчан дан и у парку доста деце и старијих људи. Герди тада наиђе у сусрет младић који јој се смешио још из далека.

— Здраво Герда, откад те нисам видео, — рече он ведро.

— Зар си то ти Клаусе — настави Герда. Како си...

Они кратко поразговараше као пријатељи који су се срели после дужег времена, а затим наставише сваки на своју страну. Герда ускоро после тога пође кући. Тек тамо је извадила из џепа папирић на коме је писало:

„Сместа пошаљите фактуру број 09613“!

Она брзо поче да дешифрује и преводи на други „језик“. Истога дана по подне, Јозеф Плата добио је телеграм:

„Тетка Фрида долази сутра, пошаљите коње на станицу. Немамо резервних делова за жетелицу ,предлажемо алатке „Ерзац“ типа WD-0906 и GS-0203“.

Јозеф Плата одмах телефоном позва железничку станицу Рител, у близини Чева. Железничар Јан Буранд примио је поруку о „тетки Фриди“. Он није знао ко јавља, знао је само коме треба да је уручи: железничару Николи у станици Кошћерцина, а Никола је требало да јави Ласу.

Лас је одмах прионуо на дешифровање телеграма и ускоро имао све тражене податке пред собом: Хитлеров специјални воз поћи ће 9. јуна у 6 часова са берлинске станице број 1! Послао је вест централи у Варшави и акција названа **„Бечка крв“** могла је да почне...

НЕМА ПРЕЖИВЕЛИХ!

Javor који је као шеф станице имао приступ у спремиште за алат набавио је кључ за отшрафљивање шина и један пољски телефон. На 49. километру од Берлина читава екипа састала се у шуми на последњем и једином групном договору. Ту су се пресвукли у немачке униформе и пошли на место одређено за атентат. У два часа по поноћи један теретни воз мирно је прошао а када је зора почела да руди пет људи пришло је шинама и брзо почело да одврће шрафове. Прво су их одвили сасвим мало, јер је пре специјалног воза имала још да прође једна локомотива као обезбеђење.

Та локомотива прошла је око четири часа и одмах затим диверзанти пожурише да сасвим одигну део ве шина. Истовремено, два „официра“ упала су у оближњу железничарску кућицу и прикључила пољски телефон како би чули ако је нешто у последњем тренутку измењено — јер Хитлер је имао обичај да се предомисли када се то најмање очекује. Железничар није био нимало изненађен појавом двојице

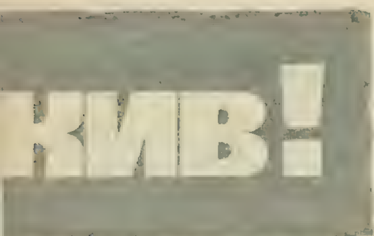

„официра“ који су носили ознаке СС. Како ништа није јављено, они су ускоро могли да чују тутњаву воза који се приближавао великом брзином, а одмах затим страховиту експлозију!

Облак дима сукљао је у небо, а место је изгледало језиво! Специјални воз потпуно је скрхан, а преживели војници који су почели да излазе одмах су пали погођени митраљеским рафалом. Лас је био више него задовољан. Преко триста Шваба страдало је заједно

са неким врло високим официрима — и својим фирером Адолфом Хитлером.

Свега неколико часова доцније Немци су похапсили многе Пољаке из тог краја, а одмах је расписана награда од 250.000 марака ономе ко ишта каже о вођама и учесницима у тој диверзији.

Нису сазнали ништа, али неколико дана касније прочуло се да је Хитлер — жив! Био је у последњем тренутку спречен и тако је специјални воз кренуо без њега.

Лисац, Јавор, Јозеф Плата и још неки учесници овог атентата још су живи. Капетан Лас. Станислас Лесиковски, умро је у логору Штутхоф 1943, а исте године ухапшена је Герда у ствари студенткиња Софи Шол, и стрељана.

М. К.

БАТИНЕ КОЈЕ СЕ ПАМТЕ

ТРЕМА ЗБОГ АМБЛЕМА

КАД СУ ВИДЕЛИ ДА СЕ КОЛЕБАМ, ДРУГОВИ СУ ПОЧЕЛИ ДА МИ ГОВОРЕ КАКО ЈЕ ДИВНО ВОЗИТИ АУТОМОБИЛ, КАКО ЋУ ПОСТАТИ СЈАЈАН ВОЗАЧ И ДА ЋЕ СВИ ГЛЕДАТИ САМО МЕНЕ.

Све се догодило оног дана кад су ми старији другови обећали да ће ме научити како се вози аутомобил. Био сам дечак и од свега највише сам волео аутомобиле, иако о њима нисам знао готово ништа.

Кад ме је тог дана мама послала у самоуслугу, срео сам неколико својих старијих другова, који су о аутомобилима знали много више од мене и због тога сам користио сваки тренутак да будем с њима. Били су искуснији од мене и добро су знали за моју страст. **Због тога ми је један од њих рекао:**

— Би ли ти заиста хтео да научиш како се вози ауто?

Одговорио сам потврдно, радостан што је, ето, вероватно дошао и тај дан. Али, убрзо сам се уверио да ми они нису никакви другови и да ћу од њих тешко научити како се окреће волан, мењају брзине, кочи...

Нови сјајни »ауди«

— Е, ако желиш да научиш како се вози ауто, прво да нам учиниш једну малу услугу — наставио је мој друг, гледајући ме право у очи. — Узми овај шрафцигер и њиме скини амблем с оних тамо кола.

Тргнуо сам се, али сам ипак узео шрафцигер и погледао аутомобил који ми је показивао. Поново сам се тргнуо: угледао сам нови, сјајни „ауди“ нашег првог комшије! Тад сам готово потпуно изгубио вољу да учиним оно на што су ме сад почели сви да наговарају. Јер, плашио сам се маме, батина, комшије... Али, моји другови су се искупили око мене и кад су видели да се колебам почели да ми говоре како је дивно возити аутомобил, како ћу постати сјајан возач, да ће сви гледати само мене. Тада сам, иако дрхтећи, кренуо према „аудију“.

Кад сам дошао до кола, осврнуо сам се да видим да ли ме неко гледа и приметио како ми другови нестрпљиво машу рукама и пожурују ме. Почео сам невешто да чачкам шрафцигером око блиставог амблема „ауди“. Не знам колико дуго сам покушавао да га одвојим од сјајног

лима и кад сам увидео да све радим узалуд, заборавио сам шта су ми другови обећали и поново се сетио маме и могућних батина. **Вратио сам се необављена посла, а другови су ме дочекали грдњама, ружним надимцима, претњама. Плачући, отрчао сам у самоуслугу, купио што је требало мами и покуњен вратио се кући.**

Неумољиви гајтан

А шта ако је неко видео све што сам покушао да урадим, пролазило ми је са зебњом кроз главу. Узео сам књигу и буљио у њу као да читам. Наравно, мисли су ми биле сасвим на другој страни. И даље сам мислио на аутомобиле и плакало ми се при помисли да је, ето, пропала дивна прилика да научим како се возе. „А мама, а батине, а комшија?“, уплашио сам се по ко зна који пут.

Тада је одјекнуло звоно на вратима и прекинуло ме у размишљању. Изишао сам да видим ко је и на прагу угледао — комшију! Тражио је маму. Готово је, мислио сам док сам ишао да је позовем. Ипак сам покушао да будем храбар, да се браним јер је амблем био још на свом месту и боја на колима неоштећена. Нико ме није видео, вероватно.

Убрзо је дошла мама, после кратког разговора с комшијом, и у руци је носила — гајтан од пегле. Очи су јој биле љутите.

У тишини се чуо звиждук гајтана кроз ваздух и онда је пао на моја леђа. Готово сам заурлао од бола. Али, мама се на то није обазирала. И даље је замахивала и спуштала гајтан на моје тело, и ја сам кроз сузе гледао њен замагљен лик.

Ујутро сам се пробудио у кревету све ме је болело. Мама је била изнад мене и у очима сам јој видео сузе.

— Опрости, сине...— прошапутала је. — Само, требало би да знаш да другови нису другови ако одају тајне.

Милош Мандић,
Владе Зечевића 19,
1400 Ваљево
(Хонорар: 150 дин.)

НАОЧАРИ ЗА ПСА

Ослабљен вид па и потпуно слепило није несрећа која погађа само људе. Она, не тако ретко, задеси и животиње. Али, човек је ту у предности: ако постане кратковид или далековид, зна се, ту су наочари.

А шта радити са псом, мачком или неком другом домаћом животињом која делимично или потпуно изгуби вид? Размишљајући о том проблему Американци су дошли на заиста једноставну али спасоносну идеју: зашто и пси, мачке, коњи, канаринци, папагаји и сви остали кућни љубимци не носили наочаре?

Од зачетка идеје па до њеног спровођења у дело није протекло много времена. Направљене су прве наочари за пса. Међутим, ускоро се показало да та идеја с наочарима и није баш тако генијална: кућни љубимци су одбијали да их носе, не показавши нимало „разумевања“ за труд довитљивог псенаочарца. А и власници паса нису били нарочито одушевљени. Тако је цео пројекат пао у воду.

А онда се неко досетио и предложио да се животињама уграде — контактна сочива. Којешта, успротивили су се многи. Али, научници су били упорни. Експерименти које је група стручњака, састављена од ветеринара, инжењера и техничара, извела са неколицином овчарских паса показа су се више него успешним. Пси који су дотле највећи део дана проводили дремајући, одједном су се променили. Више нису били лењи и мрзовољни већ су живахно трчкарали, спремни на игру. „То је због тога што сада виде“, тврдио је техничар који је направио сочива.

Овог пута научници су постигли пун погодак: контактна сочива нису нимало нарушавала „достојанство“ кућних љубимаца и власници су могли бити задовољни.

ЖЕНА КОЈА ЈЕ МЕЊАЛА ИСТОРИЈУ

КЛЕОПАТРА

БИЋУ КРАЉИЦА СВЕТА!

1 **ЛЕПОТОМ ПРОТИВ РИМСКЕ ИМПЕРИЈЕ** — Без обзира да ли су биле краљице, принцезе, обичне грађанке или сељанке, жене су одувек имале велики утицај на стварање цивилизације и на необичне обрте у историји. Оне су инспирисале сликаре и песнике, а војсковође су често само због њих полазиле у велике битке... Почетком 20. века француски књижевник Ромен Ролан написао је: „Ако се у једној средини појави десет жена, пет жена, па нека се појави и само ЈЕДНА која има здраву и сигурну интелигенцију, моралну енергију и природну привлачност, она је у стању да изазове промену у духу епохе у којој живи“. — Такве су биле Катарина II, Семирамида, Мадам Помпадур, Пенелопа, проклета Јерина, Јованка Орлеанка... Једна од таквих жена била је и Клеопатра која је успела да 30. година пре нове ере чак уздрма до тада снажну Римску Империју.

2 **РАТ СЕСТРЕ И БРАТА** — Почетком 51. године пре нове ере умро је краљ Птоломеј XI и на египатском престолу нашла су се његова деца: седамнаестогодишња Клеопатра и шест година млађи син Птоломеј XII. Жељан власти, он је три године касније сковао заверу против сестре која због тога бежи у Сирију. А кад је чула да је Птоломеја код Фарсалуса у Грчкој поразио славни император Гај Јулије Цезар, Клеопатра је одлучила да сакупи војску и нападне га. Са добро наоружаним одредима коњаника стиже у његову престоницу, где затиче на власти Птоломеја XIII који је непосредно пре њеног доласка мучки убио свог старијег брата.

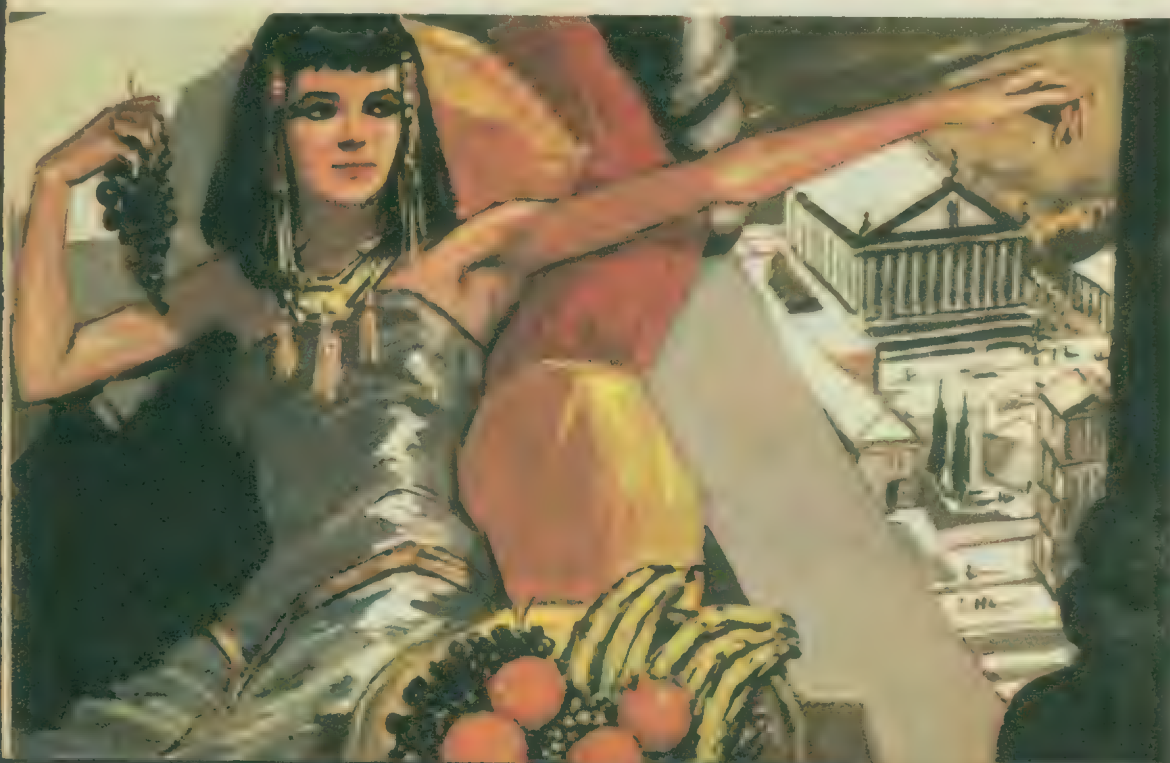

3 **ПУСТИ СНОВИ** — У то време и Цезар је кренуо према Александрији доневши одлуку да упозна ту одлучну жену, пре него што покори Египат. Кад је сазнала да је славни римски војсковођа стигао у њену престоницу, Клеопатра је наредила својим робињама да је увију у свилени ћилим и тако замотану и увезану унесу у палату у којој је император боравио. Цезар је, ништа не схватајући, гледао ћилим који су дворани одмотавали пред његовим ногама и одједном — пред њим се појавила жена невероватне лепоте. Од тог тренутка он почиње да јој се диви, не само њеном лицу, већ и способности да командује војском, њеној одлучности и познавању политичких проблема. После Цезаровог предлога да своју земљу припоји његовој Империји, они склапају брак а Клеопатра почиње да машта да постане краљица целог света. А када је Цезар поново кренуо у Рим, с њим је као верна супруга пошла и она. Тамо се на некој свечаности упознала са Марком Антонијем, познатим војсковођом, у кога се одмах заљубила. Тада за њу настаје дилема: да ли да остане у моћном Риму и ту покуша да учврсти своју власт или да се врати у Египат где јој је стално претила опасност да буде свргнута с престола.

4 **И МЕНЕ ЋЕ УБИТИ!** — У то време, пошто је Цезар становницима неких освојених провинција дао иста права као и римским грађанима, почиње да губи подршку међу аристократима и старим републиканцима. Зато се против њега склапа завера на чијем челу су стајали његови миљеници: Брут и Касије. Они га 15. марта 44. године пре нове ере убијају у Сенату а удовици Клеопатри која је до тада свуда била примана с највећим почастима, одједном, прети иста судбина.

5 **ИСТОРИЈА СЕ ПОНАВЉА** — Већ сутрадан она се тајно укрцава на једну галију и одлази у Египат. Сва њена маштања да завлада светом и постане најславнија владарка, одједном су се срушила. Ипак, нада се да ће јој Антоније притећи у помоћ. Али, уместо да дође у Египат он заборавља на краљицу и удружује своје снаге са Цезаровим нећаком Октавијаном надајући се да ће тако убрзо преузети сву власт. Догађаји му иду на руку јер добија на управљање земље на истоку. Кад је стигао у Египат да преговара с Клеопатром, она га одмах позива на раскошну гозбу, заслепљује га својом лепотом и мудрошћу. Антоније се као и Цезар пре њега, одмах у њу заљубљује.

6 **АНТОНИЈЕ ОПТУЖУЈЕ УДОВИЦУ** — Једног дана у раскошну палату где је живео упао је гласник и обавестио га да је Октавијан постао владар Римске Империје. Антоније почиње да очајава, али тада сазнаје да се његова жена Флавија већ налази на путу према Египту, предводећи огромну флоту коју жели да му стави на располагање за борбу против Октавијана. Он долази у Атину да је сачека, али сазнаје да је Флавија на том напорном путу — умрла. И уместо да жали за њом, он је лукаво оптужује да је желела да подигне устанак. Захваљујући тој његовој лажи ускоро склапа примирје с Октавијаном, а да би што боље учврстио тај савез он јући у те приче које је чула, Клеопатра шаље се жени с његовом сестром Октавијом. Не верусвоју флоту у борбу против Октавијанових добро опремљених галија. Ненавикнути на поморске ратове њени војници губе битку и враћају се поражени у Египат. Октавијану се затим предаје и Антонијева војска, а он, немајући куд, бежи за Египат.

7 **КАО РОМЕО И ЈУЛИЈА** — Али, Октавијан решава да једном заувек научи памети Антонија па шаље војску за Александрију. „Клеопатра се убила чим је моћну војску угледала пред вратима свог краљевства“ — нека робиња је плачући рекла Антонију. Очајан он узима мач и пробада се, не чекајући да то учине његови непријатељи. Али, египатска краљица је, ипак, била жива, па Октавијан издаје наређење својим војницима да је увежу у ланце и тако пребаце до Рима. Према предању, 29. августа 30. године пре нове ере, поносна краљица, да би избегла ту срамоту, пушта змију отровницу да је уједе. Сахрањена је у истој гробници са Марком Антонијем: човеком који ју је волео, али је и изневерио.

НОЖЕМ НА ОЦЕНЕ

ОПРОСТИ, ПРОФЕСОРЕ!

Седи на место и умри се већ једном! Час је почео! — опменуо је професор високот младића из задње клупе. Овај се уопште није осврнуо на то и наставио је да разговара са другом који је седео испред њега.

— **Френк, престани са причом!** — овога пута професор је ударио и шаком по столу.

— **Је л' ви то мени?** — — младић је дрско погледао младог професора и почео да развлачи гуму за жвакање.

МА ШТА МИ РЕЧЕ!

Ед Андерсон је дошао у ову школу у предграђу Питсбурга неколико месеци раније, почетком 1970. године. Одмах је приметио да га због његове младости ученици баш много не поштују али се надао да ће бити другачије чим почне да им објашњава тешке задатке из математике.

Већ првог дана колеге су му скренуле пажњу на Френка Вошингтона, понављача који је имао седамнаест година а тек је ишао у први разред гимназије. Био је познат као кавгаџија а од млађих другова свакодневно је „убирао порез" за ужину, биоскоп или аутобус. Додуше, није био једини који се бавио тим „послом" јер је ова гимназија по изгредима ученика постала озлоглашена у граду, па и ван њега.

Андерсон се замерио Френку Вошингтону, када му је месец дана пре завршетка школске године дао недовољну оцену из математике. А овај је уместо да „мало загреје столицу" решио да се освети професору. Почео је да се понаша дрско, јер пристојност је за њега значила пораз и понижење, а својим друговима који су га после сваке његове речи с одобравањем тапшали по рамену причао је све најгоре о Андерсону.

— **Изађи на таблу да поправиш оцену** — прозвао га је професор.

Френки је полако устао држећи руке у џеповима, а онда бучно вукући ноге по поду дошао је до катедре.

У разреду је завладала тишина пуна ишчекивања.

— **Извади руке из џепова и престани да жваћеш гуму** — наредио је професор.

— **Шта, шта? Нисам те добро чуо?** — Френки је ставио шаку на уво а затим се унео у лице младом човеку.

— **Френк, последњи пут те опомињем да се пристојно понашаш, иначе ћу обавестити директора...**

— **Само пробај!** — прекинуо га је ученик. — **Е баш бих то волео да чујем.**

Андерсону су почеле руке да дрхте, поцрвенео је у лицу али је ипак успео да се уздржи. Сео је за катедру, отворио дневник и обавестио Френкија:

— **Напусти разред и не долази више на моје часове све док не научиш пристојно да се понашаш. А за сваки недолазак добићеш неоправдани изостанак.**

— **То не можеш да учиниш. Ниси ми тата па да ме учиш како треба да се понашам!** — повика Френк

Кад је ученик полетео на њега, Ед Андерсон је скочио и покушао да га задржи. Али овај је био јачи!

уплашен да ће после ове професорове претње изгубити „углед" међу својим друговима. А онда, схвативши да ће професор спровести у дело оно што је наумио, одједном опсова гласно и насрну на њега.

У разреду се отеше узвици запрепашћења. Неки ученици повикаше: **„Немој Френки! Смири се! Професор не мисли озбиљно!"** Али, било је већ касно, Френки је желео да се освети за све „неправде".

Кад је ученик полетео на њега, Андерсон је устао са своје столице и покушао да га заустави. Али ,овај је био јачи. Андерсон се бранио колико је могао. У једном тренутку нешто блесну и — наставник се, лица згрченог у болну гримасу, сруши испред Френкових ногу. Обли га крв...

ЈЕДАН ОД РЕТКИХ

— **Ударио га је ножем. Видео сам...** — повика један ученик и изјури из разреда. Створи се гужва, сви потрчаше према професору.

Уто се на вратима појави Барни ,професор физичког васпитања. Угледавши га ученици одједном занемеше и размакоше се да га пропусте. Чим га је угледао Френки је побегао кроз прозор.

Барни није веровао својим очима: млади професор је лежао на поду у локви крви... Одмах је позвао кола хитне помоћи!

Док се опорављао у болници, Ед Андерсон је размишљао о тешкој судбини професора и наставника који предају у америчким школама. Ту је силеџијство узело маха, свакодневно је долазило до обрачуна између белих и црних младића а ни професори тога нису били поштеђени. **Ако би дали слабу оцену или пријатељски покушали да посаветују неког од беспризорника, знали су да ће после завршених предавања, најчешће у мрачној улици, добити — батине. С тугом се присетио Џона Смита, старог професора кога су две године раније хулигани на смрт испребијали, па Стивена Прајса у кога су кроз прозор пуцали када је једном од њих дао слабу оцену из хемије...** Зато је одлучио да промени занимање. Запослиће се у некој библиотеци ,размишљао је.

Два дана пре него што је изашао из болнице одједном су се отворила врата на његовој болесничкој соби. **Ед није могао да поверује када је угледао Френка Вошингтона, скрушеног изгледа:**

— **Професоре ,дошао сам да вам се извиним пре него што одем да се пријавим полицији.**

А затим је спустио на Едов кревет велику бомбоњеру. Кад је изашао из собе професор је дуго гледао у врата која су се тихо затворила. Знао је да је Френки један од ретких који су схватили своју грешку.

М. К.

ЦРТИЦЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ

ЖИВОТ БЕЗ ОГЛЕДАЛА И КРЕВЕТА

Тешке борбе и разарања током два српска устанка против Турака уништили су и оно мало материјалних добара што је народ успео да накупи током мучних година робовања. Осиромашен и затворен у границама Београдског пашалука народ није ни знао за многе тековине у којима је Европа увелико уживала. Године 1829. у целој Јагодини (Светозареву) пронашли су за потребе страног госта само један сто и неколико столица, и то у школи. Мало је где постојало огледало, а у многим местима у унутрашњости се за њега није ни знало. Чак и у имућнијим кућама јело се дрвеним кашикама које су израђивали чергари-коритари. Велике кашике за сипање (кутлаче) нису могле у Београду да се позајме, ни купе. Још 1834. године на двору кнеза Милоша јело се „... из бакарних и калајних тањира са виљушкама од калаја и гвожђа...". Кревета није било, а спавало се на поду по којем је простирана постељина. Ноћу је као осветљење служио луч, а свеће (миликерц) биле су права реткост.

Драган Лаковић и Четвртко

ПОДВИЗИ НАШИХ ПОМОРАЦА

ДУБРОВНИК НА ОКЕАНУ!

КАД СУ ЧУЛИ ДА СЕ МЛАДИ ДУБРОВЧАНИН СПРЕМА ДА У МАЛОМ ЧАМЦУ ПРЕПЛОВИ АТЛАНТИК, МНОГИ У ЛИВЕРПУЛУ ГОВОРИЛИ СУ ДА ОН НИЈЕ НИКАКАВ ПОМОРСКИ КАПЕТАН И ДА ИДЕ РАВНО У ПОГИБИЈУ!

У једном поморском клубу у Ливерпулу 1870. године жустро се расправљало о величини бродова који су у то време прелазили Атлантски океан када је Никола Приморац, капетан дуге пловидбе из Дубровника, самоуверено у присуству искусних поморaца, изјавио да ће водену препреку од Европе до Америке препловити у обичном, малом чамцу!

„Морски вукови" из готово целе Европе, који су се скупљали у познатом ливерпулском поморском клубу, били су више него изненађени. Неки су чак посумњали да нешто није у раду с високим, кршним капетаном с Јадрана. Али, лице Николе Приморца, младог, али искусног поморца, одавало је одлучност. Пала је и опклада у 1.000 фунти и припреме за пловидбу у неизвесност су почеле.

ПЕТ ЈЕДАРА ЗА НЕПОЗНАТО

Приморац је набавио чамац дугачак 6,10, широк 1,83 метра и висок само 85 сантиметара! Намера одважног капетана из Дубровника да се у овако скромном чамцу отисне на Атлантик пут Америке брзо се прочула по великој ливерпулској луци, па су припреме за путовање и опрема неуглeдног чамца сваки дан посматрали бројни лучки радници, морнари, капетани бродова и становници Ливерпула. Било их је много који су гласно изјављивали да млади Дубровчанин иде равно у погибију, да он није никакав капетан ни познавалац мора, али Никола је само ћутао и пажљиво припремао и чамац и себе против Атлантика.

На чамцу, који је назвао »The City of Ragusa« — „Град Дубровник" — у славу свог родног места, направио је скромну палубу, уградио малено надграђе-кућицу, јарболе и — пет једара. Набавио је и све тада познате инструменте за навигацију, потребне поморске карте, храну, апарат за кување и одећу погодну за кише и буре.

Енглеска штампа опширно је писала о капетану Приморцу и његовој намери да у чамцу преплови Атлантски океан. Овај храбри Дубровчанин брзо је постао веома популаран у целој Енглеској, а нарочито у Ливерпулу.

ПАС У БУРИ

Међутим, када је Приморац већ био спреман да се у „Граду Дубровнику", заједно са још једним пријатељем, Енглезом, и својим псом отисне на пучину

и узме смер према далеком северноамеричком континенту, испречиле су се непредвиђене тешкоће: тадашњи аустријски конзул у Ливерпулу, неки Мађар, није могао да схвати намеру Николе Приморца и није хтео да му изда потребне бродске исправе и дозволу за истицање заставе. Али, упорни Приморац обратио се енглеским властима и лако добио сва потребна документа.

Ускоро је „Град Дубровник", бурно поздрављен од бројних поморaца и становника Ливерпула који су се искупили у луци, подигао пет малих једара и запловио на запад.

Никола Приморац, његов енглески пријатељ и пас следећих 78 дана храбро су се борили против Голфске струје, морских олуја, кише, ветра, таласа. Вешт и искусан поморац, Никола је на необичан начин успевао да победи и атлантске буре којима каткад нису одолевали ни бродови неколико стотина пута већи и јачи од његовог чамца.

Чим би видео да наилази бура, Никола је скидао једра и у воду спуштао такозвано „плутајуће сидро", посебну поморску справу на коју је приковано много олова тако да је висила с чамца равно у воду. На сваком крају плутајућег сидра била су причвршћена три конопца, а на дужини од 7—8 метара та три конопца спајала су се у једно уже дугачко око 25 метара које је било привезано за прамац чамца. „Град Дубровник" је тако дочекивао и цепао океанске таласе својим прамцем.

Капетан Приморац је увек тачно знао када ће да наиђу велики таласи који су снажно запљускивали чамац, па је на време скидао и спремао сва једра. Док је трајала олуја мала посада увлачила се под палубу и чамац је тада био препуштен океану и — плутајућем сидру. Међутим, необична пловидба није била без жртава: у једној од бројних бура, ветар и таласи однели су пса са палубе.

САМ МЕЂУ ЏИНОВИМА

После 78 дана натчовечанске, али упорне борбе са Голфском струјом, таласима, ветром и морским бескрајем, „Град Дубровник" је упловио у њујоршку луку. Сви бродови у овом великом морском пристаништу поздравили су сиренама и великим заставама двојицу смелих поморaца. Свуда се говорило и писало о Николи Приморцу као човеку који је победио Атлантик. Многобројни поморци и становници Њујорка с неверицом су гледали међу огромним прекоокеанским бродовима неугледни чамац који је препловио океан.

Али, долазак у Њујорк био је само половина подвига Николе Приморца и његовог пријатеља из Енглеске.

После двадесет дана боравка у Њујорку, двојица неустрашивих поморaца поново су се отиснули на океан и прамац свог чамца усмерили према невидљивој, далекој Европи. Путовање на повратку трајало је због погодне струје, повољног ветра са запада, лепшег времена и већег искуства само 37 дана.

Када је, са великом брадом на препланулом лицу, уморан али насмејан Никола Приморац ступио на мол ливерпулске луке, одјекнуле су сирене и многи нису веровали да га опет виде живог. **Уручено му је 1.000 фунти, које је тако необично зарадио, а неуништиви „Град Дубровник" је као изузетна поморска вредност и реткост извучен из мора, конзервиран и изложен у нарочито за то опремљеној кући у Ливерпулу.**

* * *

Никола Приморац, поморски капетан који је начинио готово невероватан подвиг победивши океан малим чамцем, умро је као славни поморац 1899. године, у педесет деветој години живота, у свом родном Дубровнику.

Н. Лончар

ПАЦОВИ И МАЧКЕ

Да би се отарасили пацова који су се последњих година намножили у позориштима Мексика, најзад је, после разних научних метода борбе, прихваћен предлог да се покуша и са мачкама. Борба мачака против ових гадних глодара, вођена најчешће у самој престоници, донела је следеће резултате: пацова нема ни за лек али зато сада гомиле изгладнелих мачака бесомучно јуре по позорницама и гардеробама несрећних глумаца. Сад се тражи неки ефикасан лек за уништавање мачака...

ЈОШ ОД ПОЧЕТКА ТРКЕ »ХИЉАДУ МИЉА« ШПАНСКИ ВОЗАЧ АЛФОНСО ДЕ ПОРТАГО НИЈЕ СКИДАО НОГУ С ПАПУЧИЦЕ ЗА ГАС ЧАК НИ КАД ЈЕ УЛЕТАО У ОШТРЕ ПЛАНИНСКЕ КРИВИНЕ. ПО СВАКУ ЦЕНУ ЖЕЛЕО ЈЕ ДА ИЗБИЈЕ НА ЧЕЛО.

ПОБЕДИТИ ИЛИ УМРЕТИ

Цео свој живот Шпанац Алфонсо де Портаго провео је носећи „главу у торби“. Још као дечак волео је да се вере по крову, скаче с дрвета на дрво, спушта се низ олук, једном речју чини све како би „сломио врат“! Међутим, никада му се ништа озбиљније није догодило, осим ако се не рачуна неколико „безначајних“ прелома руку и ногу. Опаметиће се кад одрасте, говорили су његови родитељи искрено се надајући да ће се то заиста и догодити. Али, преварили су се. Алфонсо не само што се није опаметио већ је, како је постајао старији бивао и све гори: имао је само седамнаест година кад је због опкладе пролетео авионом испод моста на реци Гвадалкивир. Са двадесет година схватио је да управљање авионима и није много узбудљива ствар па је решио да се посвети такмичењима у бобу. Али како снега није било преко целе године, Алфонсо је одлучио да време до почетка зимске сезоне проведе учествујући на аутомобилским тркама. Тако се 1957. године обрео у Италији. Желео је да се опроба у трци Хиљаду миља, једном од најопаснијих и најтежих аутомобилских такмичења на свету.

ВОЛИМ СТРАХ

Пре него што је са својим као крв црвеним „фераријем“ изишао на старт, Алфонсо је морао да обећа вереници и родитељима да ће се строго придржавати свих правила такмичења. То је, између осталог, значило да ће променити гуме кад се буду излизале и да ће одустати од такмичења уколико се деси неки квар на мотору, па ма како ситан био. Алфонсо је пристао. Не зато што се плашио да ће због излизаних гума, уколико пукну док се налази у пуној брзини, изгубити живот већ зато што је хтео по сваку цену да победи. А како да се попне на победничко постоље ако због таквог малера буде приморан да одустане од такмичења?

Још од самог старта Алфонсо је кренуо оштро, користећи и најмању могућност да се пробије што више напред. „Ферари“ је дивље поскакивао по неравном друму, дижући облак прашине за собом. Привезан појасевима, с кацигом на глави, Алфонсо није дизао ногу с папучице за гас чак ни кад је улетео у оштру кривину на прилазу Пескари. Био је сигуран у себе, своје рефлексе, изванредну машину. На седишту до њега спокојно је седео његов сувозач, четрдесетогодишњи Американац Ед Нелсон.

Друм је неко време вијугао поред обале Јадранског мора а онда постепено почео да се пење, залазећи у Апенине. Мотор је урлао, гуме цвилеле, али Алфонсо је сигурно држао „ферари“ на друму.

Надомак Перуђе, Алфонсо је пребрзо улетео у кривину, склизнуо, закачио камен-међаш, одбио се од њега, поново нашао на друму и наставио даље као да се баш ништа није догодило. На седишту до њега, Ед Нелсон, човек који се хвалисао да „воли страх“ претрнуо је од ужаса. Ова вожња била је много гора него што је он то замишљао.

МИНУТ ИЗА ТАРУФИЈА

Целог дана возио је Алфонсо неуморно преко планина и равница не дозвољавајући Нелсону да га смени. Све то време једна једина мисао мотала му се по глави: морам да победим!

Подне је већ давно превалило, почео је да се спушта сумрак. Алфонсо је био миран, сталожен. Био је потпуно сигуран да ће до краја трке успети да сустигне вођења, Таруфијева кола која су до тада имала предност од само једног минута!

Прошавши Фиренцу, наставио је да вози лудачким темпом, извлачећи максимум из машине. У кривини је већ почео да осећа како се „ферари“ заноси — био је то знак да су се гуме излизале. Требало их је што пре променити. Међутим, то Алфонсу није ни на памет падало.

Бледа као крпа, очију оивичених модрим колутима, Нелсон одлучи да ипак покуша да га убеди да замени гуму. Алфонсо ћутке одби.

— До ђавола! — праснуо је најзад Нелсон. — За мењање гума није нам потребно више од једног минута. Ако овако наставимо изгубићемо главе.

— Нећемо! — кратко му одбруси Алфонсо и настави даље. Није желео да због такве ситнице, као што је гума, изгуби ниједну драгоцену секунду. Уосталом, до краја трке остало им је још само 70 километара, и он је имао преча посла: морао је да престигне Таруфија.

Казаљка на брзиномеру показивала је 180.. 210... 250 километара на час. Маслинова стабла засађена дуж друма којим су возили сливала су се у једну дугачку, непрекидну линију.

Не смањујући брзину, Алфонсо је улетео у градић Гуидиколу. Готово сви њени становници налазили су се у главној улици посматрајући аутомобиле који су вратоломном брзином промицали поред њих.

ПУКЛА ЈЕ ГУМА!

Алфонсо је управо улетео у благу кривину на излазу из градића кад се одједном проломи страховита експлозија. Пукла је лева предња гума! „Ферари“ се пропе, окрену у ваздуху и с кровом наниже сруши на земљу покосивши неколико дечака и девојчица који су стајали уз саму ивицу тротоара. Настаде тајац. Чуло се само урлање мотора који је и даље радио. Занемели људи су гледали захуктало чудовиште испод којег су лежала унесрећена деца, жртве сумануте вожње шпанског аутомобилског аса.

Његова последња трка завршила се трагично не само за њега и Еда Нелсона, већ и за двадесетак малишана из италијанског градића Гуидиколе.

☆☆☆

Четири године касније поново се у трци Хиљаду миља догодила велика несрећа приликом излетања са стазе једног од аутомобила. Осим возача, настрадало је том приликом још дванаесторо људи. Овог пута донета је одлука да се опасна трка која је однела многе животе заувек укине.

О. В.

ПРВА РАЧУНСКА МАШИНА

ПАСКАЛИНА

Француски физичар, математичар, писац и филозоф Блез Паскал (1623—1662) до своје дванаесте године био је проучио скоро целу Еуклидову геометрију, а са шеснаест година објавио је, 1639, своје чувено дело о коничним пресецима.

Следеће године његов отац Стефан Паскал добио је налог од кардинала Ришељеа да путује из Париза у Руан у циљу скупљања пореза. Знајући каквим ће напорима и бројним обрачунима бити изложен његов отац, Блез Паскал је решио да му помогне.

Тако рећи преко ноћи, млади Блез је конструисао **паскалину** — прву рачунску машину на свету. Овај

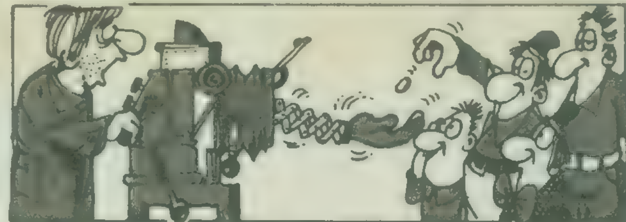

проналазак је изазвао огромно интересовање. Седамнаестогодишњи младић позиван је на разне стране да објасни начин коришћења ове машине, а у једном писму молао је то да објасни и шведској краљици Кристини.

Нешто касније, Паскалов пријатељ Антоан де Мере, тада позната личност у монденском свету, замолио је Паскала да му помогне у разјашњавању неких питања везаних за хазард, за коцку. И њему је Паскал помогао, али опет као математичар, поставивши основе рачуна вероватноће.

Ово су само нека од бројних достигнућа овог генијалног младића.

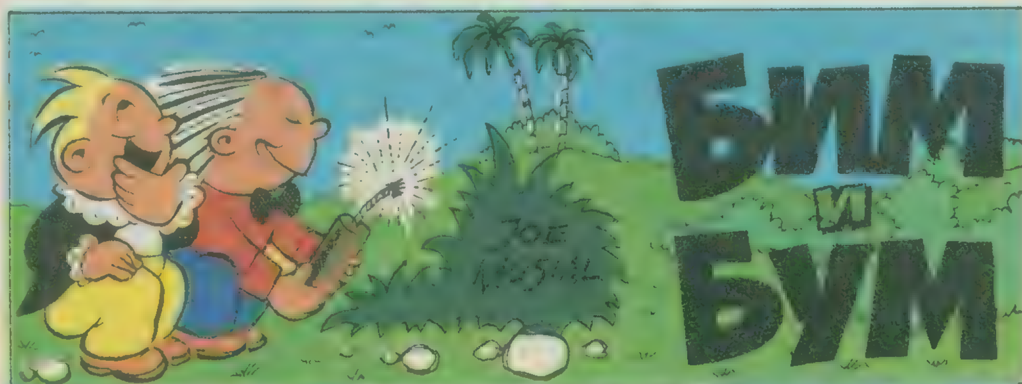

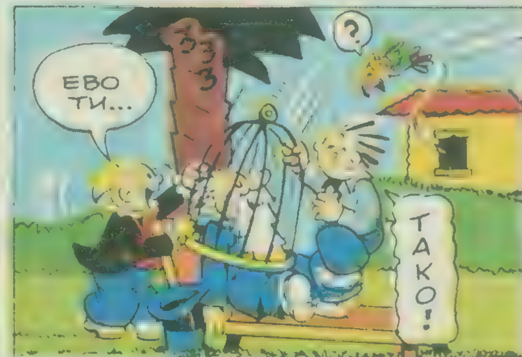

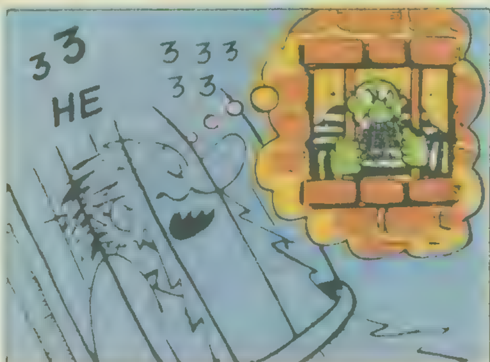

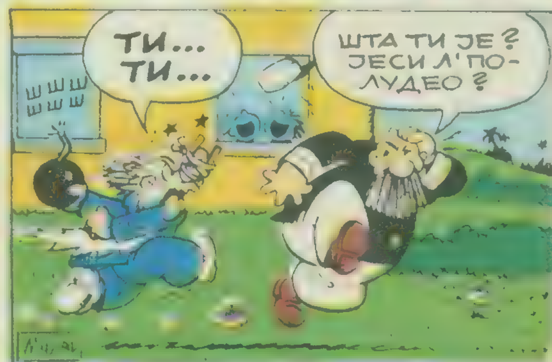

Гриттравник Гаеуа

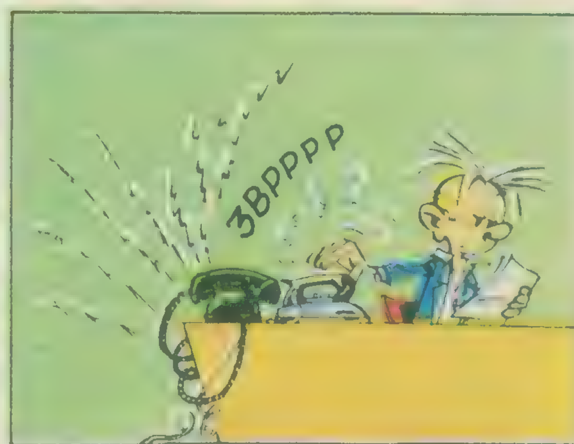

НЕУСТРАШИВИ РОЛДАН: САМОВОЉНИ ГРОФ

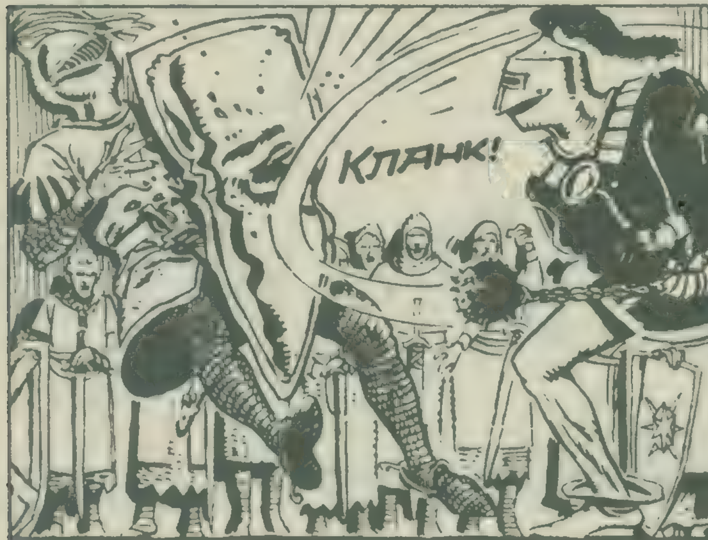

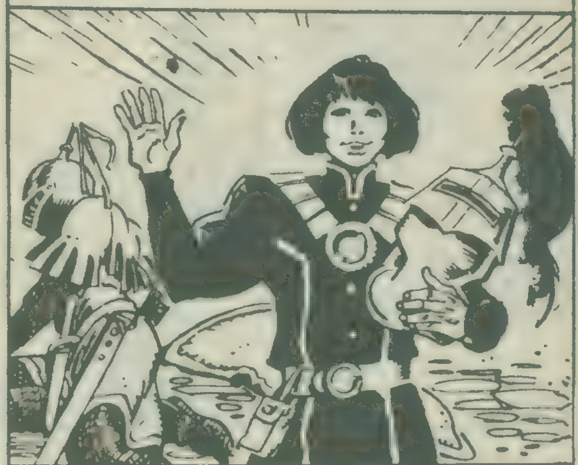

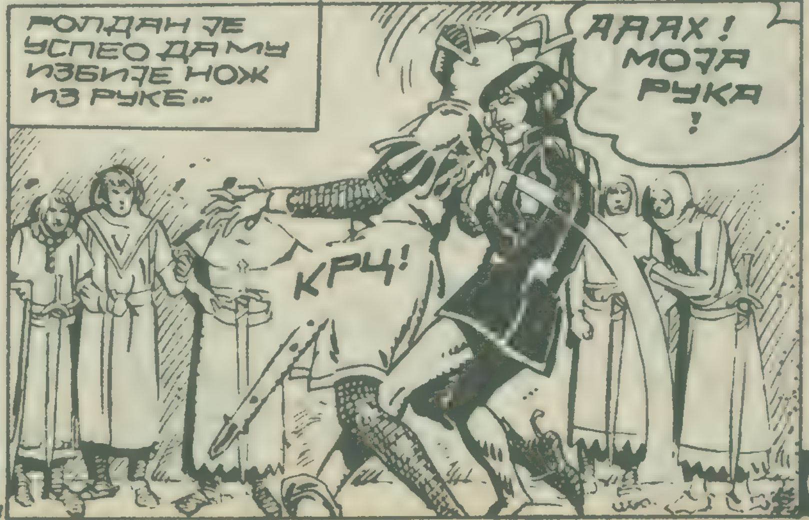

ААААЈ!
СИНЕ МОЈ! ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

ХТЕО САМ ДА НАСТАВИМ БОРБУ, А ОН МИ ЈЕ СЛОМИО РУКУ! ТРЕБА ГА КАЗНИТИ, ТАТА!

КАСНИЈЕ...
ЗАИСТА ЈЕ ХТЕО ДА МЕ ПРОБОДЕ НОЖЕМ, ИЛОНА! МОРАО САМ ДА СЕ БРАНИМ!

ВЕРУЈЕМ ТИ, РОЛДАНЕ... АЛИ ТАКО НЕ МИСЛИ БАРОН МАТИЈАШ, ГЕЗИН ОТАЦ!

БАРОН ЈЕ СТАРИ ПРИЈАТЕЉ НАШЕ КУЋЕ! ПОМОГАО НАМ ЈЕ ДА СЕ ОСЛОБОДИМО МОНГОЛА! МОРАШ ГА ПОШТОВАТИ!

МИСЛИМ ДА ЈЕ НАЈБОЉЕ ДА ОДЕМ ОДАВДЕ!
АЛИ, ЈА ТО НЕ ЖЕЛИМ!

ХТЕЛА САМ САМО ДА ЗАБОРАВИШ ТАЈ СЛУЧАЈ!

ТРАС!

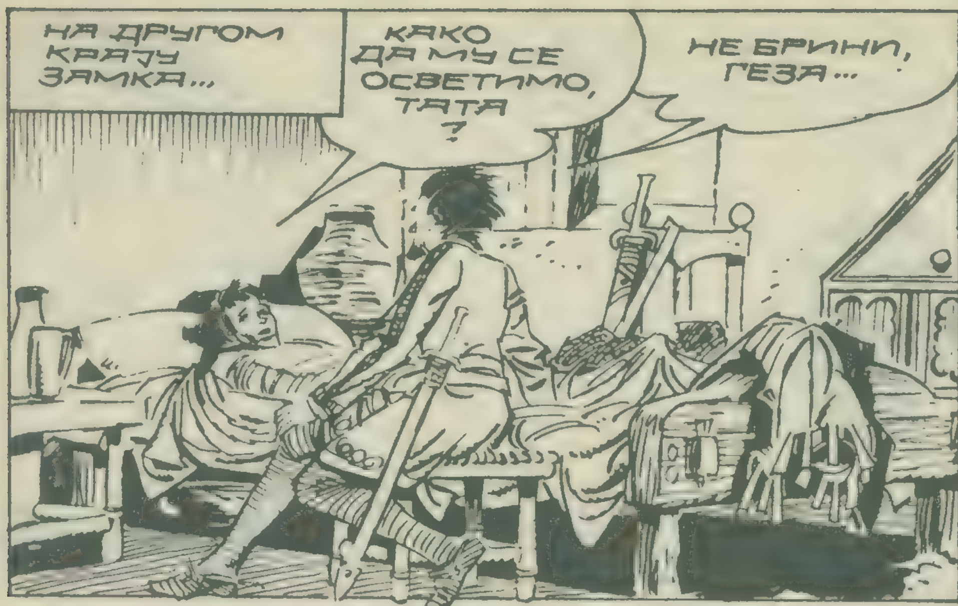
НА ДРУГОМ КРАЈУ ЗАМКА...
КАКО ДА МУ СЕ ОСВЕТИМО, ТАТА?
НЕ БРИНИ, ГЕЗА...

ИМАМ ПЛАН! РОЛДАН МОРА НЕСТАТИ!

А ОНДА ВИШЕ НЕЋЕ БИТИ ПРЕПРЕКА ДА СЕ ИЛОНА И ГЕЗА ВЕНЧАЈУ...

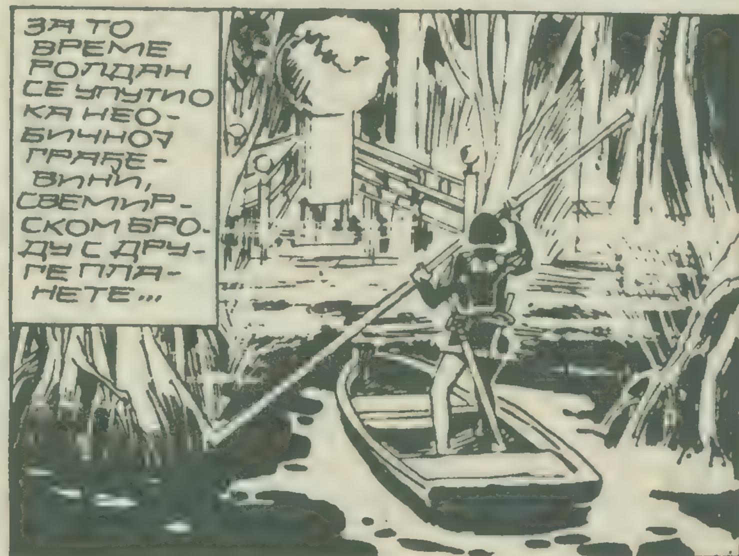
ЗА ТО ВРЕМЕ РОЛДАН СЕ УПУТИО КА НЕОБИЧНОЈ ГРАЂЕВИНИ, СВЕМИРСКОМ БРОДУ С ДРУГЕ ПЛАНЕТЕ...

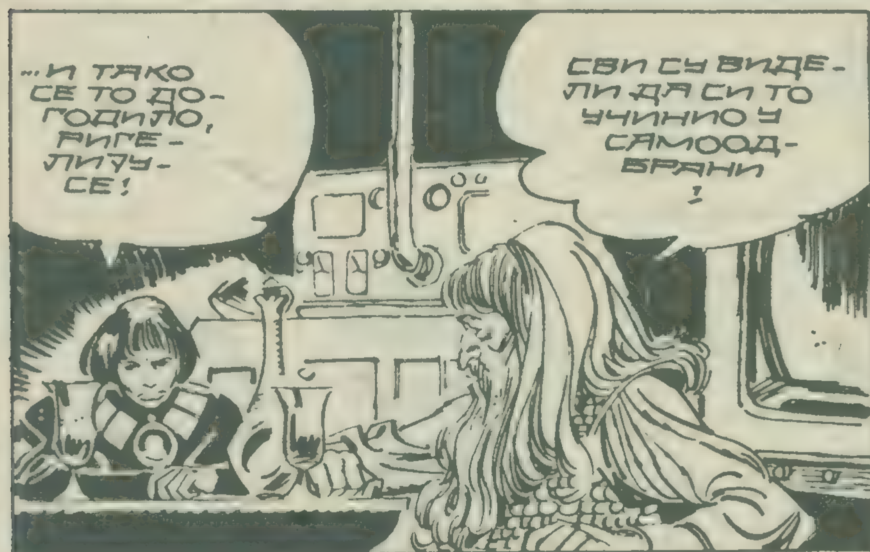
...И ТАКО СЕ ТО ДОГОДИЛО, РИГЕЛИЈУСЕ!
СВИ СУ ВИДЕЛИ ДА СИ ТО УЧИНИО У САМООДБРАНИ!

АЛИ, ИЛОНА ЗАХТЕВА ОД МЕНЕ ДА ПРЕЂЕМ ПРЕКО СВЕГА!
ПОЛАКО, РОЛДАНЕ!
ТРАС!

ПОПИЈ МАЛО ОВОГ ВИНА И МНОГО БОЉЕ ЋЕШ СЕ ОСЕЋАТИ!

КАСНИЈЕ, КАДА СЕ РОЛДАН ВРАТИО У ЗАМАК...
ИЛОНА, ЖАО МИ ЈЕ, АЛИ ЈА НЕ МОГУ ДА СЕ СРЕТНЕМ С ГЕЗОМ И ЊЕГОВИМ ОЦЕМ! ЖЕЛИМ ДА ОДЕМ ОДАВДЕ НА НЕКОЛИКО ДАНА?

ВЕЋ САМ РАЗМИШ-ЉАЛА ДА ТЕ ПОША-ЉЕМ ДА ОБАВИШ ЈЕДАН ВЕОМА ПОВЕРЉИВ ЗАДА-ТАК!

ДАЛЕКО ОДАВДЕ НАЛАЗИ СЕ ФЕУД ЧИЈИ ЈЕ ВЛАСНИК ГРОФ МИШКОЛЦ!

СТАЛНО МИ СТИЖУ ВЕСТИ ДА СЕ ПОНАША КАО ТИРАНИН ПРЕМА НАРОДУ! САЗНАЈ ДА ЛИ СУ ТЕ ГЛАСИНЕ ТАЧНЕ!

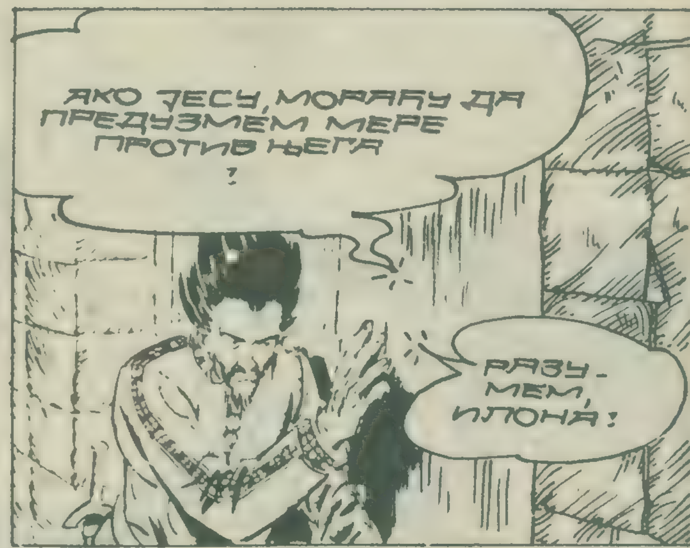
АКО ЈЕСУ, МОРАЋУ ДА ПРЕДУЗМЕМ МЕРЕ ПРОТИВ ЊЕГА?
РАЗУ-МЕМ, ИЛОНА!

КРЕНУЋУ ОДМАХ! НЕ ЖЕЛИМ ДА ВИДИМ ГЕЗУ!
ИДИ И ЧУВАЈ СЕ!

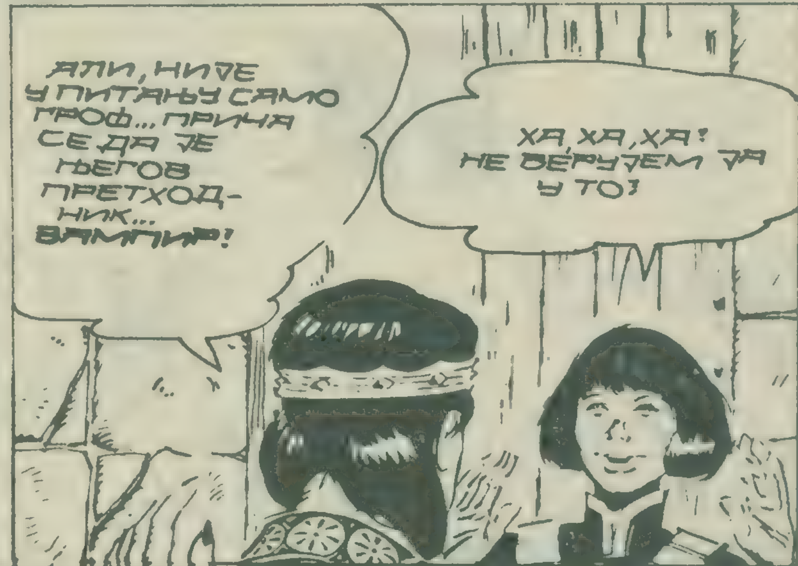
АЛИ, НИЈЕ У ПИТАЊУ САМО ГРОФ... ПРИЧА СЕ ДА ЈЕ ЊЕГОВ ПРЕТХОД-НИК... ВАМПИР!
ХА, ХА, ХА! НЕ ВЕРУЈЕМ ЈА У ТО!

ХМ! ИМАМ ИДЕ-ЈУ!

УБРЗО ЈЕ РОЛДАН НАПУСТИО ЗАМАК...

ТРИ ДАНА КАСНИЈЕ РОЛДАН СЕ НАШАО НА ИМАЊУ ГРОФА МИШКОЛЦА...

У КРЧМИ СЕ УВЕРИО У ИСТИНОСТ ГЛАСИНА...
... И ПОШТО НИСАМ МОГАО ДА ПЛАТИМ ПОРЕЗ, ГРОФ МИ ЈЕ ОДУЗЕО ОНО МАЛО ЗЕМЉЕ ШТО САМ ИМАО!

ГРОФ ЈЕ НАРЕДИО ДА СВАКО ОНАЈ КО ЖЕЛИ ДА УЗМЕ ВОДЕ С ОВЕ ЧЕСМЕ МОРА ДА ПЛАТИ ДВА НОВЧИЋА!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...
ХОЋЕШ БЕСПЛАТНО ВОДУ, А?

ОВО НЕЋУ ДА ДОЗВОЛИМ!

БИЧ СЕ НИЈЕ СПУСТИО НА КРХКО ТЕЛО СТАРЦА...
ХЕЈ!

ГУБИ СЕ, НИТКОВЕ!

ПАЗИТЕ!
ОКРЕНИТЕ СЕ!

БЕДНИ-ЧЕ!

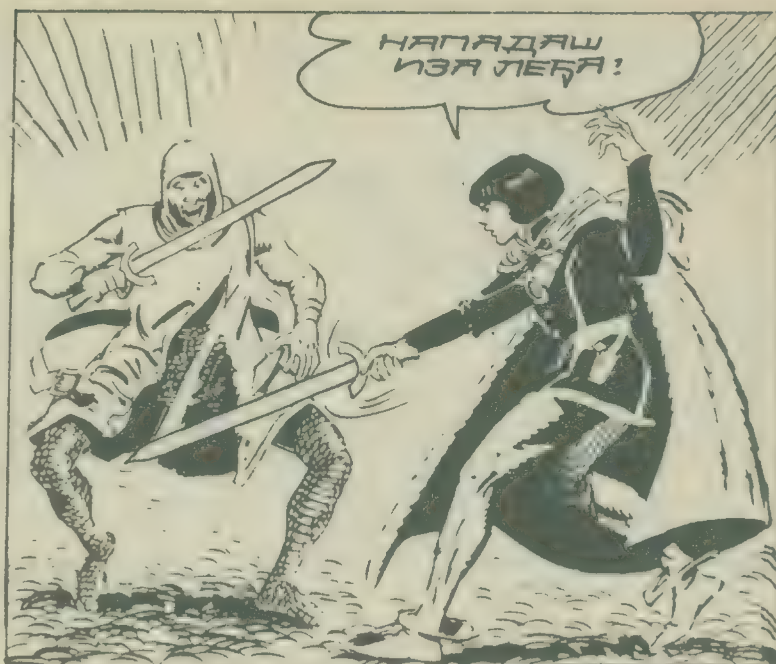
НАПАДАШ ИЗА ЛЕЂА!

ГРОФОВИ ЉУДИ СУ СЕ ДАЛИ У БЕГ. НАРОД СЕ ОСМЕ-ЛИО И ПОЧЕО ДА ИХ КАМЕ-НУЈЕ...
КАКО СЕ УСУ-ЂУЈУ!
ОБАВЕ-СТИЋЕМО ГРОФА О ОВОМЕ!

ВИДИТЕ КАКО СУ СЕ РАЗБЕЖАЛИ! НИСУ ОНИ ТАКО ЈАКИ КАКО СТЕ МИСЛИ-ЛИ!

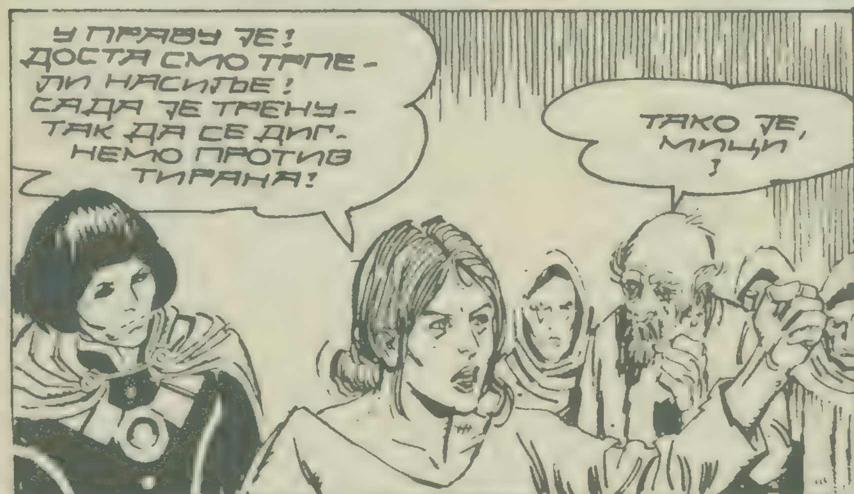
У ПРАВУ ЈЕ! ДОСТА СМО ТРПЕ-ЛИ НАСИЉЕ! САДА ЈЕ ТРЕНУ-ТАК ДА СЕ ДИГ-НЕМО ПРОТИВ ТИРАНА!
ТАКО ЈЕ, МИЦИ!

ЗАХВАЛНИ СМО ТИ, МЛА-ДИЋУ! МИ ЋЕМО САДА ЗНАТИ КАКО ДА СЕ ОДУП-РЕМО ТИМ ПРОКЛЕТ-НИЦИ-МА!
ДРАГО МИ ЈЕ ШТО ТО ЧУЈЕМ! ЗБОГОМ И СРЕЋ-НО!

НАДАМ СЕ ДА ИЛОНА НЕЋЕ ИМАТИ НИШТА ПРОТИВ ОВОГА ШТО САМ УЧИ-НИО!

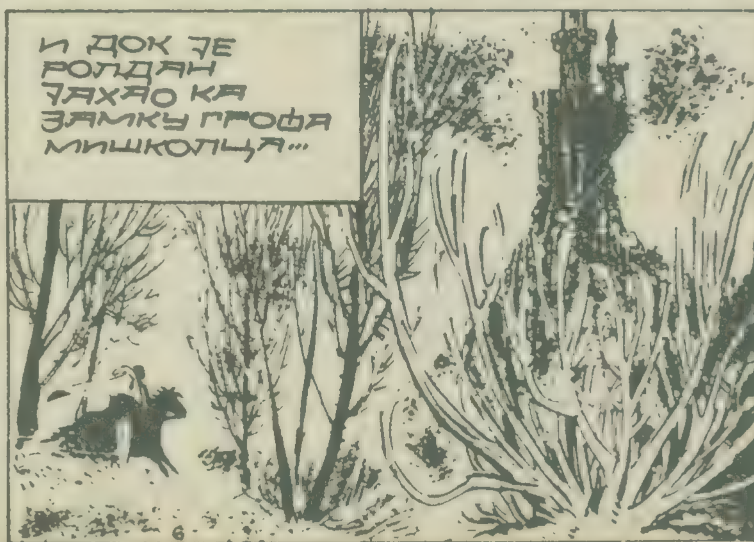
И ДОК ЈЕ РОЛДАН ЈАХАО КА ЗАМКУ ГРОФА МИШКОЛЦА...

У ШУМИ КОЈОМ ЈЕ И ОН ПРОЛАЗИО ЈЕДАН ПАСТИР ЈЕ ЗАПРЕПАШЋЕНО ГЛЕДАО У НЕШТО...
НЕ... НЕМОГУЋЕ!

УТВАРА ГРОФА ЈАНОША!

НЕЧИЈЕ ТЕЛО ПЛОВИЛО ЈЕ РЕКОМ...

ИЗГЛЕДА ДА СУ ПРОНАШЛИ УТОПЉЕНИКА!

НА ЛИЦИМА ОВИХ СЕЉАКА ЧИТАО СЕ УЖАС...

НИЈЕ СЕ УДАВИО!
ПОГЛЕДАЈТЕ ЊЕГОВ ВРАТ!

ЧУДНО! ВИДЕ СЕ ТРАГОВИ УЈЕДА!

СИГУРНО ГА ЈЕ НАПАЛА НЕКА ЖИВОТИЊА!
ВАРАТЕ СЕ! ОВО ЈЕ ЗНАК...

...ЗНАК ВАМПИРА!
Прича се да овуда шета утвара грофа Јаноша?

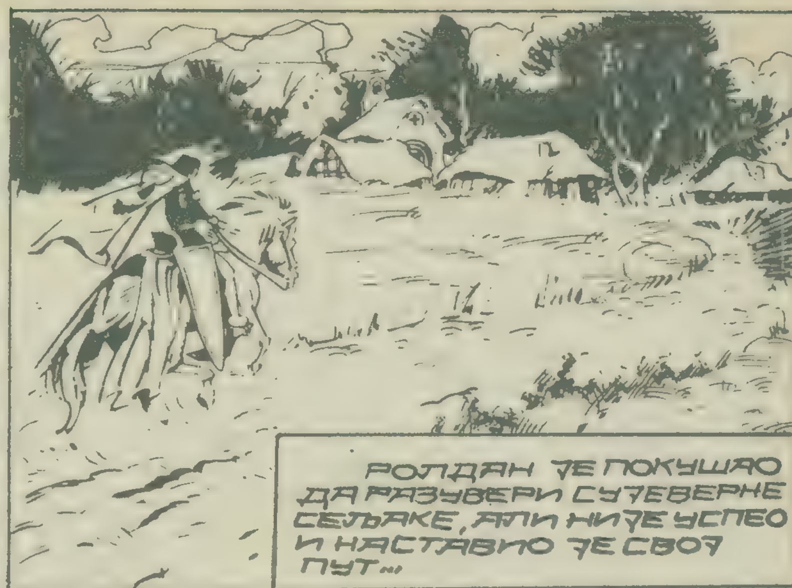

Ролдан је покушао да разувери сујеверне сељаке, али није успео и наставио је свој пут...

Ено замка грофа Мишколца!

Морам га натерати да промени своје понашање!

Шта ли је то?
ТОК! ТАК!
ТОК! ТАК!

!?

Добар дан, младићу! Зар се не бојиш да сам пролазиш шумом?

Чуо си сигурно да овим крајем шетају вампири! Имам овде неке стварчице које их растерују!

КУПИ ИХ И МОЖЕШ МИРНО ДА НАСТАВИШ ПУТ!

ХВАЛА, АЛИ НИСУ МИ ПОТРЕБНЕ! ДОВОЉАН МИ ЈЕ МОЈ МАЧ!
КАД БИ СВИ БИЛИ КАО ВИ, ПРОПАО БИХ ВЕОМА БРЗО!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...
ААААААААЈ!
!
!

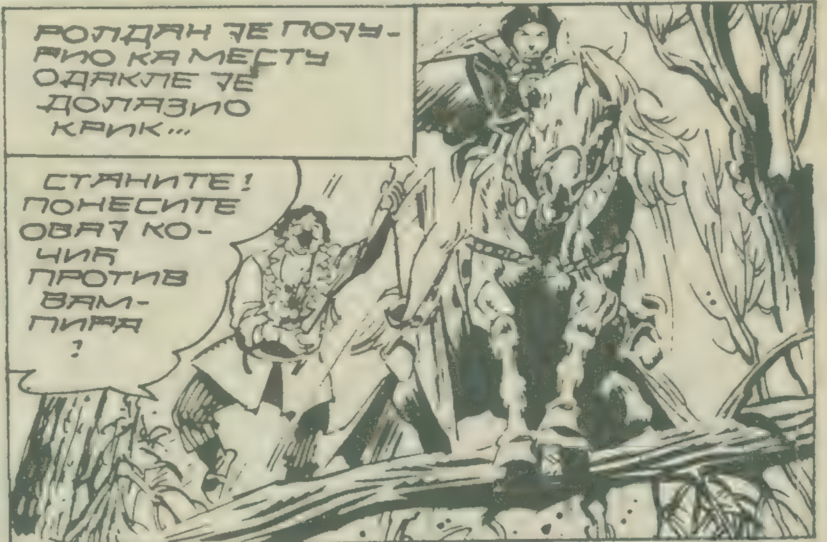
РОЛДАН ЈЕ ПОЈУРИО КА МЕСТУ ОДАКЛЕ ЈЕ ДОЛАЗИО КРИК...
СТАНИТЕ! ПОНЕСИТЕ ОВАЈ КОЧИЋ ПРОТИВ ВАМПИРА?

УГЛЕДАО ЈЕ ДВЕ ПРИЛИКЕ...

ПУСТИ ТУ ДЕВОЈКУ!

СТАНИ, КУКАВИЦЕ! НЕ БЕЖИ!

УХВАТИЋУ ТЕ, НИТКОВЕ!

ХА, ХА, ХА, ХА!

КО СИ ТИ? ШТА РАДИШ ОВДЕ САМА? ТВОЈ ПОГЛЕД...

ПА ТИ СИ СЛЕПА!
ГДЕ ЈЕ МОЈ СПАСИЛАЦ! ОПАСНО ЈЕ ШЕТАТИ ОВУДА!

РОЛДАН ЈЕ КАСНО ПРИМЕТИО ДА ГАЗИ ПО МОЧВАРНОМ ТЛУ...
ПРОКЛЕТСТВО!

ПРОПАДАМ!

ДО ЂАВОЛА! НЕ МОГУ МУ ПОМОЋИ! АКО НАПРАВИМ ЈОШ ЈЕДАН КОРАК И ЈА ЋУ СЕ УДАВИТИ!

ОХ, ПА ЈОШ НИЈЕ СВЕ ИЗГУБЉЕНО! КАКО СЕ НИСАМ ОДМАХ СЕТИО!

РОЛДАН ЈЕ У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ ПРИТИСНУО ДУГМЕ НА ОГРЛИЦИ КОЈУ МУ ЈЕ РИГЕЛИЈУС ОРИОН ПОКЛОНИО ЗА СЛУЧАЈ ОПАСНОСТИ...

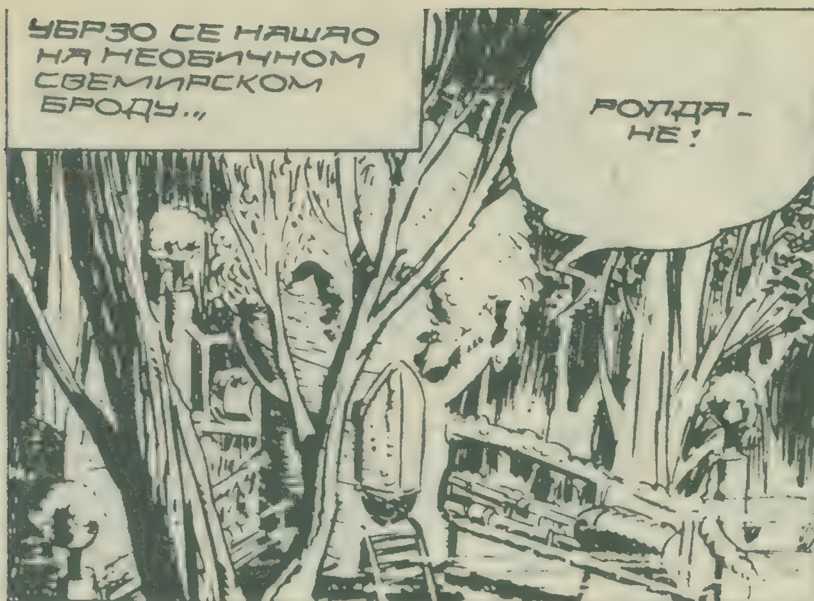
УБРЗО СЕ НАШАО НА НЕОБИЧНОМ СВЕМИРСКОМ БРОДУ...
РОЛДАНЕ!

УФ! НИКАД СЕ ОВОЛИКО НИСАМ УПЛАШИО! МИСЛИО САМ ДА МИ ЈЕ ДОШАО КРАЈ!
ДРУГИ ПУТ ПАЗИ КУДА СТАЈЕШ!

ОВО ЈЕ ЗАИСТА ПРАВО УЖИВАЊЕ!
МММ! ШТА САД НАМЕРАВАШ?

ВРАТИЋУ СЕ У ИЛОНИН ЗАМАК И ОБАВЕСТИТИ ЈЕ О СВЕМУ ШТО САМ САЗНАО!

МАЛО КАСНИЈЕ...
ЧУВАЈ СЕ, РОЛДАНЕ И ПАЗИ ДА НА ВРЕМЕ ПРИТИСНЕШ ДУГМЕ НА ОГРЛИЦИ!
НЕ БРИНИ!

ОТКАКО САМ УПОЗНАО ИЛОНУ И РОЛДАНА, ЖИВОТ НА ЗЕМЉИ ПОСТАО ЈЕ МНОГО ЗАНИМЉИВИЈИ!
ВИДИ „ЗАБАВНИК" БРОЈ 1210

УБРЗО...
РОЛДАНЕ! ГДЕ СИ ДОСАД?
БИО САМ КОД РИГЕЛИЈУСА!

РОЛДАН ЈЕ ИСПРИЧАО ШТА МУ СЕ ДОГОДИЛО...
... А САД ЖЕЛИМ ДА СЕ ВРАТИМ И ВИДИМ КО СЕ КРИЈЕ ПОД МАСКОМ ВАМПИРА!

МОЛИМ ТЕ НЕ ИДИ! ПЛАШИМ СЕ! ШТО СЕ ТИЧЕ МИШКОЛЦА, КАЗНИЋУ ГА ЗБОГ СА- МОВОЉЕ!

НЕ ТРЕБА ДА СЕ БОЈИШ НИ СУСРЕТА С ГЕЗОМ И ЊЕГОВИМ ОЦЕМ! ВРАТИЛИ СУ СЕ НА СВОЈ ФЕУД!

НЕ, ИЛОНА! НЕЋУ СЕ СМИ- РИТИ ДОК НЕ УХВАТИМ ТОГ НИТКОВА ШТО ПЛАШИ ЈАДНИ НАРОД!

НЕ БРИНИ! РИГЕЛИЈУС ЋЕ МИ ПРИТЕЋИ У ПОМОЋ АКО ЗАТРЕ- БА!

ПОСЛЕ ТРИ ДАНА ЈАХАЊА...

ГЛОГОВ КОЛАЦ ПРОТИВ ВАМПИРА
ВЕНАЦ БЕЛОГ ЛУКА
ЗЗЗЗЗЗЗЗЗЗ

АЈ! ОХ! УТВА- РА!
АЛИ ЖИВ САМ! УСПЕО САМ ДА СЕ ИЗВУЧЕМ ИЗ МОЧ- ВАРЕ!

УХ! СРЦЕ МИ ЛУПА К'О ЛУ- ДО!

БИО САМ СИГУРАН ДА СТЕ МРТВИ! МОГЛИ БИСМО ДА ПОСЕТИМО МИРЗУ, ДЕВОЈКУ КОЈУ СТЕ СПАСЛИ! ЊЕНИ РОДИТЕЉИ БИ ВОЛЕЛИ ДА ВАС ВИДЕ!
КРЕНИМО ОНДА!

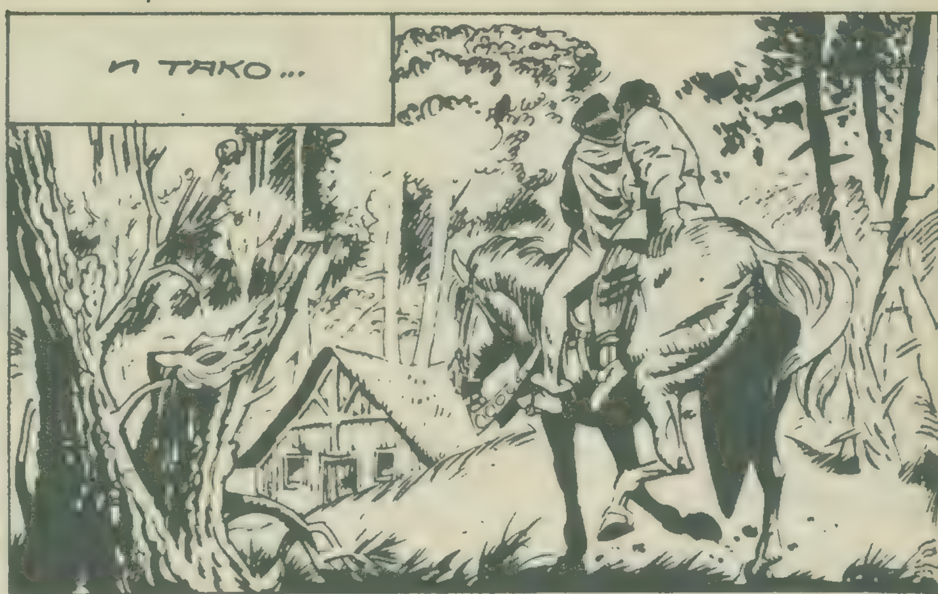
И ТАКО...

МИРЗИНИ РОДИТЕЉИ ПРИРЕДИЛИ СУ ОБИЛАН РУЧАК ЗА РОЛДАНА...

ПАПРИКОНЦИЈУС МИ ЈЕ РЕКАО ДА ХОЋЕШ ДА УХВАТИШ ОНУ УТВАРУ! ЧУВАЈ СЕ!
НЕ БРИНИ! НИШТА МИ СЕ НЕЋЕ ДОГОДИТИ!

УСКОРО ЋУ СЕ ВРАТИТИ И ОДВЕСТИ ТЕ ЈЕДНОМ ПРИЈАТЕЉУ КОЈИ ТИ МОЖДА МОЖЕ ВРАТИТИ ВИД!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ЗАМКУ ГРОФА МИШКОЛЦА...
ИМАМ НЕКО ЛОШЕ ПРЕДОСЕЋАЊЕ!
13

ИДЕМ ДА ВИДИМ ДА ЛИ ЈЕ СТРАЖА НА СВОЈИМ МЕСТИМА!

ШТА? СПАВАШ?

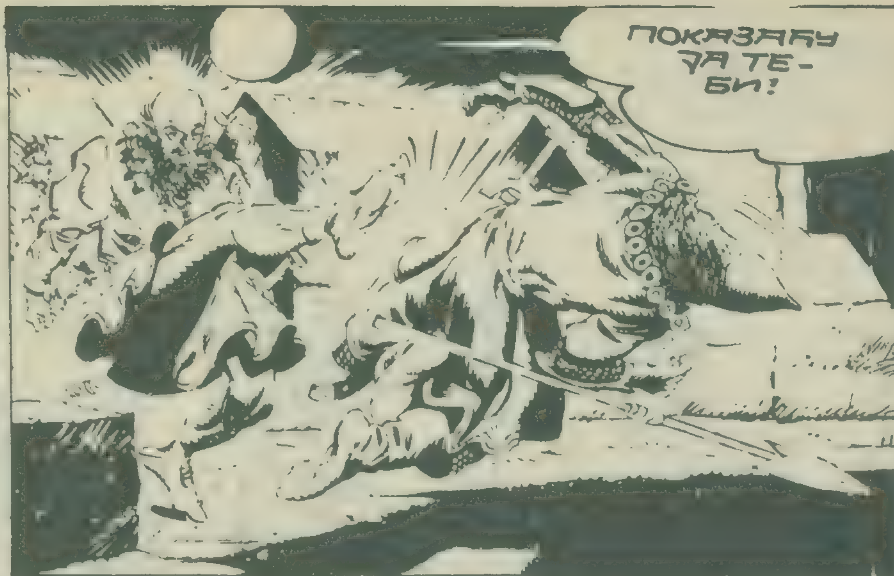
ПОКАЗАЋУ ЈА ТЕБИ!

ТАКО ЋЕТЕ И ВИ ПРОЋИ АКО БУДЕТЕ СПАВАЛИ НА СТРАЖИ!
АЛИ, ОН НИЈЕ СПАВАО! ПОГЛЕДАЈТЕ ЊЕГОВ ВРАТ!

Ш... ШТА?
ЗНАК ВАМПИРА!

НЕМОГУЋЕ! ВИШЕ НИСАМ СИГУРАН НИ У СОПСТВЕНОМ ЗАМКУ!

ГРОФ СЕ ВРАТИО У СВОЈЕ ОДАЈЕ, А СТРАЖИ ЈЕ НАРЕДИО ДА БУДНО МОТРИ...

ХА, ХА, ХА, ХА!

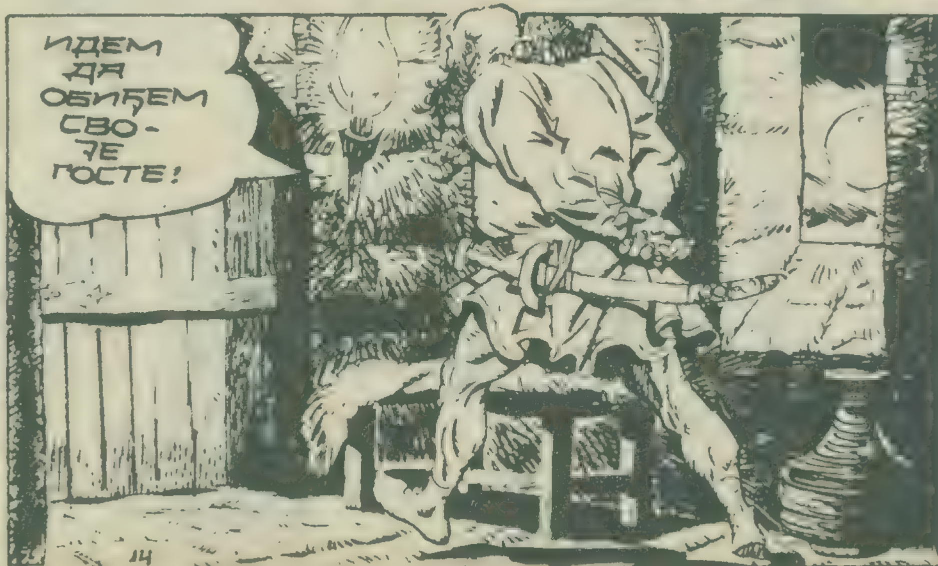
ИДЕМ ДА ОБИЂЕМ СВОЈЕ ГОСТЕ!

МАТИЈАШЕ! ГЕЗА! ЈЕСТЕ ЛИ ДОБРО?
!?
ИЛОНА ЈЕ ВЕРОВАЛА ДА СУ СЕ БАРОН И ЊЕГОВ СИН ВРАТИЛИ НА СВОЈЕ ИМАЊЕ...

ЗАИСТА НАМ ЈЕ ЛЕПО ОВДЕ КОД ВАС!
ШТА СЕ ДОГОДИЛО, МИШКОЛЦЕ?

ТВРЂАВОМ СЕ ШУЊА УТВАРА МОГ ПРЕТХОДНИКА ГРОФА ЛАЈОША!
ЈЕ ЛИ МОГУЋЕ?
МА ШТА КАЖЕТЕ?

ЧИМ ЈЕ ГРОФ ИЗИШАО...
ХО, ХО, ХО!

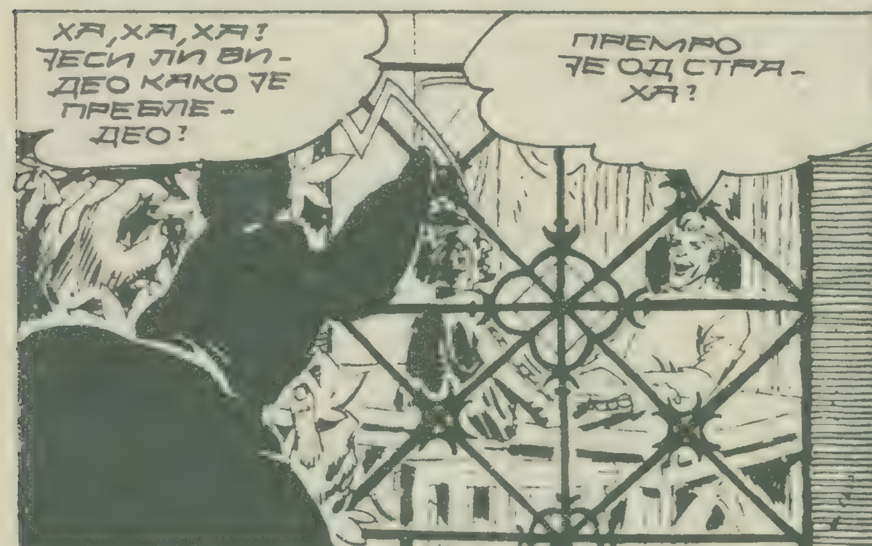
ХА, ХА, ХА! ЈЕСИ ЛИ ВИДЕО КАКО ЈЕ ПРЕБЛЕДЕО!
ПРЕМРО ЈЕ ОД СТРАХА?

КУЦ! КУЦ! КУЦ!

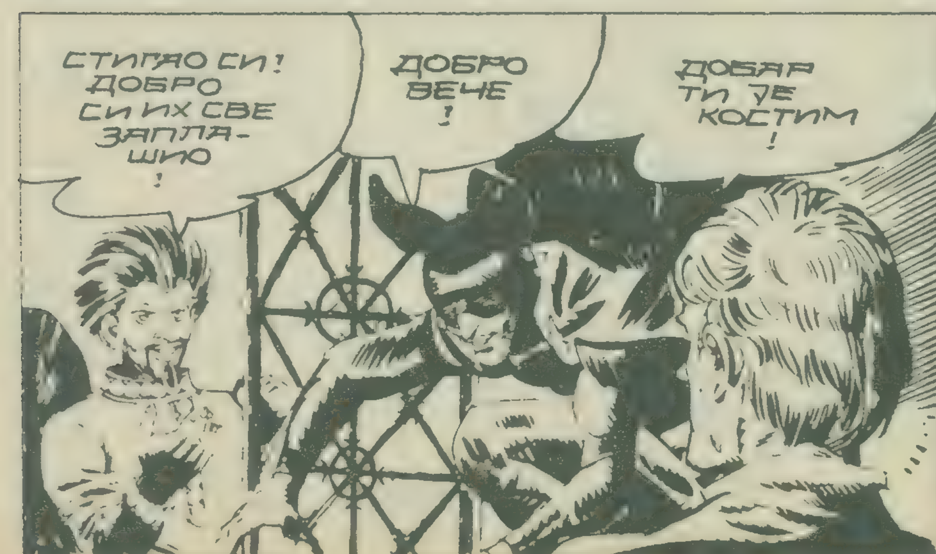
СТИГАО СИ! ДОБРО СИ ИХ СВЕ ЗАПЛАШИО!
ДОБРО ВЕЧЕ!
ДОБАР ТИ ЈЕ КОСТИМ!

НОСИМ ВАМ РАДОСНУ ВЕСТ?

РОЛДАН ЈЕ МРТАВ! НЕСТАО ЈЕ У МОЧВАРИ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...
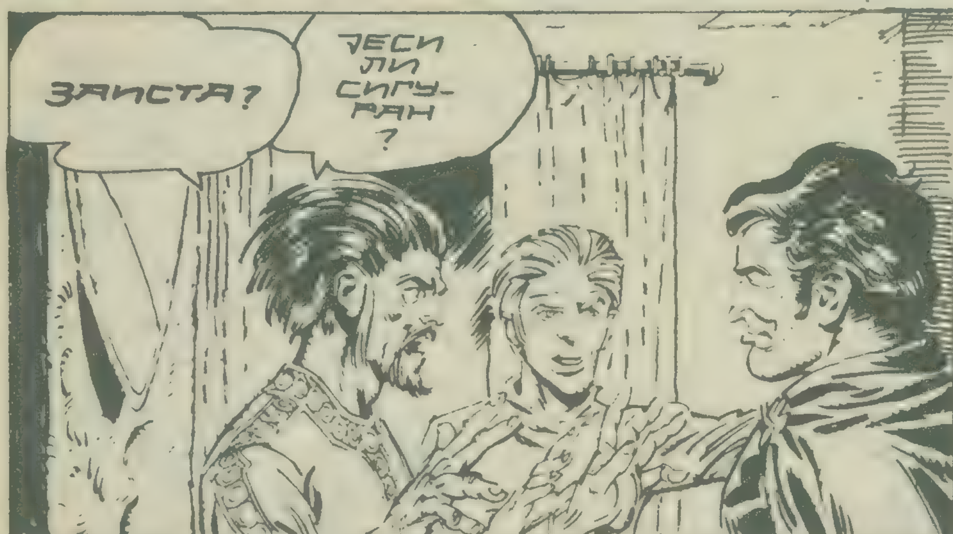
ЗАИСТА?
ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН?

САСВИМ! СВОЈИМ ОЧИМА САМ ВИДЕО!

СЈАЈАН СИ! ДОБРО ЋУ ТЕ ЗБОГ ОВОГ НАГРАДИТИ!
ХВАЛА ВАМ!

ПАЗИ ДА ТЕ НИКО НЕ ВИДИ!
НЕ БРИНИТЕ!

ВИШЕ МИ НИСИ ПОТРЕБАН!
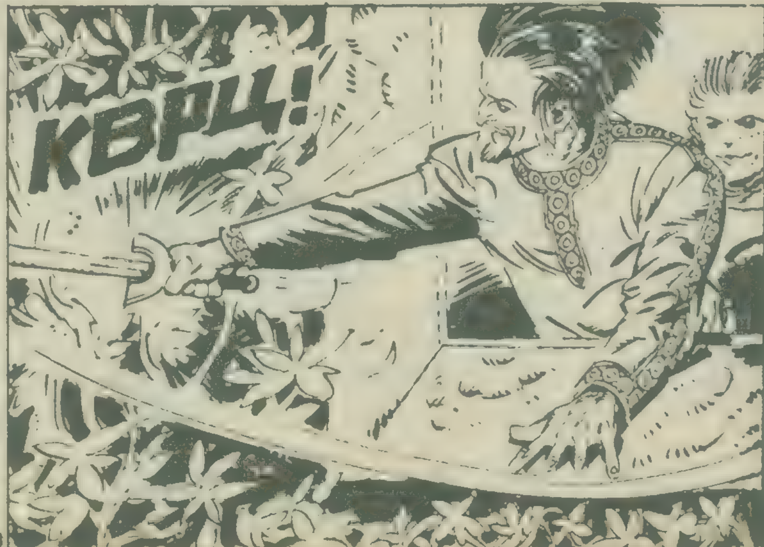
КВРЦ!

ААААААААХ!

СИНЕ МОЈ, РОЛДАН ВИШЕ НЕ СТОЈИ НА ПУТУ ТВОЈЕ СРЕЋЕ!

ПРАВИ СИ ЛИСАЦ, ОЧЕ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

КАКАВ ЈЕ ТО КРИК?

ИДЕМ И ЈА С ВАМА!

НЕ! ЧЕКАЈ МЕ ТУ!

АЛИ, ЈА СЕ Б...БОЈИМ...

...ОВАЈ, ЗАР СЕ НЕ БОЈИТЕ ДА ИДЕТЕ САМИ!

УУУФ! ОООХ!

ПАШЋЕШ, ПАПРИКОНЦИЈУСЕ!

КРЦ!

ШТА САМ ТИ РЕКАО? ОСТАНИ ТУ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
КО СМЕ ДА МУ СЕ ПРИБЛИЖИ?
МОЖДА СЕ САМО ПРАВИ МРТАВ!

ПОЗДРАВИТЕ НАШЕ ХЕРОЈЕ! ОНИ СУ НАС СПАСЛИ ВАМПИРА! ЖИВЕО БАРОН МАТИЈАШ И ЊЕГОВ СИН ГЕЗА!
ЖИВЕЛИ! ЖИВЕЛИ!

ШТА? БАРОН ЈЕ ОВДЕ! СВЕ МИ ЈЕ ТО СУМЊИВО?

МАЛО КАСНИЈЕ...
А САД БИХ ОТИШАО НА СПАВАЊЕ! ВЕОМА САМ УМОРАН!
СВАКАКО! ВИДИМО СЕ СУТРА УЈУТРО!

РОЛДАН СЕ ПРИШУЊАО ВРАТИМА...
ХУЉЕ!

ХА, ХА, ХА! ВОЛЕО БИХ ДА ВИДИМ РОЛДАНОВО ТЕЛО! ТЕК ТАДА БИХ БИО САСВИМ МИРАН!
НЕ РАЗМИШЉАЈ ВИШЕ О ЊЕМУ!

ПА, КАД БАШ ТОЛИКО ЖЕЛИШ ДА МЕ ВИДИШ !

БРРР! БАШ МИ НЕ ПРИЈА ОВО НОЋНО КУПА-ЊЕ!

СПАВА-ЈУ!

БАРОН ЈЕ УЉУШКАН ДИВНИМ СНОВИМА...
ЈА ЋУ ПРЕУЗЕТИ ВЛАСТ, А ВИ СЕ, ДЕЦО ЗА-БАВЉАЈТЕ!

ОДЈЕДНОМ ГА ЈЕ ПРОБУДИЛА НЕЧИЈА ХЛАДНА РУКА...
ШТА? КО...

...И ЗАЧУО ЈЕ ПОЗНАТИ ГЛАС.
ЈА САМ РОЛДАН! ДОШАО САМ ДА ТЕ ВОДИМ НА ДНО МОЧ-ВАРЕ!
!?

АААХ!
!?

ГРОФ ЈЕ УСКОРО ОД СТРАХА ИЗДАХНУО...

AAX!

ГЕЗА ЈЕ ДОЧЕПАО БУЗДОВАН...

ГУБИ СЕ! ГУБИ СЕ!

ТРААС!

УПОМОЋ! УТВАРА!

ДОБРО САМ ИХ ИСПРЕПАДАО!

А САД ШТО ПРЕ ДА СЕ ИЗГУБИМ!

ПОЈАВИЛА СЕ СТРАЖА...

УХВАТИМО ГА!

ЕНО ГА!

!?

ИЗГЛЕДА ДА ЋУ МОРАТИ ДА СЕ БРАНИМ!

СКЛАЊАЈ МИ СЕ С ПУТА!

ЕНО РОЛДАНОВОГ ДУХА!

ЗНАМ КАКО ЋУ ИХ ЗАУСТАВИТИ!

ТРААС!

СТАНИТЕ! УГАСИТЕ ПРВО ВАТРУ!
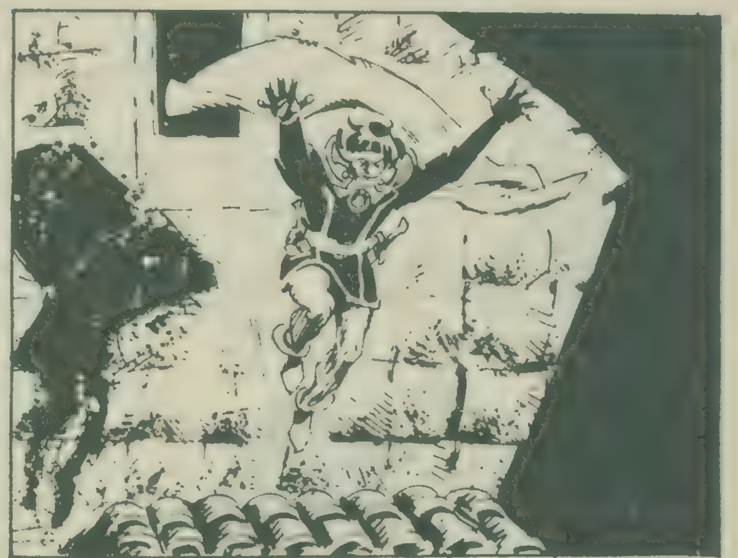

САМО ДА СЕ ДОКОПАМ ЗИДИНА!

ГЛЕ, ГЛЕ! НЕКО БЕЖИ?

УФ! НАЈЗАД САМ УСПЕО ДА СЕ ПОПНЕМ!
!?

КО СИ ТИ?
ПАПРИКОНЦИЈУС, ТРГОВАЦ!

ПУСТИ ГА!
!

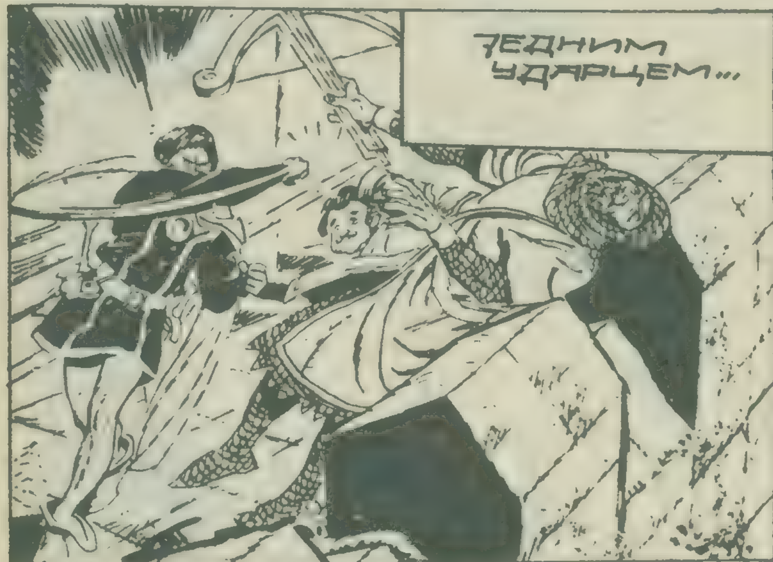
ЈЕДНИМ УДАРЦЕМ...

...РОЛДАН ЈЕ ПРЕБАЦИО СТРАЖАРА ПРЕКО ЗИДА.
ААААЈ!

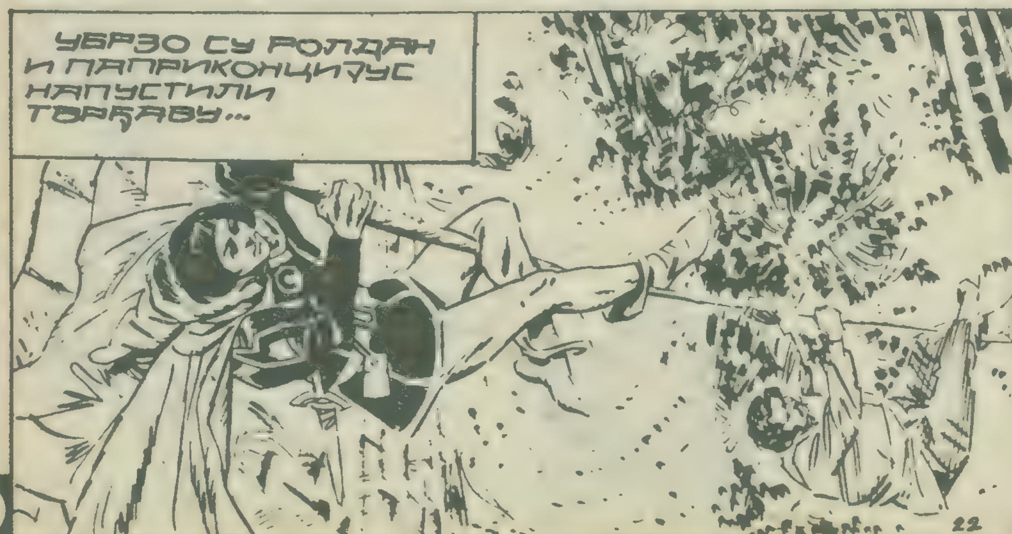
УБРЗО СУ РОЛДАН И ПАПРИКОНЦИЈУС НАПУСТИЛИ ТВРЂАВУ...

ОКО ЊИХ СУ ЗВИЖДАЛЕ СТРЕЛЕ...

...АЛИ, НА СРЕЋУ НИЈЕДНА ИХ НИЈЕ ПОГОДИЛА...

ЗАР ЋЕМО ПРОЋИ КРОЗ ТУ МРАЧНУ ШУМУ? А ВАМПИРИ...
НЕМА ВАМПИРА СЕМ ВОЈНИКА КОЈИ СУ НАМ ЗА ПЕТАМА! ЗАТО ПОЖУРИ!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ ТРИ ЈАХАЧА СТИГЛА СУ У ИЛОНИН ЗАМАК...

ТО СУ РОЛДАН, ПАПРИКОНЦИЈУС И МИРЗА КОЈОЈ ЋЕ РИГЕЛИЈУС МОЖДА ВРАТИТИ ВИД...

ИЛОНА ЈЕ С НЕСТРПЉЕЊЕМ ОЧЕКИВАЛА РОЛДАНОВ ПОВРАТАК...

УБРЗО ЈЕ САЗНАЛА ШТА СЕ СВЕ ДОГОДИЛО...

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ ИЛОНИНА ВОЈСКА УПУТИЛА СЕ КА ФЕУДУ ГРОФА МИШКОЛЦА...

ЈЕДАН ВОЈНИК ПРЕДАО ЈЕ ГРОФУ ПИСМО...

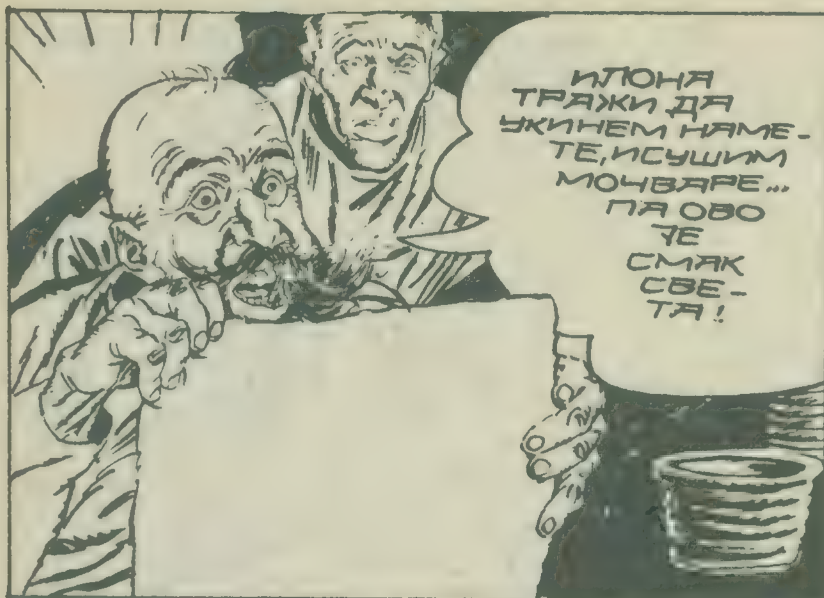

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: ДЕЛТА

ПОПАЈ
By Bud Sagendorf

НИЈЕ ЛАКО ЗАДОБИТИ СЛОБОДУ!
МОРАТЕ ПРВО ДА ПОСТАНЕТЕ СТАРИЈИ ОД РОДИТЕЉА!

МАЛА ДЕЦА НИКАД НИСУ СЛОБОДНА!
ОНИ КАО МАЗГЕ ТРЕБА ДА ВУКУ И РАДЕ ЗА ЦЕЛУ КУЋУ!

ГДЕ ЈЕ КИЋА ?
НАПОЉУ ЈЕ... НА СВОМ КАМЕНУ! КУКА НА СУДБИНУ!

НЕМА ОН ПРАВО ДА ТАКО ПОСТУПА СА МНОМ!
ИМА И ЗАКОН КОЈИ ШТИТИ ДЕЦУ!

ТРКНИ ДО ДУЋАНА!
СПРЕМИ СВОЈУ СОБУ!
ИЗНЕСИ ЂУБРЕ!
НАРЕЂЕЊА!
НАРЕЂЕЊА!

ПРИЈАВИЋУ ГА ПОЛИЦИЈИ... СВЕ ЋУ ДА ИСПРИЧАМ О ЊЕМУ!

ЕХЕЈ, КИЋО! ИМАМ НЕШТО ЗА ТЕБЕ!

НЕЋУ ИМ САМО ИСПРИЧАТИ О ЊЕГОВИМ СИЛНИМ ПОКУШАЈИМА ДА МЕ ПОДМИТИ!

ПОСЛЕДЊИ ДАН ГАЛИЈА

ВЕЛИКЕ ПОМОРСКЕ БИТКЕ

АЛЖИРСКИ ГУСАР УЛУХ АЛИЈА БЕСПРЕКОРНО ЈЕ ИЗВРШИО ЗАДАТАК КОЈИ МУ ЈЕ ПОВЕРИО АЛИ-ПАША: ОПУСТОШИО ЈЕ И ЗАПАЛИО УЛЦИЊ И РАБ, А ЗАТИМ ПОШАО НА ХВАР ОСТАВЉАЈУЋИ СВУДА ЗА СОБОМ ПОКОР И ПАНИКУ...

Свитало је у бледој измаглици јутро на Медитерану. Мирно блиставо море секла су весла — 43 000 весала! Али и тај шум био је некако пригушен, као да се галије прикрадају, јер сви људи на њима били су испуњени стрепњом и немим ишчекивањем. Био је 7. октобар 1571. и predстојао је страшан окршај: приближавали су се Лепанту.

Некако у исто време указаше се обриси копна у Патраском заливу и многа једра у даљини, на другој страни. То се турска флота приближавала — и она спремна за бој.

На централном, главном броду Свете лиге, од мах настаде комешање. Капетан Петар Стјепковић-Марковић пожури да јави главнокомандујућем, адмиралу читаве флоте, дон Хуану Аустријском.

— **Сире, извидници јављају да је непријатељска флота на видику!** — рапортира он.

— **Нека сви заузму своја места. Истакните бојне знаке** — нареди адмирал чије је младо лице изгледало узбуђено, али је глас звучао одлучно.

Петар Стјепковић-Марковић се поклони и пожури да изда наређење. Пошто је остао сам, дон Хуан узе двоглед и приђе прозору. На његовој галији „Реале" владала је ужурбаност и морнари и војници без речи су извршавали наређења. Около, једра, заставе свих боја и грбова и онај исти, само нешто појачан шум весала. Његова флота била је веома моћна, бројала је преко 200 галија, шпанских, млетачких, напуљских, папиних... Са толико људи, топова и морског искуства није било разлога за страх, али младог адмирала једна ствар бринула је више од свега: **хоће ли га остале старешине слушати!**

ГУСАРИ НАПАДАЈУ ДАЛМАЦИЈУ

Јер, дон Хуан Аустријски имао је само 26 година. Његов полубрат, шпански краљ Филип II, одредио га је за заповедника читаве ове флоте, али сви остали савезници жестоко су се томе опирали. Адмирал Колона, заповедник папинске флоте, млетачки адмирал Барбариго, ђеновски Ђан Андреа Дорија, све су то били старији људи са много поморског и ратног искуства. Било им је тешко доказати да је овај младић способан за тако одговоран задатак! Јер **битка која је имала да се води тог сунчаног октобарског дана требало је да реши питање превласти у Средоземном мору.**

И то је био један од разлога што су савезнички преговори били дуги и што је турска флота могла да забележи значајну победу — заузимање Кипра. То је унело много страха и пометње међу савезницима, пошто су Турци очигледно доказали колико су јаки на мору.

Дон Хуан је осећао да се његов ауторитет љуља, али нипошто није хтео да поклекне. Претходне вечери, када је његова флота стигла у ове воде, после три недеље пловидбе из Месине, издао је наређење да се сви одмах построје у бојни поредак и тако преноће. Сам је пошао на починак касно и провео немирну ноћ. Једини чврст ослонац био му је Петар Стјепковић-Марковић, искусан навигатор и вешт ратник чије је савете увек слушао.

ЦЕРЕМОНИЈА У ПОДНЕ

Турска флота нашла се исте вечери у Патраском заливу, са друге стране. Њен заповедник Али-паша рачунао је на страх који је претходних недеља изазвао, када је послао један одред своје флоте, под командом алжирског гусара Улух Алије, да опљачка далматинске обале. Улух Алија је бес-

ИМЕНА КОНТИНЕНАТА

АЗИЈА — Име овог континента потиче од асирске речи **асу** (ацу) што значи исток. Овај су назив од Феничана прихватили Грци, а од Грка Римљани.

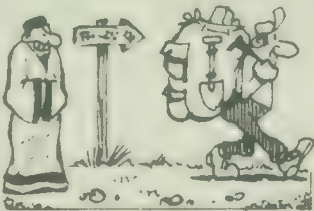

ЕВРОПА — Потиче од асирске речи **ереб**, што значи залазак сунца, односно запад. И овај назив од Феничана су прихватили Грци, али су они Европом у прво време називали западне обале Егејског мора, а тек касније овако се почео називати читав континент.

АФРИКА — Овај назив долази од Римљана који су Африком називали своје поседе на овом континенту, поред обала Средоземног мора.

АМЕРИКА — Америка је названа по италијанском истраживачу и морепловцу Америгу Веспучију. Први који је употребио овај назив, и то 1507. године, био је немачки географ Мартин Валдземилер.

АУСТРАЛИЈА — Најмањи континент овако је прво назвао истраживач и географ Метју Флендер (1774—1814) у свом путописном делу „Путовање на аустралијски континент", а према старом називу који је дат непознатој земљи. Наиме, у старом и средњем веку се није знало за овај континент, али се претпостављало да у јужним морима постоји неко веће копно које је названо Тера инкогнита (Непозната земља) и Тера Аустралис (Јужна земља).

прекорно извршио задатак: запалио је и порушио Улцињ и Раб, опустошио Хвар и свуда оставио покор и панику. Чим се вратио и придружио својој флоти, Турци су пуним једрима запловили према Лепанту.

Постројене једна према другој, флоте су дочекале јутро.

Када су се флоте довољно приближиле и на подневном сунцу почели да се распознају бродови који су стајали у првим редовима, Дон Хуан је наредио да се стане, а затим испали топовски хитац у знак поздрава. Пуцањ је одјекнуо и громко нарушио тишину. Они који су били најближи топу, први од 1815 колико их је савезничка флота имала, заграјали су и то је био наговештај да окршај почиње...

Турци су одговорили на поздрав и после те церемоније битка се одмах жестоко распламсала. Бродови су се брзо сукобили, оружје у рукама војника пресијавало се на сунцу.

САД ИЛИ НИКАД!

Али-паша је наредио десном крилу своје флоте, којим је командовао вице-краљ Египта Сероко, да покуша заобићи савезничко лево крило адмирала Барбарига и да га тако доведе у изгубљен положај. **Али, ратна је срећа била на другој страни. У огорченој борби многи турски бродови су се насукали или потопили, а Сероко је погинуо и то је било пресудно. Турци су већ узмицали.**

„Сад или никад", помислио је дон Хуан када је његов брод додирнуо Али-пашин. На палубама оба брода људи су се борили прса у прса. Али-паша је пао, смртно погођен.

Међу турским заповедницима настала је паника. Заменик Али-паше Улух Алија увидео је да је за њих битка изгубљена и наредио је повлачење. Тада се тридесетак преосталих турских галија, од преко триста, надало у бег.

Завладала је ноћ смирења над Лепантом. **Сутрадан су савезници кренули натраг, за Месину, вукући своје оштећене и турске заробљене бродове. Последња велика битка галија на Средоземљу завршила се победом савезника и турска моћ на мору тиме је коначно сломљена: њена флота није се више никада опоравила од тешких губитака код Лепанта.**

На дну Патраског залива остало је десетине галија и 35 000 људи. Међу њима и Хварани, Трогирани, Шибенчани, Копрани, Которани.

М. К.

ЋАКНУТИ ОФИЦИРИ

— Ако не прихватите мој предлог, разнећу себи метком палац на руци! — запретио је пуковник Винтл.

Човек који је изузетно храбар мора бити бар малкице луд, јер је жеља за живстом најјачи човеков нагон", каже Керол Кенеди у својој књизи „Ексцентрични војници". Да би објаснила своју мисао, она на неколико стотина страница износи досад непознате детаље из каријере чувених војскорвођа прошлости и садашњости. По њеном мишљењу, многи су били чудаци чија се лична храброст могла да мери само с њиховом — лудошћу!

СУМЊИЧАВИ ПАТОН

Један од најпознатијих генерала у другом светском рату, Американац Џорџ Патон имао је необичне навике, како на фронту тако и у миру. Никад се, на пример, није раздвајао од свог колта калибра 45, чак и кад би у фраку и са лептир машном присуствовао државним пријемима. Патон је био весма сумњичав: једном кад се враћао са официрске забаве учинило му се да неки младић напаствује девојку. Одмах је, наравно, извукао револвер и тако их отпратио до полицијске станице где се, на његову срамоту, исказало да је „ухапсио" обичан пар заљубљених који се грлио на улици.

Командујући тенковском бригадом, Патон је од свих војника и официра захтевао да непрекидно носе шлемове — без обзира где се налазе. Једног од официра казнио је са 25 долара глобе зато што га је затекао у нужнику како чучи — без шлема на глави.

Његову каријеру замало да прекине један инцидент који је за време другог светског рата доспео и на странице америчке штампе. Патон је, наиме, обилазећи једну болницу, ошамарио неког војника коме су попустили нерви па је зато био задржан на лечењу — јер је сматрао да је кукавица и дезертер.

ПРИРЕЂИВАО ВЕЧЕРЕ У ЗАТВОРУ

Енглески пуковник Алфред Винтл захтевао је јуна 1940. године од британских власти да га упуте у окупирану Европу да би пребацио на Острво већи број француских пилота заједно са њиховим авионима. Држећи револвер у руци ушао је у канцеларију једног високог официра у британском Министарству рата и рекао:

— Смртно сам озбиљан. Ако не прихватите мој предлог разнећу метком себи палац на левој руци!", и притом је спустио леву шаку на сто.

Али високи официр остао је хладан. Тада је Винтл подигао револвер и узвикнуо:

— Такве као што сте Ви требало би побити! — и почео да испаљује метак за метком у сто испред изненађеног официра, помињући при сваком пуцњу име по једног британског министра.

Зачувши пуцње, војници су утрчали у канцеларију и разоружали разбеснелог пуковника који се ускоро нашао затворен у лондонском Тауеру. Зачудо, благонаклони Енглези, којима се овакво понашање чинило само луцкастим и симпатичним, омогућили су му сав комфор у затвору.

Пуковник Винтл живео је у Тауеру као ниједан затвореник у дугој британској историји: имао је купатило и телефон, своја одела и право да сваке ноћи позива на вечеру кога хоће. Најзад, уместо ратног суда, добио је само оштар укор и ускоро био послат у Француску на шпијунски задатак. Крај рата је дочекао одликован многим орденима, међу којима и Војничким крстом.

ГОЛИ ОФИЦИР

Капетан Орд Вингејт патио је од честих депресија. У једном таквом тренутку, брижљиво сдевен у испеглану униформу, убо се ножем у врат пред огледалом свог купатила. Затим је изашао међу изненађене војнике док му се крв сливала низ мундир, а потом, као да се предомислио, вратио назад у купатило и задао себи још један ударац у другу страну врата.

Неколико месеци касније, када је изашао из болнице, објаснио је друговима да је покушао самоубиство зато што се није слагао са својим претпостављеним.

Његови сукоби са претпостављеним, међутим, били су обично сасвим безазлени. Имао је рецимо, обичај да их сачекује у својој соби потпуно го, седећи прекрштених ногу на кревету. И док је слушао њихова наређења, обично се чешао четкицом за зубе свуда по телу, јео црни лук без хлеба и оловком се голицао по табанима! Наравно да би због тога увек био оштро укорен јер у војсци реда мора да буде.

Па ипак, овај британски официр постао је херој герилског ратовања у Бурми коју су током другог светског рата окупирали Јапанци.

С. К.

НЕОБИЧНИ ЗАКОНИ

ПРОТИВ БЕЛОГ ЛУКА

Америка је права ризница необичних закона и прописа од којих су неки настали весма давно а и поред тога још важе.

Тако у држави Алабама законом је забрањено посипати со по железничким шинама. Грађани не смеју улазити у јавно превозно средство ако није прошло четири сата од када су јели — бели лук!

Постоји и тумачење тих прописа. Некада су фармери посипали железничке шине сољу да би тако намамили своју стоку под локомотиву. Ако би воз згазио краву, фармер би добијао одштету од железничке компаније а остало би му месо.

Пропис који људима забрањује да „миришу на бели лук" потиче из времена када је на Дивљем западу било мало лекара па су сви у „превентивне" сврхе узимали огромне количине белог лука.

И Њујорк има своје необичне прописе, један од њих забрањује да се са платформе јавних превозних средстава у Трећој авенији — пуца на зечеве. Такође је забрањено читати новине у ходу на улици или продавати дијаманте после заласка сунца.

У држави Илиноис, у конфекцијским радњама, забрањено је пробање више од шест хаљина или одела ако се притом ништа не купи. А у Колораду је

тек пре петнаестак година укинут закон који предвиђа да мужеви који туку своје жене буду кажњени јавним батинањем. Неке шаљивџије тврде да је, можда, стари закон био бољи јер, данас су уместо десет батина за исти преступ предвиђене високе новчане казне или затвор.

ЂУЛЕ МЕЂУ ОБЛАЦИМА

НИКО ГА НИЈЕ УБРАЈАО МЕЂУ НАЈБОЉЕ. БИО ЈЕ ЈЕДАН ОД МНОГИХ КОЈИ СУ ДОШЛИ ДА СЕ БОРЕ, АЛИ НЕ И ДА ПОБЕДЕ. ПА ИПАК...

Давно је то било, али и данас бисмо се радовали када би неко био у стању да понови подвиг Ивана Губијана постигнут још 1948. године.

У тим послератним годинама наш спорт се тек пробијао и наши младићи и девојке су вежбали, радили и такмичили се под сасвим друкчијим условима.

Због тога тадашњи и данашњи резултати не могу да се упоређују. Али подвизи могу. Јер, свако доба има своје јунаке, асове и шампионе.

У својој генерацији, један од таквих великана у атлетици био је и Иван Губијан.

БРЗИНА ИСПРЕД СНАГЕ

Његова дисциплина увек је била бацање кладива. Дохватио је небројено пута то своје ђуле, како га је називао, и трудио се да открије његову тајну: како да га баци што даље?

Неуморан на тренингу, спортиста гвоздених мишића али и гвоздене воље Иван Губијан је постепено налазио права решења за сву изузетно тешку атлетску дисциплину.

Имао је обичај да каже: **— Ми кладиваши личимо на снагаторе, али за нас су техника и брзина исто толико важне колико и снага.**

Због тога је поклањао велику пажњу брзини.

Још 1947. његово кладиво је пролетело даљину од 56 метара и 24 сантиметра. Био је то нови југословенски рекорд. Истовремено, тај хитац донео му је и пето место на ранг-листи најбољих бацача кладива у Европи.

Тако је свет сазнао за име овог Југословена. Иван Губијан је престао да буде непознат.

НИЖИ ОД ОСТАЛИХ

У то време југословенски атлетичари су јуришали само на националне рекорде. У 1947. години оборили су 24 рекорда, а један изједначили. Следеће године су 25 пута померили границу у разним атлетским дисциплинама.

У атмосфери таквих подвига дошао је 1948. године и дан Олимпијских игара, првих после рата. Међу путницима за Лондон нашли су се и атлетски репрезентативци. Један од њих био је Иван Губијан. Није кренуо на пут као један од оних у које се полажу највеће наде. Био је велики борац и одличан бацач кладива, али у Лондону су га чекали противници на какве никада није наилазио.

Када се установило да је нижи растом од већине супарника, његови изгледи су постали још мањи. Био је сувише далеко од фаворита и великана. Зато га нико није убрајао међу најбоље. Био је један од оних који су дошли да се боре, али не и да победе.

Поприште олимпијског надметања у атлетици био је познати стадион Вембли у Лондону. Бацање кладива није привукло пажњу као трке на пет и десет хиљада метара у којима су се прославили Гестон Рајф из Белгије и Емил Затопек из Чехословачке.

ДО ПОСЛЕДЊЕГ ДАХА

Али и кладиваши су се борили са огромним жаром сањајући, као и сви остали, о драгоценим олимпијским медаљама.

Нижи и слабији од осталих Иван Губијан је због тога био мирнији. Стрпљиво је чекао да на њега дође ред не обазирући се на нервозу међу осталим такмичарима.

Најзад, закорачио је у круг заштићен гвозденом жицом, помисливши при том на оно што је себи толико пута говорио на тренингу.

„Брзина и окрет су важнији од снаге и висине."

Захватио је кладиво и снажним трзајима почео да га окреће прво око себе, а затим и себе заједно са кладивом. Учинио је то четири пута. Једном више него други.

Кладиво је излетело из руку и кренуло пут неба па се у параболи вратило на земљу. Хитац је био исправан. Мериоци су се дали на посао. Када је објављено да је бацио 54,27 метара одјекнуо је буран аплауз. Губијан се пренуо као из неког сна.

Заставица којом је обележен његов хитац била је забодена испред свих осталих.

Нико га није достигао све до последњег круга. Тек када је дошао на ред тај последњи, шести хитац, Мађар Немет је бацио кладиво 56,07 и отео му прво место. Губијену је остала сребрна медаља, испред трећепласираног Американца Бенета, који је постигао 53,73 метра.

На почасном постољу примио је сребну медаљу. Прву олимпијску медаљу која је припала југословенској атлетици.

☆

Време је минуло. Данас се баца сасвим друкчије и — много даље. Совјетски атлетичар Анатолиј Бондарчук је морао да баци 75,50 да би победио на последњим Олимпијским играма у Минхену 1974.

Али, остала је успомена на Ивана Губијана и на његов подвиг.

Уосталом, југословенска атлетика ни данас нема бацача његове класе.

Ст. Протић

ПОРЕКЛО РЕЧИ

КАЧКАВАЉ — Ово је италијанска реч, мада се у Италији нигде више не употребљава! У наше крајеве стигла је преко Дубровника из којег су трговци са караванима путовали на све стране. Долази од италијанских речи **кача** — сир и **кавало** — коњ: у јужним итали-

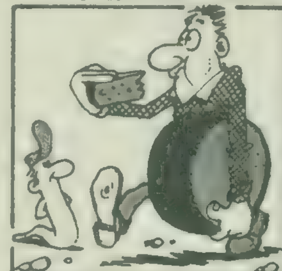

јанским покрајинама правио се округли сир који се носио у бисагама коња. По неким верзијама касније је тај сир имао утиснут лик коња и зато је тако назван. Сада се овај назив употребљава само код нас, за врсту овчијег сира.

●●●

ДИПЛОМАТИКА — долази од грчке речи **диплома, од диплоо** што значи „удвостручавам". Та реч означава најстарији облик неког правног документа, исписаног на повоштеним таблицама. Дипломатика је, према томе, помоћна историјска наука која проучава повеље и проверава њихову аутентичност. Стара је, највероватније колико и фалсификат, а то значи да потиче још из античких времена. Фалсификата је у историји било веома много, а неки су битно изменили њен ток, као чувена „Константинова донација" за коју је тек средином XV века утврђено да је фалсификат римске курије којим је она правдала територијалну власт у Италији. Да би се одбранила од фалсификата, дипломатика је изграђивала критеријуме, на пример, тачно се одређивао образац

повеље, врста печата и врпце и слично. Али, ови критеријуми су се од времена до времена разликовали, као и од места до места и зато је веома тешко одредити да ли је нека повеља фалсификат или не!

●●●

КАЛЕНДАР — Према старом или јулијанском календару који је увео Гај Јулије Цезар, у једном месецу су постојала три оријентациона дана. Први се звао **календа, ида** је био дан у средини ме-

сеца, а **нона** је „падао" девет дана пре иде. Тако је скуп правила о одређивању дана, месеци и година, то јест временских интервала, назван по првом оријентационом дану, календар.

Veselinović B.
V-75

Док је у Босни краљ Дабиша признао врховну власт угарског краља Сигисмунда (Житмунда), турски султан Бајазит кренуо је на Бугарску. Без неког нарочитог отпора Бајазит је успешно продро до бугарске престонице Трнова. Након кратке опсаде, ушао је у град 17. јула 1939. Падом Трнова нестало је и бугарске државе, те су, тако, Турци загосподарили великим делом Балканског полуострва.

Бајазит је, скрушивши бугарско царство, избио, потом, на Дунав и границу Добруџе коју је држао влашки војвода Јован Мирча. Мирча је, кажу, често са својим трупама упадао у Турску, па је Бајазит намеравао да војводи врати мило за драго. Пошто је сачекао своје вазале са војском, међу којима је био Краљевић Марко, Константин Дејановић и Стефан Лазаревић, Бајазит је прешао Дунав код Пожеженог и левом обалом продро до Турн-Северина и Куртје де Арџеш.

Без обзира што су били бројно далеко слабији, Власи су припремили снажан отпор код Црвене шуме на граници са Ровинама, где је 17. V 1395. дошло до краткотрајне, али крваве битке из које је војвода Мирча изашао као победник. И поред победе, међутим, војвода Мирча био је приморан да призна султанову власт, обавеже се на плаћање данка и уступи Добруџу Турцима.

Погођени стрелама, у боју су погинули Марко Краљевић и Константин Дејановић. Народна песма, међутим, опевала је Маркову смрт на Урвини планини.

Сва та збивања од 1933. до 1935. одиграла су и видну улогу у животу ондашњег света. Када су, наиме, Турци освојили Трново, са избеглицама је дошао у Србију Константин Филозоф, познати писац биографије Стефана Лазаревића и песник. А непотпуна победа влашког војводе дала је импулс покрету против турских освајача, који се врло брзо одразио у бици код Никопоља.

У бици недалеко од Ровина, погођен стрелама, погинуо је и Краљевић Марко

ОБРАЧУН КОД ЦРВЕНЕ ШУМЕ

ХИТ СТРАНА

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

САТЕЛИТ

Текст: Мирко Глишић-Глиша

Музика: Радомир Михајловић-Точак

Изводи: група СМАК

О, кад ће доћи дан
Да слетим у Јапан!
Да видим Сунчев дом
И с гејшом чиним лом!!!

За овај дуги пут
Спремићу дукат жут
И, његов мио сјај
Дајем за овај рај!

Желим у Мичиген
Да видим леди Ен!
Желим у Холивуд
Да видим леди Вуд!

Да имам дукат жут
Ал' бих на овај пут
И, његов мио сјај
Мењам за овај рај!!!

Исто раде
Сигурно у Бомбају
Исто раде
Млади к'о ја!

На велико задовољство дискофила најзад се појавио дуго најављиван макси-сингл крагујевачке групе СМАК. Још једно изврсно остварење подарила нам је ова четорка врсних музичара позната широм земље. Група СМАК, за коју стручњаци тврде да је тренутно најбоља постава у земљи, најмање пажње посвећује рекламерству и спољашњим ефектима. То су доказали и овога пута вредно припремајући макси-сингл који садржи четири нумере: „Сателит", „Шумадијски блуз", „Човече, ти си млад" и „Сликар са Пикадилија". Албум издат прошле године и нова плоча употпуњују утисак о групи.

Како незванично сазнајемо, за младе Крагујевчане заинтересовали су се и страни продуценти. Група располаже, како то продуценти тврде, великим потенцијалом и била би штета не представити их и публици ван граница наше земље. Све ове похвале и повољне критике дале су још више подстрека групи која је већ почела да припрема материјал за свој нови ЛП. Групу, коју с пуно успеха води гитариста и композитор Радомир Михајловић-Точак, већ дуже време наступа у непромењеном саставу: Зоран Милановић (бас-гитара), Слободан Стојановић (бубњеви), Лазар Ристовски (оргуље и електрични клавир) и вокални солиста Борис Анђелковић. Овај рок-састав основан је пре четири године и како је већ тада писала штампа била је то најбоља група коју је Шумадија икад дала. Пажњу стручњака на себе скренули су после победа на рок-фестивалима у Пожаревцу и Сабаду. Већ крајем 1973. године успели су да начине прве снимке за Радио-Београд да би им почетком следеће године у продукцији Радио-телевизије Београд изашла прва сингл-плоча са композицијама „Живим" и „Биска 16". Тренутно су ексклузивним уговором везани за диско-кућу РТВ Љубљана.

СТИВЕН ТАЈЛЕР (STEVEN TYLER)

Састав Аеросмит (Aerosmith) тренутно је један од најпопуларнијих у Америци. Ова петочлана група, коју сачињавају певач Стивен Тајлер (Steven Tyler), соло-гитариста Џое Пери (Joe Perry), гитариста Бред Вајтфорд (Bread Whitford), басиста Том Хамилтон (Tom Hamilton) и бубњар Џој Kramer (Joey Kramer), изводи једну врсту тешког рок-ен-рола. Певач Стивен (на слици) невероватно личи на популарног ролингстоунса Мика Џегера, што још више потенцира на бини понашајући се готово истоветно као и Мик. Иначе, група постоји већ пет година и до сада је углавном бележила успехе у Сједињеним Америчким Државама. За свој први албум »Toys in the Attic" — (Играчке на тавану) добили су платинасту плочу, док су остала два Аеросмит (Aerosmith) и »Get Your Wings« („Имај крила"), постали златни. Свој највећи успех доживели су на америчкој турнеји групе Блек Сабат почетком ове године, када су, наступајући пре овог познатог састава на концерту у Медисон Сквер Гардену доживели праве овације. После тога готово два месеца се нису нигде појављивали јер је певач Стивен Тајлер доживео други инфаркт. Овог месеца група први пут долази у Европу на једномесечну турнеју.

НОВЕ ПЛОЧЕ ПРОДУКЦИЈЕ РТВ ЉУБЉАНА

SHIRLEY BASSEY

Лонг плеј плоча Ширли Бејси под називом Good, Bad but Beautiful (Добар, рђав али диван) — још једном је доказала да је ова певачица стварно једна од најбољих на свету. На плочи се између осталих, налазе и песме: Emotion, Good, Bad but Beautiful, Living, Feel Like Makin' Love и добро позната истоимена нумера из филма The Way We Were.

TINA TURNER

Најновији албум Тине Тарнер, која се два пута представила и публици у нашој земљи, још једно је карактеристично остварење ове „динамит даме". Између осталих, на плочи се налази и нумера Acid Qeen коју је Тина изврсно интерпретирала у филмској верзији рок-опере Томи.

ДОМАЋА ЛИСТА

— СИНГЛОВИ

1. ЛАКУ НОЋ, ДРАГИ, ЛАКУ НОЋ, ДРАГА — Лео Мартин
   ПГП РТБ
2. ДАЈ МИ ДАЈ — Посебно пановање
   ПГП РТБ
3. НЕ МОГУ СКРИТИ СВОЈУ БОЛ — Амбасадори
   ДИСКОТОН
4. ВАГАБУНД — Здравко Чолић
   ЈУГОТОН
5. ЕЈ, ДА МИ ЈЕ НАЋИ — Неда Украден
   РТВ ЉУБЉАНА
6. НЕ ГЛЕДАЈ МЕ ТАКО И НЕ ЉУБИ ВИШЕ — Бијело дугме
   ЈУГОТОН

---

7. САТЕЛИТ — Сман
   РТВ ЉУБЉАНА

---

8. У НАШЕМ СОНАКУ — 7 младих
   ЈУГОТОН
9. БАЈ, БАЈ, БАЈ — Бисера Велетанлић
   ПГП РТБ
10. ЈА САМ ЧОВЈЕК — Мишо Ковач
    SUZY

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈИ

1. BOHEMIAN RHAPSODY — Qeen — ЈУГОТОН
2. ISLAND GIRL — Elton John — ЈУГОТОН
3. FLY, ROBIN FLY — Silver Convention — ПГП РТБ
4. ART FOR ARTS SAKE — 10 CC — ПГП РТБ
5. IN FOR A PENNY — Slade — ЈУГОТОН
6. THE TRAIL OF THE HONESOME PINE — Laurel and Hardy — РТВ ЉУБЉАНА
7. DARLIN' — David Cassidy — JUGOTON
8. SAVE YOUR KISSES FOR ME — Brotherhood of man — СТУДИО Б
9. NO REGRETS — Walker Brothers — ПГП РТБ
10. DANCE THE BUMP — Bumbers — ПГП РТБ

ФРАНЦУСКА

1. MICHELE — Gerard Lenerman
2. REQUIEM POUR UN FOU — Johnny Hallyday
3. LE BOUGALOU DU LOUP GAROU — Carlos
4. QU'EST CE QUI FAIT PLEURER LES BLONDES — Silvie Vartan
5. CA VA PA CHANGER LE MONDE — Joe Dassin
6. THIS MELODY — Julien Clerc
7. VANCOUVER — Veronique Sansen
8. TOI — Daniel Guichard
9. IL N'Y A PAS DE HONTE A ETRE HEUREUX — Dave
10. MISSISSIPPI RIVER — Nicolas Peyrac

ФОТО-ВРЕМЕПЛОВ

ЕРИК КЛЕПТОН

У нашем данашњем фото-времеплову упознаћете Ерика Клептона, једног од најбољих гитариста у историји светске поп-музике.

1

1964. Гитариста Ерик Клептон улази у свет поп-музике као велики заљубљеник блуза.

2

1966. Коса и зулуфи су нешто дужи, а Ерик постаје познат широм света као један од чланова састава КРИМ (Cream).

3

1967. Ако Џими Хендрикс може да изгледа дивље зашто не бих и ја? — каже Клептон.

1968. Опроштај од бркова, афро-фризуре, дугих зулуфа и групе Крим.

4

1969. Карактеристични портрет уметника.

1970. Ерик је задовољан јер са групом DOMINOES пева и свира блуз.

5

1971. Фризура и изглед постају поново запуштени. И то траје две године.

6

7

1973. Добро обучен, поново се појављује на концертном подијуму поп-театра Рејнбоу и постаје музичар број један.

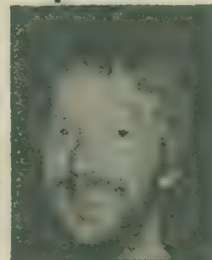

8

1974. Пријатељство са Пит Таузендом, улога у филмованој рок-опери Томи.

9

1975. Самопоуздан је и смирен, као да је коначно нашао свој прави пут.

СВАКА ПЛОЧА ИМА СВОЈУ ПРИЧУ

Данас ћемо вам испричати како је настала једна веома популарна музичка нумера у интерпретацији изванредних музичара чланова састава ХУ (Who).

ЧАРОБЊАК НА ФЛИПЕРУ (Pin Ball Wizard).

Један од најбољих филмова приказаних фебруара месеца на ФЕСТУ, а касније и у биоскопима широм земље, свакако је рок-опера Томи. Сви они који су је гледали добро се сећају пре свега Роџера Далтрија, певача групе ХУ који игра насловну улогу, и низа добрих композиција у интерпретацији тренутно најпознатијих светских поп-певача. Вероватно вам је познато да је Пит Таунзенд, гитариста и композитор групе ХУ, своју прву рок-оперу Томи компоновао још 1968. године. Када ју је касније преслушао са колегама музичарима и друговима из групе, није био задовољан. Сви су се тада сложили да у рок-опери нема ниједне комерцијалне нумере која би могла да освоји симпатије поклоника рок-музике. Продуцент Кит Ламберт закључио је тада да би Томи био много бољи када би садржао неку песму приступачну младима. Предложио је да то буде композиција о „Чаробњаку на флиперу". Тако је настала песма коју је на бини, када је Томи извођен у позоришту, певао Род Стјуарт. Ова песма постала је један од његових највећих хитова и снимљена је на ЛП плочи „Петај то поново, Род". У филмској верзији Томија требало је да се појави такође Род Стјуарт. Међутим, Елтон Џон, коме се ова нумера изузетно свидела, успео је да убеди продуценте да је он изведе. Тако се у филму, између осталих, појављује и Елтон Џон. На крају поменимо и то да је иста ова композиција у аранжману већ заборављених СИКЕРСА дуго времена заузимала водећа места на топ-листама.

DR. FEELGOOD

Енглеска група Dr Feelgood, за коју многи тврде да ће својим такозваним „тоталним роком" помрачити славу надалеко чувених SLADE, задовољиће својим албумом Malpractice све љубитеље праве рок-музике. После сингл-плоче »Back in the Night« која се недавно појавила и код нас, слободно можемо рећи да издавачи воде рачуна о жељама младих.

BING CROSBY

Диско продукција РТВ Љубљана плочом Бинг Крозбија That's What Life il All About задовољава и старије љубитеље музике. Ненадмашни Бинг Крозби још једном је доказао да је у своје време био један од највећих интерпретатора.

НАПРАВИТЕ САМИ

ИНДИЈАНСКЕ МОКАСИНЕ

1

2

3

4

Предлажемо вам да овога пута направите себи праве индијанске ципеле — мокасине. Индијанци су ове ципеле правили од коже, ушивали ђон за лице помоћу танких кожних трака, а лице мокасине шарали различитим бојама. Како је права кожа скупа и тешко се до ње долази, мокасине можете направити и од скаја (у том случају прошијте их канапом) или од чојице (тада их шијте дебљом вуницом). Ако желите да будете у тону са фармеркама или сукњом од текс-платна, можете их искројити и од овог материјала, тако што ћете сваки део кројити дупло пазећи при томе да оставите довољно материјала за шав. Делове проштепајте, преврните и сашијте мокасине (црт. 5).

Ево како се праве мокасине: најпре исцртајте своје стопало на материјалу који желите да користите за ђон мокасине (црт. 1). Затим према величини ђона искројте и пришијте за ђон стране мокасине (црт. 2). Ако нисте сигурни колику дубину да узмете измерите висину изнад пете на ципелама које носите. И најзад, искројте лице, то јест горњи део мокасине (око 1/3 дужине мокасине) и ресе које се пришивају позади (црт. 3 и 4). Мокасине можете извести вуницом у разним бојама. Само, пазите! Вуница мора да буде дебља. Украс извезите ланчић-бодом (црт. 5).

Без обзира да ли ћете мокасине носити као праве ципеле или као патике по кући, ђон увек правите од јачег материјала, а ако га немате, ушијте више слојева истог тањег материјала.

5

6

САН ДУГ ОСАМ ГОДИНА

МАДА НИСУ ИМАЛИ МНОГО РАЗЛОГА ДА СЕ НАДАЈУ, ЏЕК И ГЛЕДИС ТИПС НИСУ ПРЕСТАЈАЛИ ДА ВЕРУЈУ. ГОДИНАМА ВЕЋ ВРЕБАЛИ СУ И НАЈМАЊИ ЗНАК СВЕСТИ КОД СВОГ СИНА ЦИНА.

Све је почело кад се двадесетогодишњи Цин, иначе одличан студент, после једног родеа враћао колима 21. маја 1967. године кући у Сејмур, у Тексасу. Возио је његов пријатељ и када су кола изненада наишла на део друма по којем је било проливено уље занела су се и стрмоглавила низ падину. Пријатељ је био лакше рањен док је Цин, који је задобио прелом карлице, лежао у коми.

Из тог, несвесног, стања изишао је после тридесетак дана, али не потпуно. Налазио се, у ствари, у сталној дубокој обамрлости. Није реаговао ни на шта, само је вегетирао. Једино му је дисање било нормално.

Три недеље касније, пошто су констатовали да су немоћни да ишла промене, лекари су га послали кући.

ГУБЉЕЊЕ ВРЕМЕНА

Протекло је шест месеци. Цин се полако кретао уз помоћ штака, али по тврђењу његовог неурохирурга није било никаквог побољшања можданих функција. **„Он седи у фотељи погледа упртог у једну тачку и три том не изговара ни једну реч“**, забележио је лекар када је дошао да га обиђе. А затим је обавестио родитеље: ако њихов син до истека године не буде показао никакве знаке побољшања, то ће значити да је његово стање безнадежно.

У Цину је свака воља била угушена. Остављен сам себи он је од двадесет четири сата спавао двадесет и родитељи су морали да га моле или силом извлаче из кревета да би га приморали да се умије, обрије, очешља. На сва питања одговарао је само са да или не. Није препознавао ни родбину ни пријатеље!

После годину дана родитељи су му одузели штаке и приморавали га да сам хода, покушавајући на све могуће начине да код њега пробуде било какво интересовање. Увече, кад би се отац вратио с посла, водио га је у шетњу, пешице или колима, али Цин није имао никакву жељу да пешачи, а у колима би одмах заспао. Мајка је преко целог дана остављала упаљен телевизор у нади да ће нека сцена пробити у њему зид који га је одвајао од осталог света. Међутим, младић је провео тако хиљаде сати зурећи у екран, без икаквог знака да је ишта схватио.

Типсови су му купили справу за веслање у месту и собни бицикл, али ни за физичке вежбе није показивао никакво интересовање.

С времена на време рођаци, па чак и лекари, саветовали су родитељима да Цина дају у неку здравствену установу али они су то упорно одбијали, у нади да ће му једног дана ипак бити боље.

Узалуд су консултовали неурохирурге, неурологе, психијатре и психологе и најзад га, на њихов предлог, послали у центар за рехабилитацију. После две недеље из центра су им јавили да дођу по Цина: његово интересовање ни после толиког рада са терапеутима није било ништа веће. Настављати, значило би губити време.

ЈЕСУ ЛИ МЕ ЗВАЛИ У ВОЈСКУ?

Два пута годишње мајка га је одводила њиховом породичном лекару доктору Чарлију Рендалу и он би увек исто казао: да побољшања нема и да он не види начин на који би га извукао из те потпуне апатије. То је трајало пуних годину дана — до априла 1975. године, када је доктор Рендал установио код Цина инфекцију жучног мехура.

— Требало би да се оперише — рекао је лекар младићевој мајци — само не знам како ће поднети анестезију. Може да се догоди да се не пробуди или да падне у дубоку кому.

Међутим, три недеље касније операција је постала неопходна. Мајка је отпратила сина до болнице и остала поред њега. После операције, Цин је спавао пуних тридесет часова. А кад се пробудио изгледало је да у његовом стању нема никаквих промена. И даље је био апатичан, незаинтересован за све око себе. А затим тридесет пет часова касније, чудо се догодило. Шеснаестог маја 1975. године у току ноћи, осам година после несреће Цину се вратила свест.

Изненада, док је мајка нешто радила окренута вратима, Цин је упитао:

— Откад сам у болници?

Било је то прво питање које је он поставио за протеклих осам година. Мајка се нагло окренула и одговорила:

— Три дана.

— Три дана! Морам брзо да изађем одавде. Ако будем више од пет дана ван универзитета, избациће ме — наставио је Цин.

Није знала шта да му одговори. Годинама је вребала и најмањи знак који би показао да њен син излази из мрака. А сад не само да је дошао свести, већ и питања поставља. Бојећи се да би њена велика радост изазвала у њему шок, она одговори трудећи се да јој глас звучи обично:

— Знаш, то твоје стање траје већ дуже време.

— Да ли су ме звали у војску? — настављао је младић да је испитује.

Тек сада је поверовала да је Цин дошао свести и упитала:

— Цин, да ли си се стварно пробудио?

— Сигурно, мама, буднији не могу бити!

— Знаш, сине, ја сам те стварно будног последњи пут видела пре осам година. Имао си аутомобилску несрећу и од тада си стално био у полусвесном стању.

Младић је слушао њене речи, али их није разумео:

— Немогуће! — одговорио је слабим гласом.

Пошто је за тренутак настала тишина, он додаде:

— Имао сам утисак да сам спавао недељу или две и никако нисам разумевао због чега ме тата и ги будите. Једино сам желео да спавам.

МНОГО ВОЉЕ

Затим је почео да поставља безброј питања да би на крају затражио огледало да види како изгледа. Био је изненађен дугом косом и мајка му је објаснила да се таква коса сада носи. Тако су провели целу ноћ у разговору. **Дознао је да се већина његових пријатеља већ оженила и да имају децу, да је рат у Вијетнаму завршен.** Ујутру, кад је на њихов позив доктор Рендал дошао Цин га је упитао:

— Па, докторе, шта сте урадили са мојом главом?

Доктор Рендал га је изненађено гледао. Никад у својој тридесетогодишњој пракси није имао овакав случај. Али, не само он већ ни његове колеге које је позвао. Ни они нису имали речи објашњења за овакав случај.

После девет дана Цин је напустио болницу.

У августу прошле године подвргнут је тестирању у Здравственом научном центру на Универзитету у Тексасу: **резултати су показали нормалну интелигенцију, много воље и велики смисао за одговорност.** Ипак, неуролог је открио извесну нервну дисфункцију десне руке и вида. **Цин је с тешкоћом читао штампана слова и мада му се захваљујући вежбама вид побољшао, морао је да учи са снимљених трака.**

Тачан узрок његовој дугогодишњој обамрлости као и повратак у нормалан живот научно још нису објашњени. Лекари сматрају да је оздрављење настало због „биохемијских промена или неких других измена метаболизма везаних, можда, за анестезију и кисеоник“.

С. М.

НАША СРЕДЊОВЕКОВНА ПОВЕСТ

ХИЉАДУ КОПЉАНИКА НА ВЕЛИКОГ ЖУПАНА

Жупан Никола Алтомановић, српски великаш, држао је знатне области са обе стране средњег тока Дрине. Био је агресиван и свуда стварао непријатеље. Највише је сметао кнезу Лазару Хребељановићу који је настојао да спречи распадање Душановог царства. Од њега није имао мира ни бан Твртко чија је држава у то доба била све значајнија. Кнез Лазар и бан Твртко су гајили међусобно пријатељство које је постало нужно због политике Николе Алтомановића. Њих двојица су склопили и савез, који је према неким подацима, по магао и мађарски краљ Лајош, Он је кнезу Лазару и бану Твртку послао хиљаду копљаника под командом мачванског бана Николе Гаре (Горјанско). Сукоб са жупаном се завршио 1374. године. Жупан је ухваћен, у Ужицу и ослепљен, а његова земља подељена. Ужице и Рудник добио је кнез Лазар, а Милошево, Пријепоље, Подриње и Гацко припојио је бан Твртко својој области, тако да су се њихове земље сада граничиле.

ЖИВОТОПИС ПОЗНАТИХ ПИСАЦА

Ернест Хемингвеј

НОБЕЛОВАЦ У РИНГУ

1 **ДЕЧАК С ПУШКОМ** — У Оук Парку, у Илиноису, као друго дете и први син у породици лекара Кларенса Хемингвеја рођен је 21. јула 1898. Ернест Хемингвеј, необични дечак који ће само три деценије касније бити један од најпопуларнијих писаца на свету. Међутим, није нико очекивао да ће Ернест, који је био заљубљен у спорт, природу и слободу, написати такве приче и романе који ће га учинити и једним од најбогатијих писаца двадесетог века. Захваљујући оцу, којег је волео безграничном љубављу, Ернест већ као дечак с удицом или пушком у руци упознаје мичигенске шуме и језера. **Када је имао само три године, добио је пецачки прибор, а седам година касније отац му поклања ловачку пушку и Ернест се потпуно одаје лову. Љубав према оружју, животињама и природи неће га напустити до краја живота, помало чудног за једног приповедача и романописца.** Због неслагања с мајком, која је желела да јој се син посвети медицини и музици, и у жељи да буде сасвим слободан, Ернест као дечак два пута бежи од куће, али се и враћа, јер му је недостајао отац.

2 **ПЕСНИЦАМА ПРОТИВ ПРОФЕСИОНАЛАЦА** — Као средњошколац, Ернест је одличан ученик, уредник школског листа и — изврстан пливач, рагбиста, атлетичар и боксер. **Како је често спаринговао професионалним боксерима, у једној борби сломљена му је носна кост.** То је било прво озбиљније рањавање од неколико десетина тешких рана које ће Ернест касније „зарадити".

3 **ОЧИ У ОЧИ СА СМРЋУ** — У пролеће 1918, када је чуо да се траже добровољни возачи амбулантних кола Црвеног крста на италијанском фронту, Ернест оставља лист „Канзас Сити Стар" где је радио као врсни репортер и одлази у Италију. Деветнаестогодишњи Хемингвеј убрзо упознаје страхоту и бесмисленост рата, што ће оставити неизбрисив траг у њему, а и у његовим причама и романима. **У једној од крвавих битака на Сочи, где је свакодневно гледао страшну кланицу људи, тешко је рањен и оперисан — дванаест пута! Међутим, његово велико атлетско тело издржало је све.** Кад се рат завршио, израњављен и разочаран, Ернест Хемингвеј је на грудима носио два висока ратна италијанска одликовања и у себи дубок презир према — страху. Бесмисленост рата, љубав према људима, храброст и кад је смрт веома близу и уверење да човек мора да се бори и у најтежим тренуцима описао је Хемингвеј десет година касније у роману „Збогом оружје".

4 **ПРВО ПЕРО КОРИДЕ** — Кад се почетком 1919. вратио у Америку, млади Ернест Хемингвеј је чврсто одлучио да постане писац, и то добар, оригиналан писац. Ускоро је опет у Европи, сада у Паризу, као дописник свог листа. Живи у Латинском кварту, међу људима који покушавају да пишу или сликају и да — преживе. **Сам, и не много срећан, Хемингвеј одлази у шпански град Памплону на годишњу фијесту и ту открива чудесну игру, драму, лепоту, трагедију, занос — шпанску кориду.** Сигурно је да до данас нико није писао тако искрено, топло и реално о борби бика и човека на врелом, крвавом песку арене. Корида се спомиње већ у Хемингвејевом првом роману „Сунце се поново рађа“ који писац издаје с непуних двадесет седам година, али као већ искусан новинар и зрео човек. Фијеста, младићи заљубљени у бикове и борбу с њима, корида и увек једно умирање у њој описани су и у чувеној књизи репортажа „Смрт после подне“. **Али, Ернест је тачно слутио да крв у арени није једина крв у Шпанији. Јер, издалека је чуо звона шпанске револуције.**

5 **ЗВОНА ЗА ШПАНСКУ ТРАГЕДИЈУ** — Кад је 1936. букнуо шпански грађански рат, Хемингвеј је поново у земљи кориде и гитара и опет на фронту, сада као ратни дописник. Свим срцем уз републиканце он опет гледа смрти у очи, пишући у својим извештајима топло о борцима за шпанску слободу и огорчено против **фашиста. Сад је добро знао да фашисти нису „шарлатани“, како је он назвао Мусолинија кад га је интервјуисао 1923. године. И као што је у себи с италијанског фронта изнео „Збогом оружје“, тако је сада после трагедије шпанских и интернационалних родољуба, за које је лично скупљао прилоге у Америци, написао роман „За ким звона звоне“.**

6 **У ПОКРЕТУ ОТПОРА** — Хемингвеј је активно учествовао и у највећем рату у историји човечанства, у II светском рату, прво као извиђач Краљевског ваздухопловства, а касније у саставу Треће америчке армије при инвазији на Француску. **Ту је саставио сопствену групу герилаца, људи тешке прошлости, али великих бораца, с којима је прокрчио посебан улаз у окупирани Париз.** У једном жестоком окршају с Немцима код Хартгенске шуме Хемингвејев одред изгубио је преко 80 одсто људи, а сам писац, израњављен, тешко је остао жив.

7 **ЈАХТОМ НА НЕМАЧКЕ ПОДМОРНИЦЕ** — Хемингвеј је целог живота био заљубљен у борбу, у храброст, у доказивање. **Тако је у II светском рату сам открвао и уништавао немачке подморнице — својим рибарским бродићем! Он је најчитанији и највише превођен писац двадесетог века. Његови** „Зелени брегови Африке“, „Преко реке и у шуму“, „Старац и море“, „Имати и немати“, „Пролетне бујице“ итд, донели су му 1952. Пулицерову и 1954. Нобелову награду. **Још за живота био је легенда и као писац и као човек који је волео живот, али и сусрете са — смрћу. Убио се на Куби 7. јула 1961.**

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ПАМЕТЊАКОВИЋ

Кути никако није могао да поверује да су га начинили људи јер — он је био савршенији од њих.

ИСАК АСИМОВ

У канцеларији соларне станице број 5 владала је тишина. Само с времена на време чуло се удаљено зујање апарата за усмеравање Сунчевих зрака ка Земљи.

Грегори Пауел је говорио споро, наглашавајући сваку реч:

— Донован и ја смо те направили пре недељу дана.

Робот КТЛ је седео непомично. Црвена светлост фотоелектричних ћелија које су му представљале очи била је управљена на човека са Земље.

Неко боље објашњење

Пауел је осећао како му нервоза расте. КТЛ је био први робот са високим коефицијентом интелегенције и од њега се много очекивало. Када су изграђене прве соларне станице које ће снабдевати Земљу сунчевом енергијом, њима су управљали људи. Међутим, висока температура, опасне Сунчеве радијације и електронске олује онемогућавале су опстанак људи у овим далеким станицама. Полако су почели да их замењују роботи.

Сада се за узбуђењем чекало на рађање најсавршенијих КТЛ-робота, који ће заменити и последња два човека у станици. Зато је Грегори Пауел са страхом ишчекивао резултат дугогодишњег рада.

Најзад, робот је проговорио. Глас му је био хладан, металан:

— Схватате ли ви, Пауеле, какву сте глупост изналили?

— Г-глупост? — збунио се Пауел. — Како то мислиш, Кути? Чини ми се да сам био јасан: Донован и ја смо те саставили од комада које смо добили са Земље.

Кути је био помало смешан док је замишљено посматрао врх своје ципеле, како то људи обично чине.

— А, не. Ту мора да постоји неко боље објашњење. Апсолутно је немогуће да си ме ти направио.

Човек је почео гласно да се смеје.

— Зашто је немогуће, Кути?

— Слушај, Пауеле: не волим да ми се подсмеваш. Свако жели да зна своје порекло. Ако ми ти не кажеш, сам ћу доћи до истине. Само те молим да ми више не помињеш себе и Донована као моје творце, а исто тако не помињи ми неке далеке планете... Извини, али не верујем ти ни реч. Здраво!

Окренуо се и пошао ка излазу. На вратима се срео са Донованом, озбиљно климнуо главом и одшетао низ ходник.

— Шта му је? — упитао је Донован.

Пауел је нервозно лупкао прстима по столу.

— Скептик! Не верује да смо га ти и ја направили, не верује да постоји Земља, звезде...

— Ето ти! Направили смо лудака!

Каже да ће сам наћи неко разумно објашњење.

— Па он је стварно луд... — Донован је одједном пао у ватру. — Само нека дође мени то да објашњава, разбићу му главу!

Мајк Донован је седео заваљен у столици, с ногама на столу, и халапљиво јео сендвич кад је Кути закуцао и ушао у собу.

— Је ли ту Пауел?

— Испитује кретање електрона. Изгледа да нам се приближава олуја — рекао је Донован, задовољно мљацкајући.

Уто је ушао Пауел, задубљен у хартије са исцртаним графиконима. Изненадио се кад је угледао Кутија.

— О, здраво! Откуд ти?

— Завршио сам посао раније и дошао сам да разговарам са обојицом. Закључио сам...

Донован се загрцнуо.

— Ако је о ономе... — успео је да каже, али га је Пауел прекинуо:

— Настави, Кути, слушамо те.

— Последња два дана провео сам у размишљању. Резултати су веома занимљиви...

— Какви резултати? Зар ти нисам рекао да смо те ми направили?

— Та тврдња измиче свим законима логике и зато је одбацујем.

Погледајте се...

Пауел је спустио руку на Донованову песницу и упитао:

— Зашто је одбацујеш?

Кути је прснуо у смех. Био је то оштар и експлозиван смех, равномеран као метроном.

— Погледајте се само! — рекао је кад се најзад повратио. — Материјал од ког сте начињени мек је и млохав, немате снаге и издржљивости, зависите од таквих ствари — показао је на Донованов сендвич. — Зачас се разболите, а најмања промена температуре, ваздушног притиска или радијације потпуно вас избаци из колосека. А погледајте мене! Упијам електричну енергију, радим без грешке. Моје тело је снажно, чврсто, прилагођава се свим срединама. Јасно је да једно биће не може да створи друго, супериорније од себе; према томе, ваше објашњење пада у воду.

Донован је од муке престао да једе.

— Добро, паметњаковићу, ко те је онда направио?

— Неко виши од вас. Природа.

То није увреда

Ово је изазвало буру смеха код Донована и пригушено кикотање Пауела.

— Настави, Кути, баш си забаван.

— Прво су настали људи, као нижа бића која је лакше направити. Постепено, замењивали су их роботи, који су били следећи корак ка савршеном. Најзад се појављујем ја да сменим последње људе... Како друкчије објашњавате то што сте у мањини: вас двојица на толико робота?

— Слушај ти! — зашкргутао је Донован и кренуо са стегнутим песницама према Кутију. Овај је брзо отворио врата и у собу су ушла два робота. Донован је устукнуо, збуњен.

— Момци, причувајте ову двојицу. Нарочито обратите пажњу на овог галамџију.

Затим се поново обратио Пауелу и Доновану:

— Молим вас, не примајте ово као увреду. Ви сте изгубили функције, јер је такав ред.

— Како то мислиш „изгубили функције"? — побунио се Пауел.

— Ви сте нижа бића са слабом моћи расуђивања, али мени сте симпатични. Добро сте обављали свој посао и за то ћете бити награђени. Сад кад вам је служба престала, вероватно нећете још дуго живети, али ја вам обећавам да ћете до краја имати све што вам је потребно. Забрањено вам је само да се приближавате командној соби и погонским уређајима.

— Кути, то не долази у обзир! — повикао да је Донован. — Овде смо ми газде. Станица је дело људи са Земље и других планета. Шта мислиш, куда шаљемо зраке са сунчевом енергијом? Ти си само...

Кути више није хтео да слуша и полако је изишао из собе, оставивши пред вратима два чувара — робота.

Пауел и Донован су се уморно сручили у столице. Толики посао, толико ишчекивање и — ево шта је био резултат! Робот са високим коефицијентом интелигенције!

— Тај манијак ће уништити и станицу и Земљу! — јадиковао је Пауел. — Последњи подаци о кретању електрона показују да нам је олуја веома близу. А знаш ли шта ће се догодити ако навала електрона прекине сноп који шаљемо на Земљу? Енергија ће се расути и онда одосмо до врага и ми и Земља... Доноване, неко треба да управља снопом и пренесе га до станице на Земљи, а то је проблем и нама, а камоли Кутију.

— Кад би само та олуја мало закаснила — вајкао се Донован. — За два дана се враћамо на Земљу, па нека се с тим мучи наша замена. Само да се жив извучем одавде и да не будем ја крив за пропаст Земље.

Из чистог пријатељства

Дванаест часова касније, док су Пауел и Донован покушали да заспу, бујица брзих електрона већ је била стигла до станице. Под другим околностима то је могао да буде веома леп призор, као стотину разнобојних ватромета. Али, Пауел и Донован нису желели да гледају. Покрили су се преко главе и чекали шта ће се десити. Имали су мало наде у срећан завршетак, јер се за контролама налазио робот, кога није било брига ни за зраке ни за Земљу.

Пола часа касније, у собу је ушао Кути.

— Куцао сам, али ме нисте чули — рекао је.

Испод покривача су се тек тада опрезно појавиле две чупаве главе.

— Донео сам листе са графиконима које показују данашњи посао. Мислио сам да ће вас интересовати.

Пауел је схватио да им робот ово показује из чистог пријатељства, али му је требало доста храбрости да испружи руку. Ко зна шта ће сад прочитати?

Уплашено је прелазио погледом преко хартије док није стигао до црвене линије која се протезала преко целе стране. Замутило му се пред очима. Тако је обележаван зрак који је сваког дана упућиван на Земљу. Није било сумње — то је учињено и овога пута.

— Мајк! Мајк! успео је! — повикао је из свег гласа.

— Шта није у реду? — питао је Кути.

— Зрак ти није скренуо ни за делић милиметра. Јеси ли знао то?

— О чему говориш, човече? — чудио се Кути. — Само сам се трудио да све функционише као до сада.

Затим се окренуо и достојанствено напустио собу.

— Шта ћемо сад? — питао је Донован, задовољно разгледајући хартије.

— Како: шта ћемо?

— Али, он и даље верује...

— Је ли доказао да уме да управља станицом? — прекинуо га је Пауел.

— Јесте, али...

— Какве онда везе има шта он верује? Циљ нам је био да КТЛ-робот сам управља станицом, и то смо постигли!

Без бриге за команде

Франц Милер и Сем Еванс, нова смена у станици, већ су били изашли из брода кад су се Донован и Пауел приближили.

— Како Земља? — питао је Пауел весело.

То је било уобичајено питање у таквим ситуацијама и Милер је дао уобичајени одговор:

— И даље се окреће.

После срдачног руковања, Милер је забринуто упитао:

— Какав је тај нови робот? Смемо ли га пустити да се приближи командној соби?

— Ох, робот је одличан — раздрагано је рекао Пауел. — Што се тиче командне собе — погледао је Донована и намигнуо му — мислим да о томе нећеш имати шта да бринеш.

укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Индустријска биљка, 4) грчки композитор (Теодоракис) 7) група певача, 10) монодеривати који постају супституцијом X атома у амино-групи, 11) врста колача, 12) погодак у кошарци, 13) радио-локатор, 16) врста танке провидне тканине, 17) мушки певачки глас, 18) усамљен, 20) наређење, 21) део течности, 23) острво на Јадрану, 25) врста коњског хода, 26) пристаниште, 27) прилог за место, 29) билијарски штап, 30) део пушке, ороз, 31) врста морске рибе, 32) индустријска област у западној Европи, 34) популарни „Светац" (Роџер), 35) осећај, 37) проналазач телефона, 39) беле косе, 41) конац, 42) плетеница од лишћа и цвећа, 44) град у Француској, 45) прек и напрасит човек, 46) град у Немачкој, 48) француска књижевница, 49) тишина, 51) савезна држава у САД, 52) женско име, 53) део теразија, 54) тежак најамни посао, 55) наша река.

УСПРАВНО:

1) Једињење смоле са уљима, 2) неморал, 3) град у Србији, 4) тих, повучен, 5) марка америчког аутомобила, 6) није благ, 7) ловачки пас, 8) траг у нечему, 9) мера за земљу, 14) табак хартије, 15) света гора у Грчкој, 18) аутор „Песме над песмама", јеврејски владар, 19) део џамије, 21) врста цвећа, 22) град у Србији, 24) пушчани прах, 26) француски енциклопедист, 28) поклон, 29) свезак, 33) држава у Африци, 36) држава на Блиском истоку, 37) име композитора Бартока, 38) личност из „Доктора Живага", 40) дужина, домет, 42) материја коју луче пчеле, 43) безочан и бестидан човек, 46) спрат, 47) врста северног јелена, 49) место у Војводини, 50) острво на Јадрану.

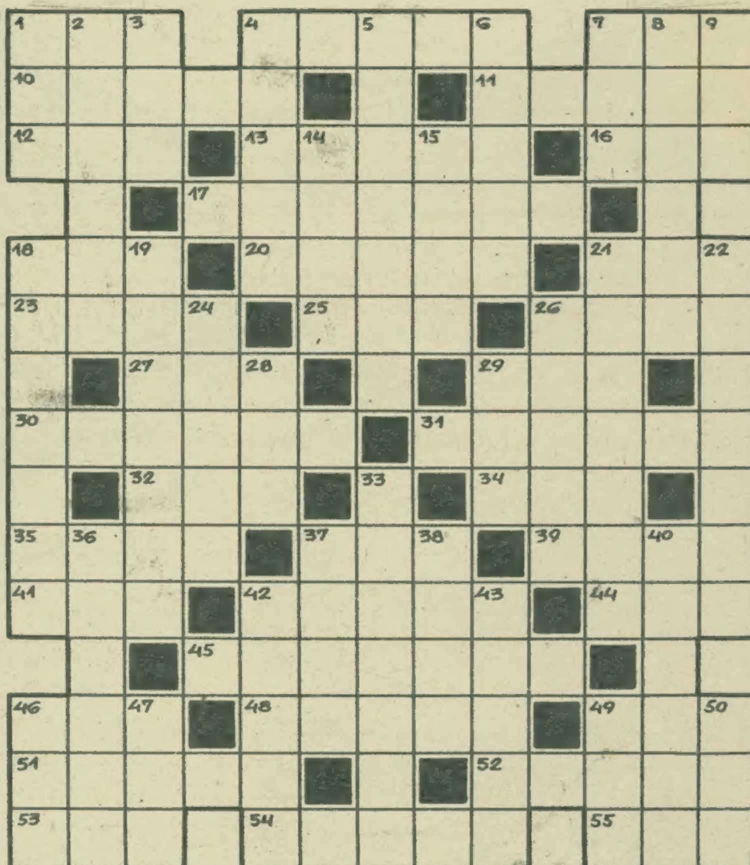

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) разговор, 8) Авар, 9) ему, 10) нар, а, 12) ак, 13) КН, 14) стање, о, 16) слика, 17) му, 19) алт; с, 21) спор, 24) арома, 26) гт, 27) три, 28) Крека, 29) але, 30) ро, 31) Гвидо, 32) твор, 33) узоран, 34) ви, 36) аре, 37) је, 38) мрко, 40) фолио, о, 42) метода, 44) Рајс, 45) МА, ч, 47) вајат, 49) А(лбер) К(ами), 50) Еро, 52) ски, 53) Лав, о, 55) Ранчић, 56) КИКЛОП.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечно 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 1084—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ОГРОМНО СРЦЕ

Да ли је истина да је плави кит највећа од свих животиња?

Слађана Ковец,
ученица, Дарувар

Морски цин, китовац, чувени плави кит највећа је од свих животиња које живе на Земљи. Дугачак је најчешће око 30 метара а тежак и преко 100 тона-колико тежи и пук војске од 1500 људи. Срце које пумпа крв у унутрашњост овог цина велико је као и на пример, товљен во, а крв која кружи кроз његове судове тешка је до невероватноће — између 8 и 10 тона: исто колико и једна слоновска породица у Африци, отац мајка и два слончета.

ТЕЖИНА НА ВИСИНИ

Да ли се тежина смањује ако се подигне на висину?

Јосип Ранчић,
Вуковар

На висини од шест хиљада километара од Земљине површине сваки предмет тежи само четвртину своје нормалне тежине. Ако, на пример, човек тежи 72 кг имао би свега 18 кг на тој висини, а на Месецу, где је сила теже шест пута мања него на Земљи, исти човек би био тежак само 12 кг. Астронаут лебди у бестежинском стању.

НАЈМАЊА И НАЈБЛИЖА

Интересује ме која је најмања планета у Сунчевом систему.

Ангел Трајчев,
Дебар

Најмања од свих девет планета Сунчевог система је Меркур. Сто пута је мања од Земље. Меркур је и планета која је најближа Сунцу тако да је потпуно сагорела и сва се претворила у кречњак. Некад је

можемо видети пуну, некад у четвртима, некад као срп. Као и све остале планете, Меркур се окреће око себе, а увучен је и у кружење око Сунца. Трајање Меркурове револуције, то јест време које је овој планети потребно да се окрене око Сунца, нешто је мање од три месеца.

СУКЊА ОД БАКРА

Знам да је мода променљива и да није свуда иста, али не знам колико је тачно да се чак и гвожђе и лишће носе као одећа.

Бранка Спасић,
Београд

Мода постоји и у свим земљама и у свим временима. Нормално, она је и различита. Тако, на пример, жене из племена Бобо у Судану сваког дана мењају своје сукње од свежег лишћа везаног за појас. Аустралијанке шију шиљатом кенгуровом коском која им служи као игла шкољке на плетеницу направљену од влакана са коре од дрвета коју стављају око крста. Полинежанке се ките шареном сукњом од влакана биљке тапа. Жене Борнеа се утежу у мидере начињене од бакарних обруча нанизаних један преко другог, од обруча сличних онима које носе, да би имале врат као у жирафе, лепотице с горњег тока Нигера. Чак се и људи који живе голи старају о украсима и сликама и тетовирањем украшавају једино одело: своју кожу!

И АВИОН »ДИШЕ«

Да ли је авиону као и човеку потребан кисеоник?

Исмет Смаилагић,
Високо

Авиону је неопходан кисеоник да би гориво могло да сагорева и даје снагу за покретање. Испод и изнад крила мора да струји ваздух који га носи. Јер, како би се могло очекивати било шта што лети без ваздуха!

ИНДИЈАНСКИ ТЕЛЕГРАФ

Како су Индијанци користили димне сигнале?

Горан Петровић, ученик, Загреб

Да би се споразумели на даљину Индијанци су користили — дим и то су радили овако: на ватру би набацали влажне траве да се створи што више дима, а онда

уштављеном кожом, добро наквашеном да не би изгорела, у одређеним размацима заклањали ватру која се пушила. У небо су се тако дизали појединачни облачићи дима, према томе како их је „димни телеграфиста" пуштао. Удаљени „читач" ових сигнала је према брзини којом су се дизали у небо и у коликим размацима знао какву поруку носе.

ПРИРОДНИ МОСТ

Редовно у укрштеним речима наилазим на појам „превлака на Малаки"! Шта је то?

Биљана Зорковић,
Смедеревска Паланка

Превлака је ужи појас копна који спаја неко полуострво с копном. То су најчешће природни насипи од шљунка, песка и другог материјала који спајају острво са копном. Код нас најизразити пример имамо на Светом Стефану. Слично је и на Малаки чија се превлака зове Кра и која је „овековечена" у нашим укрштеницама.

ГЛЕДАЊЕ НА ДАЉИНУ

Занима ме како је настала реч ТЕЛЕВИЗИЈА?

Славица Галић,
Бањалука

Реч **телевизија** је настала од једне грчке и једне латинске речи. Грчка реч **теле значи на растојању** и користи се и у другим облицима комуникација на великим раздаљинама, као што су **телефон и телеграф. Визија** потиче од латинске речи **видео**, што значи **видим**. Значи, **теле и визија је телевизија.**

WALT DISNEY
МИКИ

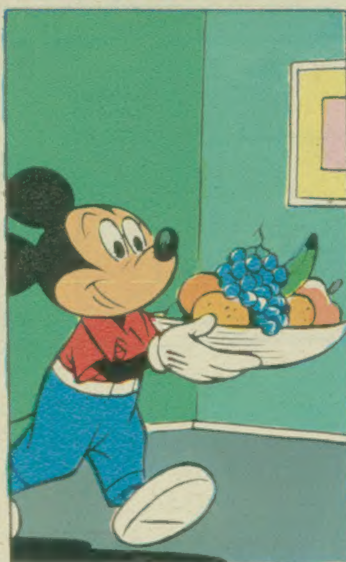

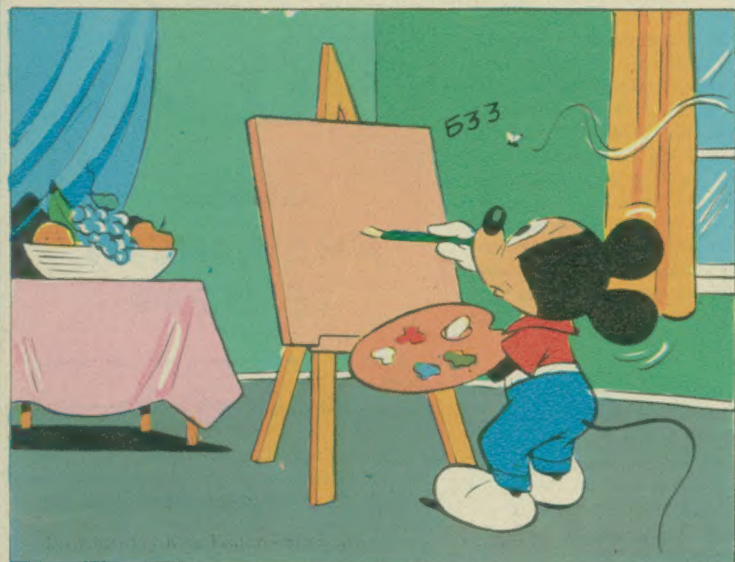
БЗЗ

БЗЗ

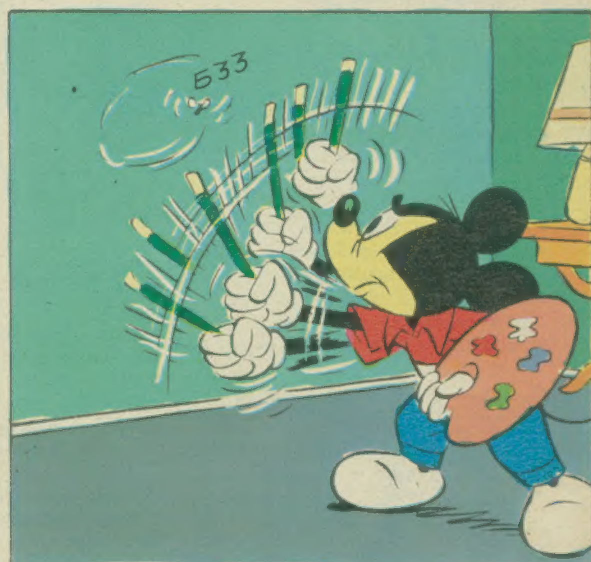
БЗЗ

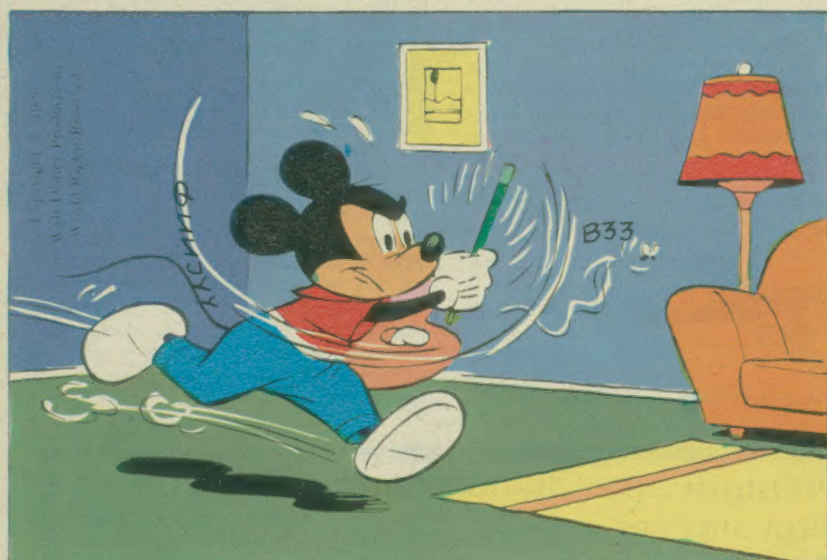
ВЗЗ

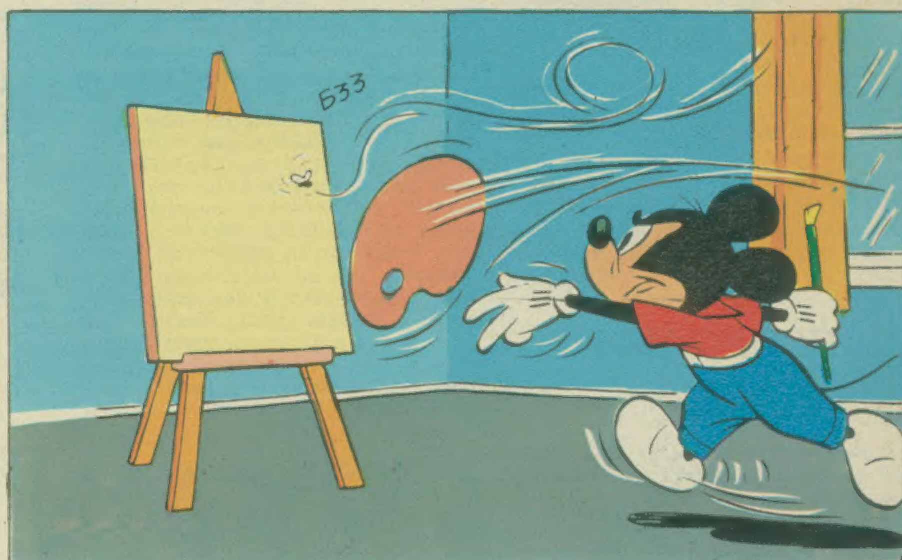
БЗЗ

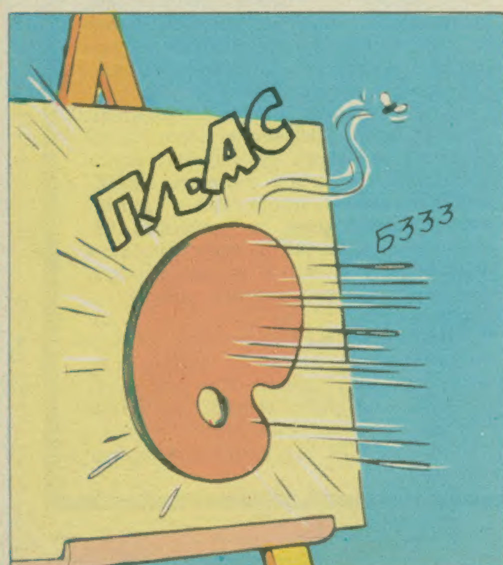
ПЉАС
БЗЗЗ

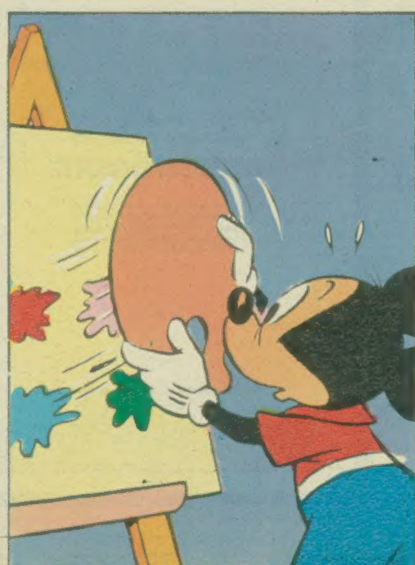

ИЗЛОЖБА МОДЕРНОГ СЛИКАРС
1 НАГ.
МИКИ